

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

A Kerka mente (HUBF20044) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület fenntartási terve

Debrecen
2014

Ügyfél

BioAqua Pro Környezetvédelmi Szolgáltató és Tanácsadó Kft.

Együttműködő partnerek

Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság

Gyöngybagolyvédelmi Alapítvány

Vezető szakmai koordinátor

Megyer Csaba

Szakmai koordinátor

Dr. Juhász Péter

Vezető természettudományi szakértő

Dr. Müller Zoltán

Vezető agrárgazdálkodási szakértő

Megyer Csaba

Közreműködő szakértők

Megyer Csaba

Dr. Kiss Béla

Lelkes András

Lókkös Andor

Óvári Miklós

Görföl Tamás

Dr. Juhász Péter

Mizsei Edvárd

Ez a dokumentáció a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény értelmében szerzői jogvédelem alatt áll. A dokumentáció nyilvános, a megfelelő hivatkozások mellett szabadon felhasználható és terjeszthető!

Tartalomjegyzék

I. Natura 2000 fenntartási terv.....	6
1. A terület azonosító adatai.....	7
1.1. Név.....	7
1.2. Azonosító kód.....	7
1.3. Kiterjedés.....	7
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek.....	7
1.4.1. Jelölő élőhelyek.....	7
1.4.2. Jelölő fajok.....	7
1.5. Érintett települések.....	8
1.6. Egyéb védettségi kategóriák.....	9
1.7. Tervezési és egyéb előírások.....	11
1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv.....	11
1.7.2. Településrendezési eszközök.....	11
1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek.....	13
1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek.....	14
1.7.5. Halgazdálkodási tervek.....	14
1.7.6. Vízgyűjtő-gazdálkodási terv.....	14
1.7.7. Egyéb tervek.....	14
2. Veszélyeztető tényezők.....	15
3. Kezelési feladatok meghatározása.....	19
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése.....	19
3.2. Kezelési javaslatok.....	20
3.2.1. Élőhelyek kezelése.....	20
3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés.....	46
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések.....	46
3.2.4. Kutatás, monitorozás.....	47
3.2.5. Mellékletek.....	49
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében.....	51
3.3.1. Agrártámogatások.....	51
3.3.2. Pályázatok.....	57
3.3.3. Egyéb.....	57
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja.....	57
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök.....	57
3.4.2. A kommunikáció címzettjei.....	58
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi szervekkel.....	61
II. A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció.....	65
1. A tervezési terület alapállapot jellemzése.....	66
1.1. Környezeti adottságok.....	66
1.1.1. Éghajlati adottságok.....	66
1.1.2. Vízrajzi adottságok.....	66
1.1.3. Talajtani adottságok.....	66
1.2. Természeti adottságok.....	67
1.2.1. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek.....	72
1.2.2. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfajok.....	80
1.2.3. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok.....	80
1.2.4. A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok.....	107
1.3. Területhasználat.....	109
1.3.1. Művelési ág szerinti megoszlás.....	110

1.3.2. Tulajdoni viszonyok.....	110
1.3.3. Területhasználat és kezelés.....	110
2. Felhasznált irodalom.....	118
3. Térképek.....	119

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve:	Kerka mente kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (kjTT)

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUBF20044

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	7340,78 ha

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

1.4.1. Jelölő élőhelyek

- 91E0* - Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)
- 3130 - Oligo-mezotróf állóvizek Littorelletea uniflorae és/vagy Isoeto-Nanojuncetea vegetációval
- 3150 - Természetes eutróf tavak Magnopotamion vagy Hydrocharition növényzettel
- 3260 - Alföldektől a hegyvidékekig előforduló vízfolyások Ranunculion fluitantis és Callitriche-Batrachion növényzettel
- 6410 - Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (Molinion caeruleae)
- 6510 - Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)
- 6440 - Folyóvölgyek Cnidion dubiihoz tartozó mocsárrettjei
- 91F0 - Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén Quercus robur, Ulmus laevis és Ulmus minor, Fraxinus excelsior vagy Fraxinus angustifolia fajokkal (Ulmenion minoris)
- 91L0 - Illír gyertyános-tölgyesek (Erythronion-Carpinion)

*kiemelt jelentőségű élőhely

1.4.2. Jelölő fajok

- díszes légivadász (*Coenagrion ornatum*)
- tompa folyamkagyló (*Unio crassus*)
- zanótboglárka (*Maculinea nausithous*)
- vérfű-hangyaboglárka (*Maculinea teleius*)
- sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*)

- nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*)
- nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*)
- balin (*Aspius aspius*)
- vágó csík (*Cobitis taenia*)
- ingola fajok (*Eudontomyzon spp.*)
- halványfoltú küllő (*Gobio albipinnatus*)
- réti csík (*Misgurnus fossilis*)
- szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*)
- lápi póc (*Umbra krameri*)
- vöröshasú unka (*Bombina bombina*)
- dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*)
- nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*)
- közönséges hód (*Castor fiber*)
- vidra (*Lutra lutra*)
- nagyfülű denevér (*Myotis bechsteini*)
- csonkafülű denevér (*Myotis emarginatus*)
- közönséges denevér (*Myotis myotis*)

1.5. Érintett települések

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészletekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendeletet (a továbbiakban: KvVM rendelet) tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

Település	Megye	Érintett terület (ha)	Település területének érintettsége (%)
Kerkáskápolna	Vas	73,41	5,15
Alsószenterzsébet	Zala	279,37	28,56
Csesztreg	Zala	558,52	24,28
Csömödér	Zala	123,86	15,91
Csörnyeföld	Zala	10,62	0,48
Dobri	Zala	129,99	16,45
Felsőszenterzsébet	Zala	418,47	50,82
Iklódbördőce	Zala	363,56	28,82
Kerkabarabás	Zala	255,28	24,84
Kerkafalva	Zala	30,99	1,67
Kerkakutas	Zala	30,60	1,53

Település	Megye	Érintett terület (ha)	Település területének érintettsége (%)
Kerkaszentkirály	Zala	208,73	25,72
Kerkateskánd	Zala	330,67	36,99
Kissziget	Zala	177,09	25,06
Lenti	Zala	1980,79	26,96
Lovászi	Zala	409,36	42,25
Magyarföld	Zala	208,56	23,48
Muraszemenye	Zala	48,18	3,10
Ortaháza	Zala	57,18	8,14
Páka	Zala	306,61	13,26
Ramocsa	Zala	43,37	15,88
Szécsisziget	Zala	222,67	35,92
Tormafölde	Zala	30,62	1,62
Tornyiszentmiklós	Zala	541,56	29,23
Zalabaksa	Zala	500,72	31,09

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

Típus	Kód	Név	Kiterjedés	Védetté nyilvánító jogszabály száma
helyi jelentőségű védett természeti terület	19/28/TT/76	Fekete gólya fészkelőhelye (Felsőszyenterzsébet 033 hrsz.)	5 ha	76/1976. VB. határozat
helyi jelentőségű védett természeti terület	19/18/TT/76	Lentiszombathelyi tölgyes (Lenti 0600/3 hrsz.)	1 ha	76/1976. VB. határozat

A törvényben meghatározott védettségi kategóriák közül a Kerka mentén lápok találhatók. A területen található lápok a VIDÉKFEJLESZTÉSI ÉRTESÍTŐ 64. LXII. ÉVFOLYAM 1. SZÁM (2012. január 13.) mellékletében, az alábbiak szerint:

Típus	Kód	Név	Kiterjedés (ha)	Védetté nyilvánító jogszabály száma
Egyedi hatósági határozattal lehatárolt határvonalú ex lege védett láppal	-	Ortaháza 097/7	3,25 ha	1996. LIII. tv. a természet védelméről

érintett ingatlanok				
Egyedi hatósági határozattal lehatárolt határvonalú ex lege védett láppal érintett ingatlanok	-	Lenti 0477	74,59 ha	1996. LIII. tv. a természet védelméről (Nyugat-dunántúli Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség 4401-1/4/2014. sz. egyedi határozata)
egyedi hatósági határozattal történő lehatárolásra váró ex lege védett láppal érintett ingatlanok	-	Alsószenterzsébet 070/8, 070/9, 070/10, 070/12, 070/14, 095/21, 097/4, 097/5, 097/6, 097/7, 097/8, 0101/6, 0101/13, Csesztreg 039, 043/8, 043/9, 043/10, 043/11, 043/12, 043/13, 043/14, 043/15, 043/16, 043/17, 043/18, 043/19, 043/25, 043/26, 043/27, 043/28, 043/29, 043/30, 045/11, 045/13, 045/14, 045/15, 045/16, Felsőszenterzsébet 017/3, 028/1, 040/21, 040/22, Iklódbördőce 060, 062/1, 67 Kerkabarabás 062/8, 062/18, 062/20, 062/21, 062/24, 062/28, 062/29, 067/3, 067/21, 067/22, 067/27, 067/28, 067/29, 067/30, 071/1, 071/2, 071/3, 071/4, Kerkafalva 018/4, 020/1, 020/2, 020/3, 020/4, 020/5, 020/6, Kerkateskánd 0103, 0107, 0112/10, 0112/11, 0112/12, 0112/13, 0112/14, 0112/15, 0112/16, 0112/17, 0112/18, 0112/19, 0112/20, 0112/22, 0124/14, Kissziget 013/2, 015, 017/1, 018/3, 018/5, 018/6, Lenti 067, 415, 417, 0422/1, 0422/2, 0422/3, 0422/4, 0422/5, 0444/6, 0444/7, 0444/8, 0585/2, 0585/3, 0585/4, 0585/5, 0585/6, 0585/7, 0585/8, 0585/9, 0585/10, 0585/11, 0585/12, 0585/13, 0585/14, 0585/15, 0585/16, 0585/17, 0585/18, 0585/19, 0585/20, 0585/21, 0601/1, 0601/2, 0601/3, 0601/4, 0601/5, 0601/6, 0601/7, 0601/8, 0601/9, 0601/10, 0601/11, 0632/9, 0632/10, 0635/1, 0635/2, 0635/3, 0635/4, 0635/5, 0636/1, 0636/2, 0636/3, Magyarföld 016/3, 016/5, 018/1, 018/2, 018/3, 021/1, 021/2, 024, 025, Ortaháza 03/4, 03/6, 03/7, 03/8, 04, 06, 08, Zalabaksa 068/6, 068/11, 068/12, 0102/3, 0102/4, 0102/5, 0102/6, 0102/7, 0102/11, 0104/2, 0121/4, 0123	a lápok kiterjedésének lehatárolása még nem történt meg	1996. LIII. tv. a természet védelméről
Ex lege védett földvár	-	Zalabaksa 0102/3	-	1996. LIII. tv. a természet védelméről

országos ökológiai hálózat		magterület	7340,78	Az országos területrendezési tervről szóló 2003. évi XXVI. tv.

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

Védett természeti területtel nem fed át a tervezési terület, ezért természetvédelmi kezelési terv nem vonatkozik rá.

1.7.2. Településrendezési eszközök

Alsószentenrsébet	Alsószentenrsébet, településszerkezeti és szabályozási terv, helyi építési szabályzat Jogszabály: 7/2007. (VIII. 21.) ök. rend., 8/2007. (VIII. 21.) ök. rend. Elfogadás dátuma: 2007.08.21.
Csesztreg	Csesztreg, szabályozási terv és helyi építési szabályzat - 2004: Csesztreg község rendezési terv Jogszabály: 22/2004. (IX. 28.) ök. rend. Elfogadás dátuma: 2004.09.28.
Csömödér	Csömödér, központi belterületre, valamint a horgásztó melletti üdülőközpontra településszerkezeti és szabályozási terv, helyi építési szabályzat Jogszabály: 31/2007 ök. hat., 6/2007 (VI.07.) ök. rend. Elfogadás dátuma: 2007.06.07.
Dobri	A településnek nincs hatályos településrendezési terve.
Felsőszentenrsébet	Felsőszentenrsébet, településszerkezeti és szabályozási terv, helyi építési szabályzat Jogszabály: 7/2007 és 8/2007 (VIII.21.) ök. rend. Elfogadás dátuma: 2007.08.21.
Iklódbördőce	Iklódbördőce Község Szabályozási Terv Jóváhagyása, valamint Helyi Építési Szabályzata Jogszabály: 14/2012. (VI.20.) ök. rend. Elfogadás dátuma: 2012.06.20.
Kerkabarabás	Kerkabarabás, településrendezési, -szerkezeti és szabályozási terv, helyi építési szabályzat Jogszabály: 15/2007 (IX.14.) ök. hat.; 37/2005 (XI.28.) konc. hat.; 9/2007 (IX.17.) ök. rend.

	Elfogadás dátuma: 2007.09.14.
Kerkafálva	Kerkafálva, településszerkezeti és szabályozási terv, helyi építési szabályzat Jogszába: 8/2007 és 9/2007 (VIII.21.) ök. rend. Elfogadás dátuma: 2007.08.21.
Kerkakutas	Kerkakutas, településszerkezeti és szabályozási terv, helyi építési szabályzat Jogszába: 7/2007 és 8/2007 (VIII.21.) ök. rend. Elfogadás dátuma: 2007.08.21.
Kerkáskápolna	A településnek nincs hatályos településrendezési terve.
Kerkaszentkirály	Kerkaszentkirály, településszerkezeti-, szabályozási terv és helyi építési szabályzat – 2006 Jogszába: 6/2007. (XII. 12.) ök. rend., 29/2007. (XII. 6.) ök. hat. Elfogadás dátuma: 2007.12.12.
Kerkateskánd	Kerkateskánd, településszerkezeti-, szabályozási terv és helyi építési szabályzat - módosítás 2011: Kerkateskánd településrendezési terv - módosítás - Elfogadott dokumentáció Jogszába: 8/2011. (VI. 15.) ök. rend., 36/2011. (VI. 15.) ök. hat. Elfogadás dátuma: 2011.06.15.
Kissziget	A településnek nincs hatályos településrendezési terve.
Lenti	Lenti, településrendezési, -szerkezeti és szabályozási terve, helyi építési szabályzat - módosítás 2005 Jogszába: 23/2005 (IX.29.) ök. rend.; 233/2005 (IX.29.) ök. hat. Elfogadás dátuma: 2005.09.29. (Módosítva: 207/2006 (IX.27.) ök. hat.; 25/2006 (IX.28.) ök. rend., 18/2012. (III. 30.) ök. rend., 79/2012. (III. 28.) ök. hat.)
Lovászi	Lovászi, helyi építési szabályzat Jogszába: 10/2007. (VIII 31.) ök. rend. Elfogadás dátuma: 2007.08.31.
Magyarföld	Magyarföld, településszerkezeti és szabályozási terv, helyi építési szabályzat Jogszába: 6/2007 és 7/2007 (VIII.21.) ök. rend. Elfogadás dátuma: 2007.08.21.
Muraszemenye	Muraszemenye, M70 autótút hrsz. 045/2 - hrsz. 085 - hrsz. 044/2 - hrsz. 074/3 közutak által határolt terület, településszerkezeti-, szabályozási terv és helyi építési szabályzat - módosítás 2011 : Muraszemenye az M70 autótút hrsz.: 045/2 - a hrsz.: 085 - a hrsz.: 044/2 - a hrsz.: 074/3 közutak által határolt terület TSZT, helyi építési szabályzat és szabályozási terv - módosítás - Jóváhagyott dokumentáció Jogszába: 8/2011. (XII. 5.) ök. rend., 36/2011. (XI. 29.) ök. hat.

	Elfogadás dátuma: 2011.12.05.
Ortaháza	Ortaháza, településrendezési, -szerkezeti és szabályozási terve, helyi építési szabályzat Jogszába: 15/2005 (XII.21.) ök. rend.; 13/2004 (III.16.) konc. hat. Elfogadás dátuma: 2005.12.21.
Páka	Páka, településrendezési, -szerkezeti és szabályozási terv, helyi építési szabályzat Jogszába: 122/2004 konc. hat.; 2/2006 (I.18.) ök. rend.; 9/2005 (IX.16.) ök. rend. Elfogadás dátuma: 2006.01.18.
Ramocsa	Ramocsa, település-szerkezeti és szabályozási terv, helyi építési szabályzat Jogszába: 6/2007 és 7/2007 (VIII.21.) ök. rend. Elfogadás dátuma: 2007.08.21.
Szécsisziget	A településnek nincs hatályos településrendezési terve.
Tormafölde	Tormafölde, helyi építési szabályzat Jogszába: 9/2007. (IX.6.) ök. rend. Elfogadás dátuma: 2007.09.06.
Tornyiszentmiklós	Tornyiszentmiklós, településrendezési, -szerkezeti és szabályozási terv, helyi építési szabályzat Jogszába: 69/2004 (XII.16.) konc. hat.; 9/2007 (IV.19.) ök. rend. Elfogadás dátuma: 2007.04.19.
Zalabaksa	Zalabaksa, településrendezési, -szerkezeti és szabályozási terve, helyi építési szabályzat Jogszába: 40/2005 (VIII.25.) ök. hat; 15/2005 (VIII.16.) ök. rend. Elfogadás dátuma: 2005.08.25.
Zala megye	Zala megye, területrendezési terv - 2010: Zala megye területrendezési terve Jogszába: 22/2010. (XI. 25.) ök. rend., 128/2010. (XI. 24.) ök. hat. Elfogadás dátuma: 2010.11.25. (módosítva: 1-10 609)

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

Bánokszentgyörgyi Erdőtervezési Körzet – 1417/39/2008 (körzeti erdőterv jóváhagyási száma) érvényes 2017. december 31-ig. Érintett települések: Ortaháza.

Szentgyörgyvölgyi Erdőtervezési Körzet – 46020/47/2005 (körzeti erdőterv jóváhagyási száma) érvényes 2014. december 31-ig. Érintett települések: Alsószenterzsébet, Csesztreg, Felsősenterzsébet, Kerkafalva, Kerkakutas, Magyarföld, Ramocsa.

Letenyei Erdőtervezési Körzet - 60/2013. (VII.19.) VM Rendelet 9. melléklet alapján jelenleg készül. A körzeti erdőterv ügyszám: ZAG/01/1283/2014. Érintett települések: Csörnyeföld, Dobri,

Iklódbördőce, Kerkaszentkirály, Kerkateskánd, Lovászi, Muraszemenye, Páka, Szécsisziget, Tormafölde, Tornyiszentmiklós.

Lenti Erdőtervezési Körzet - 47/2014 (IV.24.) VM Rendelet 8. melléklet alapján jelenleg készül. A körzeti erdőterv ügyszáma: ZAG/01/52/2014. Érintett települések: Csömödér, Kerkabarabás, Kissziget, Lenti, Zalabaksa.

1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek

IV/1. Zala-dél-vasi nagyvadas körzet vadgazdálkodási terve. Kelt: 2004.02.24.

1. Felsőszenterzsébeti Vadásztársaság (vadgazdálkodási egység kód száma 20-200110-1-4-1) vadgazdálkodási üzemterve. Érvényes: 2017.02.28. Kelt: 2007.05.02. Jóváhagyta: Zala Megyei MGSzH, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály.

2. Parasza – Kerka-mente Vadásztársaság (vadgazdálkodási egység kód száma 20-200120-1-4-1) vadgazdálkodási üzemterve. Érvényes: 2017.02.28. Kelt: 2007.06.01. Jóváhagyta: Zala Megyei MGSzH, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály.

3. Szabadság Vadásztársaság (vadgazdálkodási egység kód száma 20-200210-1-4-1) vadgazdálkodási üzemterve. Érvényes: 2017.02.28. Kelt: 2007.08.25. Jóváhagyta: Zala Megyei MGSzH, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály.

4. Lovászi Olajbányász Vadásztársaság (vadgazdálkodási egység kód száma 20-200310-1-4-1) vadgazdálkodási üzemterve. Érvényes: 2017.02.28. Kelt: 2007.03.27. Jóváhagyta: Zala Megyei MGSzH, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály.

5. Vörcsök Vadásztársaság (vadgazdálkodási egység kód száma 20-200410-1-4-1) vadgazdálkodási üzemterve. Érvényes: 2017.02.28. Kelt: 2007.03.11. Jóváhagyta: Zala Megyei MGSzH, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály.

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

1. Sporthorgász Egyesületek Vas megyei Szövetsége. - Kerka patak halászati vízterületének 5 éves halgazdálkodási terve 2011-2015

2. Sporthorgász Egyesületek Vas megyei Szövetsége. - Cserta patak halászati vízterületének 5 éves halgazdálkodási terve 2011-2015

3. Sporthorgász Egyesületek Vas megyei Szövetsége. - Lendva patak (Adovány) halászati vízterületének 5 éves halgazdálkodási terve 2011-2015

4. Sporthorgász Egyesületek Vas megyei Szövetsége. – Kéthatártó, Kerkafalva halászati vízterületének 5 éves halgazdálkodási terve 2011-2015

1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv

Vízyűjtő-gazdálkodási terv 3-1 Mura alegység (közreadta: Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság és Nyugat-dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság, 2010. április).

Felülvizsgálat éve: 2015

1.7.7. Egyéb tervek

A tervezési területre egyéb terv nem vonatkozik.

2. Veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A02.03	gyepterület átalakítása szántóvá	M	2	Sötét hangyaboglárka (<i>Maculinea nausithous</i>), vérfű-hangyaboglárka (<i>Maculinea teleius</i>): elpusztítja a tenyészterületet.
A03.01	intenzív, vagy intenzívebb kaszálás	M	4	Sötét hangyaboglárka (<i>Maculinea nausithous</i>), vérfű-hangyaboglárka (<i>Maculinea teleius</i>): elpusztíthatja a tenyésző állományt.
A03.03	kaszálás felhagyása/hiánya	L	2	Sötét hangyaboglárka (<i>Maculinea nausithous</i>), vérfű-hangyaboglárka (<i>Maculinea teleius</i>): csökkenti az élőhely minőségét, hosszú távon az élőhely teljes pusztulását okozhatja (biológiai invázió, beerdősülés)
A10.01	sövény, bozót, cserje eltávolítása	L	1	Sárga gyapjasszövő (<i>Eriogaster catax</i>): mivel a faj cserjékre petézik, a hernyók azokon nevelkednek, azokat fogyasztják, a cserjeirtások közvetlenül is csökkentik az állomány nagyságát.
B02	erdőgazdálkodás	H	20	Nagyfülű denevér (<i>Myotis bechsteinii</i>), közönséges denevér (<i>Myotis myotis</i>), csonkafülű denevér (<i>Myotis emarginatus</i>), nyugati pisedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>): A kor- és fafajhomogén erdők mind búvóhely, mind táplálkozóhely szempontjából szuboptimálisak e fajok számára.
B02.04	lábonálló és/vagy elfekvő holt faanyag eltávolítása	H	15	Nagyfülű denevér (<i>Myotis bechsteinii</i>), nyugati pisedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>): E fajok számára búvóhely szempontjából kiemelten fontosak az álló holtfák, illetve a holtfában fejlődő rovarok, mint táplálékállatok.
				nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>), nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>): A lábon álló holt fák eltávolítása együtt jár a nagy szarvasbogár különböző fejlődési alakjainak eltávolításával, állománycsökkenéshez vezet.
				Közönséges denevér (<i>Myotis myotis</i>), csonkafülű denevér (<i>Myotis emarginatus</i>): Az erdőben (is) táplálkozó denevérfajok szempontjából fontosak a holtfában fejlődő rovarok, mint táplálékállatok.
B04	Biocid termékek, hormonok, kemikáliák használata (erdészeti)	H	15	nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>), nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>): Veszélyezteti a fajok különböző fejlődési alakjait, különösen az imágókat, állománycsökkenéshez vezet.
B07	egyéb erdészeti	M	7	Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> vagy

	tevékenység			<i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmenion minoris</i>) (91F0), Illír gyertyános-tölgyesek (<i>Erythronion-Carpinion</i>) (91L0): az erdők nagy része vágásérett korú, a véghasználat veszélyezteti az értékes aljnövényzet fennmaradását nagy höscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>), nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>): A helytelen időben való fakiszállítás együtt jár a fajok különböző fejlődési alakjainak eltávolításával, állománycsökkenéshez vezet. Ezen kívül az erdőgazdálkodás során alkalmazott véghasználatok szintén állománycsökkenéshez vagy az állomány eltűnéséhez vezet.
F03.01.01	vadak károkozása (túltartott vadállomány)	M	5,5	Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>) (91E0*): a természetes felújulás lehetőségét csökkenti, az élőhely természetességét, szerkezetét rontja. Oligo-mezotróf állóvizek <i>Littorelletea uniflorae</i> és/vagy <i>Isoeto-Nanojuncetea</i> vegetációval (3130): a kis kiterjedésű foltokat túrásukkal, dagonyázásukkal tönkreteszik a vaddisznók Illír gyertyános-tölgyesek (<i>Erythronion-Carpinion</i>) (91L0), Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i>, <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i>, <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmenion minoris</i>) (91F0): a nagyvadak károsítják az aljnövényzetet Sötét hangyaboglárka (<i>Maculinea nausithous</i>), vérfű-hangyaboglárka (<i>Maculinea teleius</i>): csökkenti az élőhely minőségét
I01	idegenhonos inváziós fajok jelenléte	M	5,5	Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>) (91E0*): az inváziós fajok az állományokat degradálják, átalakítják. Oligo-mezotróf állóvizek <i>Littorelletea uniflorae</i> és/vagy <i>Isoeto-Nanojuncetea</i> vegetációval (3130): a kis kiterjedésű foltokat benövik az inváziós fajok, az élőhely kiterjedése csökken Illír gyertyános-tölgyesek (<i>Erythronion-Carpinion</i>) (91L0), Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i>, <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i>, <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmenion minoris</i>) (91F0): az inváziós fajok átalakítják az erdő szerkezetét, degradációt okoznak. Sötét hangyaboglárka (<i>Maculinea nausithous</i>), vérfű-hangyaboglárka (<i>Maculinea teleius</i>): csökkenti az élőhely minőségét, hosszú távon az élőhely teljes pusztulását okozhatja
J02.03	csatornázás és vízelvezetés	M	9	Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmenion minoris</i>) (91F0), Illír gyertyános-tölgyesek (<i>Erythronion-Carpinion</i>) (91L0): nagy léptékű szárazodást okoz, amely káros az állományokra
G05.11	közüti ütközésből eredő sérülés vagy pusztulás	L	1	Vidra (<i>Lutra lutra</i>): a Kerka, valamint befolyó mellékágai fölött épült közúti hidakon – főképp télidőben a vándorlásokkor – a vidragázolás az állományra hatással van.
Kód	Potenciális	Jelentőség	Érintett	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?

	veszélyeztető tényező neve	ge	terület nagysága (%)	
A03.03	Kaszálás felhagyás/hiánya	M	9	Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (<i>Molinion caeruleae</i>) (6410): az állomány fennmaradása csak a megfelelő kezeléssel biztosítható. <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440), sík- és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>) (6510): az élőhely csak kezeléssel tartható fenn, ha felhagyják, cserjésedik, erdősödik.
A04.01	Intenzív legeltetés	L	2,5	<i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440): helyenként erősen legeltetik, ami miatt degradálódhatnak az állományok
A04.03	Pásztorkodás felhagyása, legeltetés hiánya	H	12	Sík- és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>) (6510): az élőhely csak kezeléssel tartható fenn, ha felhagyják, cserjésedik, erdősödik.
H01	Felszíni vizek szennyezése	L	<0,5%	Természetes eutróf tavak <i>Magnopotamion</i> vagy <i>Hydrocharition</i> növényzettel (3150): rekreációs tevékenységgel összefüggő szennyezések lehetnek károsak az állományokra Alföldről a hegyvidékekig előforduló vízfolyások <i>Ranunculion fluitantis</i> és <i>Callitriche-Batrachion</i> növényzettel (3260): a vízszennyezések károsak lehetnek az állományokra díszes légivadász (<i>Coenagrion ornatum</i>): A vízszennyezés hatására a faj lárváinak életfeltételei romlanak. Leggyakoribb a tisztított kommunális szennyvíz-bevezetés, ill. az ehhez gyakran társuló szennyvíziszap terhelés vízszennyező hatása. A vízszennyezés okozta kedvezőtlen változás hatására csökken a faj lárváinak egyedsűrűsége tompá folyamkagyló (<i>Unio crassus</i>): Különösen a juvenilis egyedek mutatnak nagy érzékenységet a vízszennyezéssel szemben és érzékenyen reagálnak a víz oldott oxigéntartalmának megváltozására.
I01	idegenhonos inváziós fajok jelenléte	M	7,5	Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (<i>Molinion caeruleae</i>) (6410), <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440), sík- és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>) (6510): a magas aranyvessző fenyegeti előzőnléssel a területet, amely az élőhelyet degradálja, kiterjedését csökkenti
J02.03	csatornázás és vízelvezetés	M	6	<i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440): ezt az élőhelyet jelentősen érintik a vízelvezetés káros hatásai
K01.03	kiszáradás	M	5	Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (<i>Molinion caeruleae</i>) (6410): alapvetően víztöbblet szükséges az élőhely jó állapotához, amennyiben a talajvíz-szint tartósan lecsökken, az állományok kiszáradnak és más élőhelyé alakulnak

				vágó csík (<i>Cobitis taenia</i>), ingola-fajok (<i>Eudontonyzon spp.</i>), halványfoltú küllő (<i>Gobio albipinnatus</i>), szivárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>), balin (<i>Aspius aspius</i>), lápi póc (<i>Umbra krameri</i>): Az aszályos időjárás következtében a Natura 2000 terület vízfolyásai egyes szakaszokon időszakosan ki is száradhatnak (pl. a Kerka 2011-ben és 2012-ben). Az élőhely megszűnése miatt az ott élő elszigetelt példányok mind elpusztulnak
				vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>), dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>): a fajok szaporodóhelyeit, élőhelyeit szünteti meg az élőhelyeinek esetleges kiszáradása
K02.01	fajösszetétel-változás, szukcesszió	M	3	Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (<i>Molinion caeruleae</i>) (6410): a kezelés elmaradása esetén az élőhely becserjésedik, erdősödik
				<i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440): a száradáshoz, esetleg a felhagyáshoz köthető, hogy cserjésedés, erdősödés, esetleg száradás indul meg, így az élőhely hosszú távon megszűnik.

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

A Kerka mente kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület általános természetvédelmi célkitűzése az azon található, a kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű fajok és élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot, illetve a fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítása. Kiemelten a közösségi jelentőségű védett és fokozottan védett fajok által is reprezentált, hazai és közösségi szinten is egyedülálló természetes és természetszerű élőhelyek megőrzése, úgy mint a törpekákás iszapsztye (3130), természetes jellegű eutróf tavak és hínárnövényzetük (3150), gyors áramlású vízfolyások hínárnövényzete (3260), kékperjés láprétek (6410), a mocsárrétek (6440), az üde magas füvű kaszálórétek (6510), a puhafás (91E0*) és keményfás ligeterdők (91F0) és az illír gyertyános-tölgyesek (91L0). Távolsági cél mellett hosszútávon egyes élőhelyek kiterjedésének növelése (szántók, degradált, gyomos területek kaszálórété váló átalakítása, faültetvények erdővé alakítása).

Szintén kiemelkedő jelentőségű a közösségi jelentőségű, védett növény- és állatfajok állományának, egyedszámának, populációi életképességének megőrzése, különös tekintettel a következő fajokra: díszes légivadász (*Coenagrion ornatum*), sötét hangyaboglárka (*Maculinea nausithous*), vérfű-hangyaboglárka (*Maculinea teleius*), nagy höscincér (*Cerambyx cerdo*), ingolafajok (*Eudontomyza spp.*), réti csík (*Misgurnus fossilis*), lápi póc (*Umbra krameri*), mocsári teknős (*Emys orbicularis*), csonkafülű denevér (*Myotis emarginatus*), nagyfülű denevér (*Myotis bechsteini*), piszedenevér (*Barbastella barbastellus*) és vidra (*Lutra lutra*).

További célok:

- A terület vízellátásának és természeteshez közeli vízjárásának – különös tekintettel a holtágakra - biztosítása.
- A sötét- és vérfű hangyaboglárka (*Maculinea nausithous*, *M. teleius*) érdekében az élőhelyül szolgáló láprétek megőrzése.
- Az inváziós növényfajok visszaszorítása a jelölő gyepek az erdő élőhelyeken. A természetes jelölő társulásokban megjelenő akác (*Robinia pseudoacacia*), valamint a vágásokban, szegélyekben megjelenő magas aranyvessző (*Solidago gigantea*) teljes kiirtása. Az akác (*Robinia pseudoacacia*) erdőrészeket őshonos, termőhelynek megfelelő lomboserdővé alakítása középtávon.
- Az erdők természetességének hosszú távon történő fenntartása. A gyepek természetes beerdősülésével létrejött őshonos fákkal borított területek megőrzése.
- A 80 évnél idősebb erdőállományokban a jelenlegi erdőkezelési módról (véghasználat, fokozatos felújító vágás) az állandó erdőborítást biztosító gazdálkodási módra (pl.: szálalás, Pro sylva típusú kezelés) áttérni.
- A rovarok (nagy höscincér – *Cerambyx cerdo*, szarvasbogár – *Lucanus cervus*) és odúlakó madarak (harkályok) számára a lábon álló holt anyag megtartásával szaporodó- és élőhelyet biztosítani. A vadászható fajok (gímszarvas, vaddisznó) kártételének megszüntetése és megelőzése.
- A vízfolyás menti facsoportok megőrzése a meder árnyékolása érdekében.

- Abiotikus katasztrófák lehetőség szerinti megelőzése, elhárítása.

3.2. Kezelési javaslatok

A javaslatok és intézkedések alapvetően két nagycsoportba tartoznak, egyrészt a gazdálkodáshoz nem köthető általános javaslatok, amelyeket általánosan területszinten értelmezünk, de ezek kötődhetnek kezelési egységhez is. Itt jelennek meg a gazdálkodókon túli egyéb érintetteknek szóló (beruházók, fejlesztők, területrendezők, vállalkozók: ipari, turisztikai), a területhasználatra vonatkozó elvek, a kritikus pontok azonosításával (egyes tevékenységek korlátozás nélkül, feltételekkel vagy egyáltalán nem végezhetők, bizonyos irányú fejlesztések nem kívánatosak).

Az intézkedések második csoportját a gazdálkodáshoz köthető kezelési javaslatok adják.

Az itt megfogalmazott előírás-javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok, valamint a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára. Ennek érdekében itt megfogalmazásra kerülnek olyan előírás-javaslatok, amelyek alapul szolgálnak a jövőbeli támogatási programok kidolgozásához.

3.2.1. Élőhelyek kezelése

3.2.1.1. Az egész területre vonatkozó általános kezelési javaslatok

Gyepgazdálkodás

A közösségi jelentőségű gyepek élőhelyek fenntartása csak a megfelelő extenzív gazdálkodással biztosítható; ez a gyepek esetében az élőhelytípusnak megfelelő kaszálással, legeltetéssel valósítható meg. A jelenleg mezőgazdasági hasznosítású területek beépítése nem kívánatos. A területen előforduló, jó állapotú üde és nedves gyepeken az elsődleges cél ennek az állapotnak a fenntartása. A gyepekben a környéken jelenlévő inváziós fajok (elsősorban a magas aranyvessző) visszaszorítása, illetve a megfelelő hasznosítás révén a gyepekbe történő behatolásuk megakadályozása. A területen leromlott állapotú gyepek és inváziós fajok homogén állományai is nagy területen megtalálhatóak. Ezekben az esetekben a cél a területek természetességi állapotának javítása, ezzel az értékes élőhelyek kiterjedésének növelése. A cserjésedő területek esetében az inváziós növényfajok visszaszorításán túl a gyepek ésszerű és természetvédelmi szempontból helyes helyreállítása is cél: kaszálásra vagy legeltetésre alkalmas állapotba kell hozni. A legeltetés során a szarvasmarhával történő kíméletes legeltetés támogatandó. A gyepek szegélyén, vagy foltszerűen a gyepekben cserjések, fasorok fennhagyandóak, ezek igen fontosak több védett faj (szarvasbogár – *Lucanus cervus*, nagy höscincér – *Cerambyx cerdo*, énekesmadarak) számára és a gyepek mikroklimáját is jelentősen befolyásolják. A láprétek kezelésében fontos az időközben előkerült hangyaboglárka-fajok szempontjából megfelelő kaszálási időzítés, illetve a bűvósávok kötelező meghagyása.

Erdőgazdálkodás

A közösségi jelentőségű erdei élőhelyek fenntartása csak a megfelelő extenzív gazdálkodással biztosítható; ez az erdők esetében a természetközeli erdőgazdálkodással valósítható meg. A jelenleg erdészeti hasznosítású területek beépítése nem kívánatos.

Hosszútávon a tájidegen fajokból álló ültetvények honos fajokból álló erdőkké való átalakítása kívánatos. A területen található tájidegen fajok őshonos fajokra való lecserélése mind a denevéreknek táplálékot jelentő rovarok mennyiségének és fajgazdagságának növekedését, mind

búvóhelyet jelentő odvas fák megjelenését eredményezi. Az inváziósan viselkedő, pontszerűen, kis foltokban megjelenő amerikai kőris (*Fraxinus pennsylvanica*), zöld juhar (*Acer negundo*) és fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) példányait el kell távolítani a területről.

Vadgazdálkodás

A tervezési területen a vadászat elsődlegesen természetvédelmi és nem vadászati célokat felmutató formáját kell megvalósítani. A nagyvadállomány leginkább az erdei élőhelyekre jelent veszélyt, de a túltartott vaddisznó állomány a vizes élőhelyekben és gyepekben is jelentős károkat okoz. Az erdei élőhelyek esetében tervezett fejlesztések megvalósulásához elengedhetetlen a nagyvadállomány csökkentése.

Vízgazdálkodás

A vízállásos területeken a víz időszakos megtartása fontos, ugyanakkor a vízkormányzás lehetőségének megteremtése ehhez elengedhetetlen. A csatornák, vízfolyások kaszálása csak június közepétől megengedhető. A vízfolyások mentén található őshonos fák, erdők kiemelten kezelendők, az állandó borítás megtartása mellett, szálaló módon termelendők le.

A vízfolyásokat, csatornákat kísérő fasorok őshonos fafajokkal történő szélesítése növelné ökológiai folyosó szerepét.

A fenntartási feladatok ellátásánál figyelembe kell venni az árvízvédelmi és településvédelmi vízügyi feladatok ellátásának szükségességét, azonban a vizsgálni szükséges a víz jobb megtartásának műszaki lehetőségeit és azok kivitelezési lehetőségeit

A vízfolyás mentén több esetben a szántók közvetlenül a vízfolyások töltéséig érnek, ezért a kemikáliák bemosódásának nagy a veszélye. A bemosódott vegyszerek elősegíthetik az eutrofizációt, illetve toxikus hatásúak lehetnek, ezért a partok menti pufferzónák kialakítása a vizes élőhely sérülékenységét jelentős mértékben csökkenti.

Turizmus

A terület jelenleg turisztikai szempontból alig hasznosított, noha a területhasználat módja, a védett fajok viszonylag alacsony száma az ökoturisztikai hasznosítást nem zárja ki. A kirándulók tudatos irányításával, a túraútvonalak megfelelő kijelölésével, karbantartásával az általuk okozott terhelés minimalizálható. Fontos fejlesztés lenne a Natura 2000 területet bemutató infrastruktúra létrehozása, hogy a látogatók tisztában legyen a terület státuszával és természeti értékeikkel. Ezt egyrészt tájékoztató táblák kihelyezésével lehetne elérni a területre bevezető forgalmasabb közutak és turistautak mentén, másrészt a területet bemutató szóróanyagokkal, amelyeket helyi turisztikai irodákban és önkormányzatoknál lehetne elérhetővé tenni.

3.2.1.2. Kezelési egységek

A Kerka mente Natura 2000 területen az előforduló élőhelyek, fontosabb fajok és gazdálkodási módok alapján 10 kezelési egység (ebből egy kezelést nem igénylő) lehatárolása indokolt, amelyek térképi megjelenítését a 3.2.5 fejezet mutatja be.

A kezelési egységek lefedik a teljes tervezési területet, tartalmazzák a jelölő és nem jelölő élőhelytípusokat egyaránt. A kezelési egységeknél meghatározzuk azon intézkedéseket, melyek a jelölő élőhely és/vagy a faj megőrzése érdekében javasolunk, illetve az élőhely-fejlesztési, kutatásmonitorozási feladatokra, lehetőségekre is kitérünk.

A Kerka mente Natura 2000 terület kezelési egységeinek lehatárolása a 2014 folyamán elkészített ÁNÉR alapú élőhelytérkép alapján történt. Arra törekedtünk, hogy az előírások követhetőek,

betarthatóak, megfelelő mértékben specifikusak legyenek, így az eltérő kezelést igénylő élőhelyeket külön kezeltük. Ugyanakkor azt is szem előtt tartottuk, hogy a kezelési egységek rendszere a gazdálkodók számára is könnyen áttekinthető legyen és a terület ne legyen indokolatlanul kis kezelési egységekre osztva. A kezelési előírásokat a kezelés egységeken előforduló jelölő értékek élőhely igényeinek figyelembevételével és a kezelési egység jelenlegi természeti állapotának (Németh-Seregélyes-féle természetességi skála) függvényében határoztuk meg.

A kezelési egységeket sorrendben, a hasonló hasznosítású területeket csoportosítva az alábbiak szerint tüntettük fel:

Kezelési egység	Elnevezés	Érintett ÁNÉR élőhelytípusok	Érintett közösségi jelentőségű élőhelyek
KE-0	kezelést nem igénylő területek	U3 Falvak, falu jellegű külvárosok, U4 Telephelyek, roncssterületek és hulladéklerakók, U6 Nyitott bányaterületek, U10 Tanyák, családi gazdaságok, U11 Út- és vasúthálózat, U6×U9 Nyitott bányaterületek/Állóvizek	
KE-1	kaszálórét, legelők	E1 Franciaperjés rétek, E2 Veres csenkeszes rétek, E34 Hegy-dombvidéki sovány gyepek és szőrfűgyepek, E1×D34 Franciaperjés rétek/Mocsárrét, E1×E2 Franciaperjés rétek/Veres csenkeszes rétek, E1×OB Franciaperjés rétek/Jellegtelen üde gyepek, E1×OD Franciaperjés rétek/Lágyszárú özönfajok állományai, E1×P2a Franciaperjés rétek/Üde és nedves cserjések, E1×P2b Franciaperjés rétek/Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések, E1×P45 Franciaperjés rétek/Fáslegelők, fáskaszálók, legelőerdők, gesztenyeliget, E1×RA Franciaperjés rétek/Őshonos fajú facsoportok, fásorok, erdősávok, E2×D34 Veres csenkeszes rétek/Mocsárrét, E2×E1 Veres csenkeszes rétek/Franciaperjés rétek, E2×E34 Veres csenkeszes rétek/Hegy-dombvidéki sovány gyepek és szőrfűgyepek, E2×OD Veres csenkeszes rétek/ Lágyszárú özönfajok állományai, OB Jellegtelen üde gyepek, OC Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek, OG Taposott gyomnövényzet és ruderalis iszapnövényzet, Ob×OD Jellegtelen üde gyepek/ Lágyszárú özönfajok állományai, OB×P2a Jellegtelen üde gyepek/Üde és nedves cserjések, OB×P2b Jellegtelen üde gyepek/Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések, OB×RDa Jellegtelen üde gyepek/Őshonos lombos fafajokkal elegyes fenyves származékerdők, OB×S1 Jellegtelen üde	6440 - <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei, 6510 - Sík- és dombvidéki kaszálórét (Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis)

Kezelési egység	Elnevezés	Érintett ÁNÉR élőhelytípusok	Érintett közösségi jelentőségű élőhelyek
		gyepek/Akácültetvények	
KE-2	mocsárrétek	D34 Mocsárrétek, D34×B2 Mocsárrétek/Harmatkásás, békabuzogányos, pántlikafüves mocsári-vízparti növényzet, D34×D2 Mocsárrétek/kékperjés rétek, D34×E1 Mocsárrétek/Franciaperjés rétek, D34×E2 Mocsárrétek/Veres csenkeszes rétek, D34×OB Mocsárrétek/Jellegtelen üde gyepek, D34×OC Mocsárrétek/Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek, D34×OD Mocsárrétek/Lágyszárú özönfajok állományai, D34×P2a Mocsárrétek/Üde és nedves cserjések, D34×P2b Mocsárrétek/Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések, D34×P2c Mocsárrétek/Idegenhonos cserje vagy japánkeserűfű-fajok uralta állományok, D34×S1 Mocsárrétek/Akácültetvények	6440 - <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei
KE-3	láprétek, magaskórósok	D2 Kékperjés rétek, D5 Patakparti és lápi magaskórósok, D2×D34 Kékperjés rétek/Mocsárrétek, D2×P2a Kékperjés rétek/Üde és nedves cserjések	6410 - Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (<i>Molinion caeruleae</i>), 6430 - Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskórós szegélytársulásai
KE-4	cserjések	P2a Üde és nedves cserjések, P2a×D34 Üde és nedves cserjések/Mocsárrétek, P2a×OD Üde és nedves cserjések/Lágyszárú özönfajok állományai, P2a×P2b Üde és nedves cserjések/Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések, P2a×RA Üde és nedves cserjések/Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok, P2b Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések, P2b×RDa Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések/Őshonos lombos fafajokkal elegyes fenyves származékerdők	6440 - <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei

Kezelési egység	Elnevezés	Érintett ÁNÉR élőhelytípusok	Érintett közösségi jelentőségű élőhelyek
KE-5	szántóterületek	T1 Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák, T6 Extenzív szántók, T10 Fiatal parlag és ugar, T10×OD Fiatal parlag és ugar/Lágyszárú özőnfajok állományai	
KE-6	égerlápok, égerligetek és puhafás ligeterdők, üde lomboserdők, spontán fásodó területek és jellegtelen faállományok	J4 Fűz-nyár ártéri erdők, J5 Égerligetek, J6 Keményfás ártéri erdők, K1a Gyertyános-kocsányos tölgyesek, K2 Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek, P1 Őshonos fafajú fiatalosok, P3 Újonnan létrehozott, őshonos vagy idegenhonos fafajú fiatal erdősítés, P8 Vágásterületek, RA Őshonos fafajú facsoportok, fasorok, erdősávok, RB Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők, RC Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők, RA×D34 Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok/Mocsárrétek, RA×OD Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok/Lágyszárú özőnfajok állományai, RA×P2a Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok/Üde és nedves cserjések, RA×RDa Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok/Őshonos lombos fafajokkal elegyes fenyves származékerdők, RA×RDb Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok/Őshonos lombos fafajokkal elegyes idegenhonos lombos és vegyes erdők, RA×S1 Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok/Akácültetvények, RB×OB Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők/Jellegtelen üde gyepek, RB×RC Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők/Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők, RC×OB Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők/Jellegtelen üde gyepek	91E0* - Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>), 91F0 - Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>), 91L0 - Illír gyertyános-tölgyesek (<i>Erythronion-Carpinion</i>)
KE-7	fás legelők	P45 Fáslegelők, fáskaszálók, legelőerdők, gesztenyeligetek	6440 – <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei, 6510 – Sík- és dombvidéki kaszálórét (<i>Alopecurus pratensis</i> ,

Kezelési egység	Elnevezés	Érintett ÁNÉR élőhelytípusok	Érintett közösségi jelentőségű élőhelyek
			<i>Sanguisorba officinalis</i>)
KE-8	Akácosok, fenyőültetvények, nem őshonos, telepített erdők, fásítások, energia ültetvények	S1 Akácültetvények, S4 Ültetett erdei- és feketefenyvesek, S5 Egyéb ültetett tájidegen fenyvesek, RDa Őshonos lombos fafajokkal elegyes fenyves származékerdők, RDb Őshonos lombos fafajokkal elegyes idegenhonos lombos és vegyes erdők, S3 Egyéb ültetett tájidegen lombos erdők, S6 Nem őshonos fafajok spontán állományai, RDb×OB Őshonos lombos fafajokkal elegyes idegenhonos lombos és vegyes erdők/Jellegtelen üde gyepek	-
KE-9	Vízfolyások, árkok, bányatavak	U7 Homok-, agyag-, tőzeg- és kavicsbányák, digó- és kubikgödrök, mesterséges löszfalak, U8 Folyóvizek, U9 Állóvizek, U7×U9 Homok-, agyag-, tőzeg- és kavicsbányák, digó- és kubikgödrök, mesterséges löszfalak/Állóvizek, U8×B1a Folyóvizek/Nem tőzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások, U8×BA Folyóvizek/Fragmentális mocsári- és/vagy hínárnövényzet mozaikok álló és folyóvizek partjánál, U8×BA×J4 Folyóvizek/Fragmentális mocsári- és/vagy hínárnövényzet mozaikok álló és folyóvizek partjánál/Fűz-nyár ártéri erdők, U8×J4 Folyóvizek/Fűz-nyár ártéri erdők, U8×OB Folyóvizek/Jellegtelen üde gyepek, U8×P2a Folyóvizek/Üde és nedves cserjések, U9×RB Állóvizek/Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők	3130 - Oligomezotróf állóvizek <i>Littorelletea uniflorae</i> és/vagy <i>Isoeto-Nanojuncetea</i> vegetációval, 3150 - Természetes eutróf tavak <i>Magnopotamion</i> vagy <i>Hydrocharition</i> növényzettel, 3260 - Alföldektől a hegyvidékekig előforduló vízfolyások <i>Ranunculion fluitantis</i> és <i>Callitricho-Batrachion</i> növényzettel

KE-0 kezelési egység

Meghatározása: Kezelést nem igénylő területek, bányatelek, telephely, bányató stb.

Érintettség vizsgálata

- *Érintett ÁNÉR élőhelyek:* U3 Falvak, falu jellegű külvárosok, U4 Telephelyek, roncssterületek és hulladéklerakók, U6 Nyitott bányaterületek, U10 Tanyak, családi gazdaságok, U11 Út- és vasúthálózat, U6XU9 Nyitott bányaterületek/Állóvizek, B3,

Vízparti virágkákás, csetkákás, vízi hídörös, mételykórós mocsarak, B2xB3 Harmatkásás, békabuzogányos, pántlikafüves mocsári-vízparti növényzet

- *Érintett Natura 2000 élőhelyek:* -

Kezelési javaslatok indoklása: Fenti élőhelyek kezelést nem igényelnek vagy esetükben nem értelmezhető a kezelés. Az emberi tevékenységgel érintett területek jellegüknél és funkciójuknál fogva nem vagy csak mérsékelten alkalmasak arra, hogy jelölő élőhelyeket lehessen fenntartani vagy kialakítani rajtuk.

KE-1 kezelési egység

Meghatározása: Kaszálórétek, legelők, gyomos gyepek, töltésoldalak, inváziós lágyszárúak állományai. Szórványosan a teljes területen megtalálhatók nagyobb parcellákban, összes kiterjedésük jelentős, 847,5 ha. Jelenleg csak részben kezelik, kaszálják, azt sem minden évben. Egy részük a kezelés elmaradása miatt degradált, illetve cserjével, gyomokkal borított.

Érintettség vizsgálata

- *Érintett ÁNÉR élőhelyek:* E1 Franciaperjés rétek, E2 Veres csenkeszes rétek, E34 Hegy- és dombvidéki sovány gyepek és szőrfűgyepek, E1xD34 Franciaperjés rétek/Mocsárrétek, E1xE2 Franciaperjés rétek/Veres csenkeszes rétek, E1xOB Franciaperjés rétek/Jellegtelen üde gyepek, E1xOD Franciaperjés rétek/Lágyszárú özönfajok állományai, E1xP2a Franciaperjés rétek/Üde és nedves cserjések, E1xP2b Franciaperjés rétek/Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések, E1xP45 Franciaperjés rétek/Fáslegelők, fáskaszálók, legelőerdők, gesztenyeligetek, E1xRA Franciaperjés rétek/Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok, E2xD34 Veres csenkeszes rétek/Mocsárrétek, E2xE1 Veres csenkeszes rétek/Franciperjés rétek, E2xE34 Veres csenkeszes rétek/Hegy-dombvidéki sovány gyepek és szőrfűgyepek, E2xOD Veres csenkeszes rétek/ Lágyszárú özönfajok állományai, OB Jellegtelen üde gyepek, OC Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek, OG Taposott gyomnövényzet és ruderalis iszapnövényzet, OBxOD Jellegtelen üde gyepek/ Lágyszárú özönfajok állományai, OBxP2a Jellegtelen üde gyepek/Üde és nedves cserjések, OBxP2b Jellegtelen üde gyepek/Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések, OBxRDa Jellegtelen üde gyepek/Őshonos lombos fafajokkal elegyes fenyves származékerdők, OBxS1 Jellegtelen üde gyepek/Akácültetvények
- *Érintett Natura 2000 élőhelyek:* 6440 - *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei, 6510 - Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások: A NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. Rendelet alapján.

Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

- GY01 Felülvetés nem megengedett.
- GY02 Vegyszeres gyomirtás nem megengedett
- GY08 Dobkása és talaj meghajtású rendsodró, rendkezelő használata tilos.
- GY09 Fogasolás nem megengedett
- GY10 Tárcsázás nem megengedett.
- GY11 Hengerezés nem megengedett.

- GY12 Gyepszellőztetés nem megengedett.
- GY13 Kiszántás nem megengedett.
- GY14 Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
- GY15 Tűzpászták létesítése nem megengedett.
- GY22 Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.
- GY24 A gyepek természetvédelmi szempontú égetése csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság egyedi írásos véleménye alapján történhet.
- GY26 Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező.
- GY27 Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.
- GY28 A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell.
- GY29 Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
- GY30 A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező.
- GY32 A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság általi kijelölésüket követően a fajgazdag, vagy védett fajokat tartalmazó cserjés foltokat nem szabad eltávolítani.
- GY33 A gyepterületen előforduló őshonos hagyasfák, hagyasfa csoportok (delelő fák), valamint cserjés foltok eltávolítása nem megengedett.
- GY34 Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket lábon állva kell vegyszeres kezelésben részesíteni (törzs megfúrása, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a vegyszert is alkalmazó munkát fafajtól függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) kell elvégezni.
- GY43 Legeltetési sűrűség 0,6-1,0 állategység/ha.
- GY48 Szakaszozó legeltetés esetén legeltetési terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.
- GY64 Kaszáló sarjulegeltetését a kaszálás napjától számított 30 napon belül megkezdeni tilos.
- GY67 Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék.
- GY70 Legeltethető állatfaj: lófélék (ló, szamár).
- GY71 Kaszálás június 15. előtt a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt egyeztetés alapján lehetséges.
- GY79 Évente az időjárási viszonyoknak és a gyepek állapotának megfelelő, természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő kaszálási terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása.
- GY82 A gyepet évente legfeljebb kétszer lehet kaszálni.

- GY92 A gyepterület kaszálása, szárzúzása esetén min. 10 cm-es fűtarló biztosítása.
- GY107 Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező.
- GY108 Erősen fertőzött foltokat sokkoló kaszással évente legalább háromszor kezelni kell.
- GY109 A lekaszált inváziós növényeket a területről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül.
- GY110 A tisztító kaszálás legkorábbi időpontja: szeptember 1.
- GY116 A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak elhelyezése tilos.
- GY117 Éjszakázó helyek, jószágállások és ideiglenes karámok helyét a működési terület szerinti nemzeti park-igazgatósággal egyeztetni szükséges.
- VA03 A területen szóró, vadetető, szózó nem létesíthető.

Kezelési javaslatok indoklása:

Jelenleg ezeket a gyepeket kaszálják, de egyre jellemzőbb a területek felhagyása, ami cserjésedéshez és így az élőhelyek átalakulásához vezet. Az optimális kezelés a kaszálás volna, de még a legltetéssel való kezelés is megfelelő, főképp a felhagyás helyett. A már cserjésedő-akácósodó területeken hangsúlyosak az irtási munkák, az előírás-javaslatok erre is tartalmazznak szabályozást. Cserjéket azonban szükséges meghagyni, mivel a jelölő sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*) ezekre petézik, és a hernyói is cserjésekben fejlődnek, így a lepkefaj egyedeit meg lehet óvni a károsodástól. Nem kívánatos a gyepfelszín károsítása, a vegyszerek használata. A megadott előírás-javaslatok betartása így a jelölő *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440) és a sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*) (6510) élőhelyek fennmaradását segítik. Az inváziós gyomok irtásával kapcsolatos előírás-javaslatok azért szükségesek, mert az egész térségben jellemző a magas aranyvessző (*Solidago gigantea*) erőteljes terjedése, amely ezt a kezelési egységet is veszélyezteti.

Az erőteljes cserjésedés, a magas aranyvessző (*Solidago gigantea*) tömeges megjelenése és ezzel párhuzamosan az őszi vérfű (*Sanguisorba officinalis*) visszaszorulása egyértelműen a réti növényzet és a hozzá kapcsolódó nappali lepke-közösség teljes visszaszorulását okozza, amely kiemelten veszélyezteti a jelölő vérfű-hangyaboglárka (*Maculinea teleius*) és zánótboglárka (*M. nausithous*) fajokat. Sajnálatos módon a legtöbb kaszással kezelt terület természetvédelmi szempontból túlhasznált volt, és a kaszálásokat rendre a két Natura 2000 *Maculinea* faj számára kedvezőtlen időzítéssel végezték. A rétek vagy kétszer lettek lekaszálva, és az első kaszálás a tápnövény virágzása szempontjából túl későre lett időzítve, vagy éppen ellenkezőleg, a kaszálás (akár első, akár második) a lepkék repülési ideje alatt történt. Sajnálatos módon a Kerka mentén a Natura 2000 kötelező kezelési előírásokban szereplő kaszálatlan foltok, sávok (búvósávok) 5-15%-ban történő fennhagyása egyetlen élőhelyfolton sem történt meg. Ezek miatt szükséges évente kaszálási terv készítése, amelyben a nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges a kaszálás részleteit.

KE-2 kezelési egység

Meghatározása: mocsárrétek, mélyebb fekvésű, higrofil gyepek, kaszálóként hasznosítva. Szórványosan a teljes területen megtalálhatóak, a terület É-i felén gyakoribbak (Alsószenterzsébet, Felsőszenterzsébet, Csesztreg, Kerkabarabás). Ide tartoznak továbbá a nádasok és a nem zsombékoló magassárrétek. A korábbi évtizedek meliorációs munkái és a természetes szárazodás következtében alapvetően vízfolyások és tavak szegélyében, parti zónájában, vagy árkokban

fellelhető mozaikos élőhelyek. Nagyobb összefüggő állományok találhatóak Csömödér, Páka és Kissziget külterületén. A kezelési egység összes kiterjedése 1097 ha.

Érintettség vizsgálata

- *Érintett ÁNÉR élőhelyek:* D34 Mocsárrétek, D34xB2 Mocsárrétek/Harmatkásás, békabuzogányos, pántlikafüves mocsári-vízparti növényzet, D34xD2 Mocsárrétek/kékperjés rétek, D34xE1 Mocsárrétek/Franciaperjés rétek, D34xE2 Mocsárrétek/Veres csenkeszes rétek, D34xOB Mocsárrétek/Jellegtelen üde gyepek, D34xOC Mocsárrétek/Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek, D34xOD Mocsárrétek/Lágyszárú özönfajok állományai, D34xP2a Mocsárrétek/Üde és nedves cserjések, D34xP2b Mocsárrétek/Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések, D34xP2c Mocsárrétek/Idegenhonos cserje vagy japánkeserűfű-fajok uralta állományok, D34xS1 Mocsárrétek/Akácültetvények, B1a Nádasok, B5 Nem zsombékoló magassárrétek, BA Fragmentális mocsári- és/vagy hínárnövényzet mozaikok álló- és folyóvizek partjánál, B1xB5 Nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások/Nem zsombékoló magassárrétek, B5xD34 Nem zsombékoló magassárrétek/Mocsárrétek, B5xD5 Nem zsombékoló magassárrétek/Patakparti és lápi magaskórósok, B5xOD Nem zsombékoló magassárrétek/Lágyszárú özönfajok állományai, B5xP2a Nem zsombékoló magassárrétek/Üde és nedves cserjések, B5xRA Nem zsombékoló magassárrétek/Őshonos fajú facsoportok, fásorok, erdősávok, BAxP2a Fragmentális mocsári- és/vagy hínárnövényzet mozaikok álló és folyóvizek partjánál/Üde és nedves cserjések
- *Érintett Natura 2000 élőhelyek:* 6440 - *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások:

A NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. Rendelet alapján.

Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

- GY01 Felülvetés nem megengedett.
- GY02 Vegyszeres gyomirtás nem megengedett
- GY08 Dobkása és talaj meghajtású rendsodró, rendkezelő használata tilos.
- GY09 Fogasolás nem megengedett
- GY10 Tárcsázás nem megengedett.
- GY12 Gyepszellőztetés nem megengedett.
- GY13 Kiszántás nem megengedett.
- GY14 Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
- GY15 Tűzpázták létesítése nem megengedett.
- GY20 Kizárólag kaszálással történő hasznosítás.
- GY24 A gyepek természetvédelmi szempontú égetése csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság egyedi írásos-véleménye alapján történhet.
- GY26 Inváziós fás szárúak mechanikus irtása kötelező.

- GY27 Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.
- GY28 A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell.
- GY29 Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
- GY30 A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező.
- GY32 A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság általi kijelölésüket követően a fajgazdag, vagy védett fajokat tartalmazó cserjés foltokat nem szabad eltávolítani.
- GY33 A gyepterületen előforduló őshonos hagyásfák, hagyásfa csoportok (delelő fák), valamint cserjés foltok eltávolítása nem megengedett.
- GY34 Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket lábon állva kell vegyszeres kezelésben részesíteni (törzs megfűrése, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a vegyszert is alkalmazó munkát fafajtól függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) kell elvégezni.
- GY64 Kaszáló sarjülegeltetését a kaszálás napjától számított 30 napon belül megkezdeni tilos.
- GY71 Kaszálás június 15. előtt a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt egyeztetés alapján lehetséges.
- GY79 Évente az időjárási viszonyoknak és a gyepterület állapotának megfelelő, természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő kaszálási terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása.
- GY82 A gyepterület évente legfeljebb kétszer lehet kaszálni.
- GY92 A gyepterület kaszálása, szárzúzása esetén minimum 10 cm-es fűtarló biztosítása.
- GY101 Amennyiben inváziós gyomokkal fertőzött területen költ fokozottan védett madár, a terület tisztítását csak a megengedett kaszálási időpont után szabad kezdeni.
- GY107 Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező.
- GY108 Erősen fertőzött foltokat sokkoló kaszálással évente legalább háromszor kezelni kell.
- GY109 A lekaszált inváziós növényeket a területről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül.
- GY110 A tisztító kaszálás legkorábbi időpontja: szeptember 1.
- GY116 A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak elhelyezése tilos.
- VA03 A területen szóró, vadetető, szózó nem létesíthető.

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Fakivágás, cserjeirtás: Javasoljuk a felnőtt akácok csoportok letermelését, és újrasarjadásuk megakadályozását. Továbbá javasoljuk a sűrű cserjecsoportok (pl.: *Prunus spinosa*, *Crataegus monogyna*) ritkítását, szárzúzással, egyedi kivágással. A fák mechanikusan és vegyszeresen is

irthatók. A fás szárúak kivágása vegetációs időszakon kívül lehetséges és a tuskókat talajszintre kell levágni.

Kezelési javaslatok indoklása:

A jelenleg megvalósuló gazdálkodási gyakorlat – első kaszálás nyár közepén, sarjú kaszálása ősszel – az élőhely fennmaradása szempontjából megfelelőnek tűnik, mely a rétek fajgazdagságát is megőrzi. A kezelési egység területén található gyeptípusok a kaszálást jól tűrik, sőt fennmaradásukhoz igénylik. Így a továbbiakban kizárólag kaszálással való kezelést javasolunk az egységben.

A már cserjésedő-akácósodó területeken hangsúlyosak az irtási munkák, az előírás-javaslatok erre is tartalmazznak szabályozást. Cserjéket azonban szükséges meghagyni, mivel a jelölő sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*) ezekre petézik, és a hernyói is cserjésekben fejlődnek, így a lepkefaj egyedeit meg lehet óvni a károsodástól. Nem kívánatos a gypfelszín károsítása, a vegyszerek használata. A megadott előírás-javaslatok betartása így a jelölő *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétei (6440) és a sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*) (6510) élőhelyek fennmaradását segítik. Az inváziós gyomok irtásával kapcsolatos előírás-javaslatok azért szükségesek, mert az egész térségben jellemző a magas aranyvessző (*Solidago gigantea*) erőteljes terjedése, amely ezt a kezelési egységet is veszélyezteti. Az erőteljes cserjésedés, a magas aranyvessző (*Solidago gigantea*) tömeges megjelenése és ezzel párhuzamosan az őszi vérfű (*Sanguisorba officinalis*) visszaszorulása egyértelműen a réti növényzet és a hozzá kapcsolódó nappali lepke-közösség teljes visszaszorulását okozza, amely kiemelten veszélyezteti a jelölő vérfű-hangyaboglárka (*Maculinea teleius*) és zánótboglárka (*M. nausithous*) fajokat. Sajnálatos módon a legtöbb kaszálással kezelt terület természetvédelmi szempontból túlhasznált volt, és a kaszálásokat rendre a két Natura 2000 *Maculinea* faj számára kedvezőtlen időzítéssel végezték. A rétek vagy kétszer lettek lekaszálva, és az első kaszálás a tápnövény virágzása szempontjából túl későre lett időzítve, vagy éppen ellenkezőleg, a kaszálás (akár első, akár második) a lepkék repülési ideje alatt történt. Sajnálatos módon a Kerka mentén a Natura 2000 kötelező kezelési előírásokban szereplő kaszátlan foltok, sávok (búvósávok) 5-15%-ban történő fennhagyása egyetlen élőhelyfolton sem történt meg. Ezek miatt szükséges évente kaszálási terv készítése, amelyben esetlegesen parcellánként szabályozzák a kaszálási módot, a kötelezően meghagyott területek elhelyezkedését, mivel a jelölő lepkefajok állományainak mintázata rövid távon is változik.

KE-3 kezelési egység

Meghatározása: Láprétek, kékperjés láprétek, magaskórósok. Igen szórványosan fordulnak elő a területen, Kerkateskánd, Lenti, Zalabaksa, Alsószenterzsébet, Felsőszenterzsébet, Magyarföld és Kerkáskápolna külterületein. Összes kiterjedésük 107 ha. Veszélyeztetett élőhelyek.

Érintettség vizsgálata

- *Érintett ÁNÉR élőhelyek:* D2 Kékperjés rétek, D5 Patakparti és lápi magaskórósok, D2xD34 Kékperjés rétek/Mocsárrétek, D2xP2a Kékperjés rétek/Üde és nedves cserjések, D34xD6 Mocsárrétek/Ártéri és mocsári magaskórósok, árnyas-nyirkos szegélynövényzet, B5xD6 Nem zsombékoló magassárrétek/ Ártéri és mocsári magaskórósok, árnyas-nyirkos szegélynövényzet
- *Érintett Natura 2000 élőhelyek:* 6410 - Kékperjés láprétek meszes, tözezes vagy agyagbemosódásos talajokon (*Molinion caeruleae*), 6430 - Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskórós szegélytársulásai

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások: A NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. Rendelet alapján.

Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

- GY01 Felülvetés nem megengedett.
- GY02 Vegyszeres gyomirtás nem megengedett
- GY08 Dobkaszó és talaj meghajtású rendszóró, rendkezelő használata tilos.
- GY09 Fogasolás nem megengedett
- GY10 Tárcsázás nem megengedett.
- GY11 Hengerezés nem megengedett.
- GY12 Gyepszellőztetés nem megengedett.
- GY13 Kiszántás nem megengedett.
- GY14 Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
- GY15 Tűzpázták létesítése nem megengedett.
- GY20 Kizárólag kaszálással történő hasznosítás.
- GY24 A gyepek természetvédelmi szempontú égetése csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság egyedi írásos véleménye alapján történhet.
- GY26 Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező.
- GY27 Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.
- GY28 A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell.
- GY29 Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
- GY30 A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező.
- GY32 A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság általi kijelölésüket követően a fajgazdag, vagy védett fajokat tartalmazó cserjés foltokat nem szabad eltávolítani.
- GY33 A gyepterületen előforduló őshonos hagyasfák, hagyasfa csoportok (delelő fák), valamint cserjés foltok eltávolítása nem megengedett.
- GY34 Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket lábon állva kell vegyszeres kezelésben részesíteni (törzs megfürása, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a vegyszert is alkalmazó munkát fafajtól függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) kell elvégezni.
- GY35 A legeltetés tilos.
- GY80 A gyeptet évente csak egyszer lehet kaszálni.
- GY92 A gyepterület kaszálása, szárazúzása esetén min. 10 cm-es fűtarló biztosítása.

- GY101 Amennyiben inváziós gyomokkal fertőzött területen költ fokozottan védett madár, a terület tisztítását csak a megengedett kaszálási időpont után szabad kezdeni.
- GY104 Tisztító kaszálás csak az inváziós gyomnövényekkel fertőzött foltokon lehetséges.
- GY107 Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező.
- GY109 A lekaszált inváziós növényeket a területről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül.
- GY116 A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak elhelyezése tilos.
- VA03 A területen szóró, vadetető, szózó nem létesíthető.

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Javasoljuk megvizsgálni annak a lehetőségét, hogy a Kerka nagyvizes időszakában a víz ellenőrzött módon kivezethető-e a kezelési egységet alkotó gyepterületekre. A megvalósításhoz vizes tervezés szükséges, aktuális geodéziai felmérés alapján, ennek megvalósítása túlmutat a jelenlegi fenntartási terv keretein. A vízügyi kezelő NYUDUVIZIG-gel való egyeztetés szükséges ennek a lehetőségnek a kidolgozásához, hogy a káros elöntések mind a belterületeken, mind a külterületeken elkerülhetők legyenek.

Kezelési javaslatok indoklása: A jelenleg megvalósuló gazdálkodási gyakorlat – első kaszálás nyár közepén, sarjú kaszálása ősszel – az élőhely fennmaradása szempontjából megfelelőnek tűnik, mely a rétek fajgazdagságát is megőrzi. A kezelési egység területén található gyeptípusok a kaszálást jól tűrik, sőt fennmaradásukhoz igénylik. Így a továbbiakban kizárólag kaszálással való kezelést javasolunk az egységben.

A már cserjésedő-akácósodó területeken hangsúlyosak az irtási munkák, az előírás-javaslatok erre is tartalmaznak szabályozást. Cserjéket azonban szükséges meghagyni, mivel a jelölő sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*) ezekre petézik, és a hernyói is cserjésekben fejlődnek, így a lepkefaj egyedeit meg lehet óvni a károsodástól. Nem kívánatos a gypfelszín károsítása, a vegyszerek használata. A megadott előírás-javaslatok betartása így a jelölő kékperjés láprétek meszes, tözeges vagy agyagbemosódásos talajokon (*Molinion caeruleae*) (6410) és a síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskórós szegélytársulásai (6430) élőhelyek fennmaradását segítik.

Az inváziós gyomok irtásával kapcsolatos előírás-javaslatok azért szükségesek, mert az egész térségben jellemző a magas aranyvessző (*Solidago gigantea*) erőteljes terjedése, amely ezt a kezelési egységet is veszélyezteti.

Az erőteljes cserjésedés, a magas aranyvessző (*Solidago gigantea*) tömeges megjelenése és ezzel párhuzamosan az őszi vérfű (*Sanguisorba officinalis*) visszaszorulása egyértelműen a réti növényzet és a hozzá kapcsolódó nappali lepke-közösség teljes visszaszorulását okozza, amely kiemelten veszélyezteti a jelölő vérfű-hangyaboglárka (*Maculinea teleius*) és zanótboglárka (*M. nausithous*) fajokat. Sajnálatos módon a legtöbb kaszálással kezelt terület természetvédelmi szempontból túlhasznált volt, és a kaszálásokat rendre a két Natura 2000 *Maculinea* faj számára kedvezőtlen időzítéssel végezték. A rétek vagy kétszer lettek lekaszálva, és az első kaszálás a tápnövény virágzása szempontjából túl későre lett időzítve, vagy éppen ellenkezőleg, a kaszálás (akár első, akár második) a lepkék repülési ideje alatt történt. Sajnálatos módon a Kerka mentén a Natura 2000 kötelező kezelési előírásokban szereplő kaszátlan foltok, sávok (búvósávok) 5-15%-ban történő fennhagyása egyetlen élőhelyfolton sem történt meg. Ezek miatt szükséges évente kaszálási terv készítése, amelyben esetlegesen parcellánként szabályozzák a kaszálási módot, a kötelezően

meghagyott területek elhelyezkedését, mivel a jelölő lepkefajok állományainak mintázata rövid távon is változik.

A KE-2 kezelési egységtől ez az egység abban tér el, hogy itt a talajvízhatás sokkal erősebb, ez az élőhely sokkal inkább ki van téve a szárazodás negatív hatásainak. Emiatt javasoljuk, hogy a kezelési egység területén dolgozzanak ki egy vizes rekonstrukciós megoldást, amivel az élőhelyek vízállapotát javítani lehetne

KE-4 kezelési egység

Meghatározása: Cserjések, elbokrosodott rétek, bokorsorok, gyomos bokorfüzesek, üde cserjések. Szórványosan, kisebb foltokban a teljes területen előfordulnak. Összes kiterjedésük 169 ha.

Érintettség vizsgálata

- *Érintett ÁNÉR élőhelyek:* P2a Üde és nedves cserjések és mozaikjai: P2axD34 Üde és nedves cserjések/Mocsárrétek, P2axOD Üde és nedves cserjések/Lágyszárú özönfajok állományai, P2axP2b Üde és nedves cserjések/Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések, P2axRA Üde és nedves cserjések/Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok, P2b Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések, P2bxRDa Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések/Őshonos lombos fafajokkal elegyes fenyves származékerdők
- *Érintett Natura 2000 élőhelyek:* 6440 - *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások: A NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. Rendelet alapján.

Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

- GY01 Felületés nem megengedett.
- GY10 Tárcsázás nem megengedett.
- GY13 Kiszántás nem megengedett.
- GY14 Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
- GY24 A gyepek természetvédelmi szempontú égetése csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság egyedi írásos véleménye alapján történhet.
- GY25 A területen lévő cserjék irtása és eltávolítása kötelező.
- GY26 Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező.
- GY27 Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.
- GY30 A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező.
- GY32 A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság általi kijelölésüket követően a fajgazdag, vagy védett fajokat tartalmazó cserjés foltokat nem szabad eltávolítani.
- GY33 A gyepterületen előforduló őshonos hagyasfák, hagyasfa csoportok (delelő fák), valamint cserjés foltok eltávolítása nem megengedett.

- GY34 Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket lábon állva kell vegyszeres kezelésben részesíteni (törzs megfűrése, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a vegyszert is alkalmazó munkát fafajtól függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) kell elvégezni.
- GY109 A lekaszált inváziós növényeket a területről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül.
- GY116 A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak elhelyezése tilos.

Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok

Rekonstrukció: A természetes élőhelyek növelése érdekében kívánatos cserjével borított területek nagyobb részének letermelése és a terület gazdálkodásra alkalmassá tétele, (mozaikos gyp-cserjés élőhely kialakítása).

Kezelési javaslatok indoklása:

A cserjés területeket szükséges megbontani, és gazdálkodásra alkalmassá tenni. Bizonyos korlátozásokat is megadunk azonban az előírás-javaslatok között, mivel ebben a kezelési egységben is szükséges elkerülni a talajfelszín fizikai károsodását, az égetést. Továbbá szórványosan a felnőtt fák és vadgyümölcsök meghagyására is szükség van az élőhely heterogenitásának megőrzése érdekében. A cserjeirtásnak sem kell teljesnek lennie, mivel sok állatfaj (közösségi jelentőségű madarak közül pl. a karvalyposzáta (*Sylvia nisoria*) és a töviszúró gébics (*Lanius collurio*)) kötődik a cserjésekhez, kiemelhető továbbá a területen jelölő sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*), amely hernyói a cserjéken táplálkoznak. A cserjések eltávolításával a természetes élőhelyek kiterjedése növelhető, kiemelten a 6440 - *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei, 6510 - Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*), 6410 - Kékperjés láprétek meszes, tözeges vagy agyagbemosódásos talajokon (*Molinion caeruleae*), 6430 - Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskórós szegélytársulásai jelölő élőhelyeké, továbbá ezen keresztül a jelölő vérfű-hangyaboglárka (*Maculinea teleius*) és zanótboglárka (*M. nausithous*) állománya is.

KE-5 kezelési egység

Meghatározása: Szántók, nagytáblás intenzív szántók. Az egész területen jellemzőek, nagy foltokban vannak jelen. A terület D-i felében gyakoribbak. Összes kiterjedésük jelentős, 1436 ha.

Érintettség vizsgálata

- *Érintett ÁNÉR élőhelyek:* T1 Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák, T6 Extenzív szántók, T10 Fiatal parlag és ugar, T10 Fiatal parlag és ugar, T10xOD Fiatal parlag és ugar/Lágyszárú özönfajok állományai
- *Érintett Natura 2000 élőhelyek:* -

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

A jelenlegi művelési ágat és használatot nem tartjuk megfelelőnek, az élőhelyek természetességének javítása érdekében élőhely rekonstrukció és élőhelyfejlesztés javasolt.

Kötelezően betartandó előírások: -

Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

- SZ04 Pillangósok esetén természetkímélő kaszálás, vadriasztó lánc használata kötelező.

- SZ07 Fokozottan védett, földön fészkelő madárfaj fészkeinek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve kaszálást azonnal abba kell hagyni, és haladéktalanul értesíteni kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot. A gazdálkodó értesítésétől számított 3 munkanapon belül az igazgatóság köteles a gazdálkodót a kaszálásra, illetve betakarításra vonatkozó feltételekről tájékoztatni. Amennyiben a megadott határidőn belül nem érkezik válasz, akkor a megkezdett munkavégzés a többi előírás figyelembevételével folytatható.
- SZ09 A növénytermesztéssel kapcsolatos technológiai munkálatok során bármilyen depóniát csak szántókon lehet létrehozni, és ott legfeljebb 2 hónapig lehet tárolni.
- SZ10 Trágya, műtrágya: természetes vizektől mért 200 m-en belül trágya, műtrágya nem deponálható.
- SZ14 A parcella szélein legalább 3 m széles növényvédőszer mentes táblaszegélyt kell hagyni, ahol szükség esetén mechanikai gyomirtást kell végezni.
- SZ17 Természetközeli állapotú erdőtervi jellel ellátott láperdő és keményfás ligeterdő, illetve vizes élőhely szélétől számított 50 m-es sávban szántóföldi növénytermesztés során kemikáliák és bioregulátorok nem alkalmazhatók.
- SZ19 Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása engedélyezett.
- SZ21 Légi kivitelezésű növényvédelem és tápanyag-utánpótlás tilos.
- SZ43 Fás szárú és lágyszárú energetikai ültetvény telepítése tilos.
- SZ52 Szántó füves élőhelyé alakítása gyeptelepítéssel.
- SZ54 Szántó füves élőhelyé alakítása, későbbi kezelés nélküli spontán felhagyással, kivéve az inváziós növényfajok irtását.
- SZ55 Szántó füves élőhelyé alakítása, lucerna kultúrát követő spontán gyepesedéssel.
- SZ67 Természetbarát gyepesítés, termőhelytől függően üde rét vagy száraz gyepek kialakulásának elősegítése. Tájidegen magkeverék használata tilos, csak a termőhelyre jellemző őshonos fajok vethetők.
- SZ74 Őshonos fajokból álló fasorok, facsoportok, szoliter fák, cserjefoltok telepítése.

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Javasoljuk a művelési ág váltás kezdeményezését a jelenlegi szántóból gyepek vagy legelők, esetleg erdő művelési ágba. Javasoljuk az érintett terület felhagyását lucernatelepítéssel és annak kiöregedése után spontán gyepesedéssel. Gyepökké történő átalakítás esetén a jelölő élőhelyek kiterjedése növelhető hosszú távon. A területre jellemző természetes gyepek (mocsárrét, kaszálórét – *Alopecurus pratensis*) kialakítása a cél. Továbbá igen lényeges, hogy jelentősen csökkenthető a diffúz bemosódás.

Kezelési javaslatok indoklása: Az élőhelyek korábban minden bizonnyal természetes állapotú gyepek vagy erdők voltak. Az élőhelyrekonstrukció kivitelezése után létrejött gyepek hosszú távon akár jelölő gyepi élőhelyekké (6440 - *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei, 6510 - Sík- és dombvidéki kaszálórét (Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis), 6410 - Kékperjés láprétek meszes, tözeges vagy agyagbemosódásos talajokon (Molinia caerulea), 6430 - Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofíl magaskórós szegélytársulásai) is alakíthatók,

amelyeken jelölő fajok (vérfű-hangyaboglárka (*Maculinea teleius*), zánótboglárka (*M. nausithous*)) megtelepedése is várható.

KE-6 kezelési egység

Meghatározása: Ide tartoznak a természet szerű erdők (égerlápok, égerligetek, puhafás ligeterdők, üde lombdők, keményfás ligeterdők), illetve a spontán fásodó területek és jellegtelen faállományok. A teljes területen igen jellemzős, meghatározó élőhelyek, összes területük igen jelentős, 2631 ha.

Érintettség vizsgálata

- **Érintett ÁNÉR élőhelyek:** J4 Fűz-nyár ártéri erdők, J5 Égerligetek, J6 Keményfás ártéri erdők, K1a Gyertyános-kocsányos tölgyesek, K2 Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek, P1 Őshonos fafajú fiatalosok, P3 Újonnan létrehozott, őshonos vagy idegenhonos fafajú fiatal erdősítés, P8 Vágásterületek, RA Őshonos fafajú facsoportok, fasorok, erdősávok, RB Őshonos fafaú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők, RC Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők, RAXD34 Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok/Mocsárrétek, RAXOD Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok/Lágyszárú özönfajok állományai, RAXP2a Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok/Üde és nedves cserjések, RAXRDa Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok/Őshonos lombos fafajokkal elegyes fenyves származékterdők, RAXRDb Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok/Őshonos lombos fafajokkal elegyes idegenhonos lombos és vegyes erdők, RAXS1 Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok/Akácültetvények, RBxOB Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők/Jellegtelen üde gyepek, RBxRC Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők/Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők, RCxOB Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők/Jellegtelen üde gyepek
- **Érintett Natura 2000 élőhelyek:** 91E0* - Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas köris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*), 91F0 - Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmion minoris*), 91L0 - Illír gyertyános-tölgyesek (*Erythronion-Carpinion*)

* kiemelt jelentőségű jelölő élőhely

Gazdálkodáshoz köthető általános javaslatok

Őshonos állományok fenntartása: A természetesség és az elegyfajok arányának növelése kívánatos. Javasoljuk az erdőborítás megőrzését, illetve az idegenhonos fajok (leginkább az akác) eltávolítását.

Spontán állományok tervezése

A spontán állományok esetében javasolt az Erdészeti Adattárba való föl vétel és az erdőtervbe való beépítés. Javasoljuk ezekben az állományokba is az idegenhonos fajok [leginkább az akác (*Robinia pseudoacacia*)] eltávolítását, a természet szerű állományok kialakítását

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások:

- az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet.

- vonatkozó erdőterv rendelet, körzeti erdőterv:

- Bánokszentgyörgyi Erdőtervezési Körzet – 1417/39/2008 (körzeti erdőterv jóváhagyási száma) érvényes 2017. december 31-ig. Érintett települések: Ortaháza.
- Szentgyörgyvölgyi Erdőtervezési Körzet - 46020/47/2005 (körzeti erdőterv jóváhagyási száma) érvényes 2014. december 31-ig. Érintett települések: Alsószenterzsébet, Csesztreg, Felsőszenterzsébet, Kerkafalva, Kerkakutas, Magyarföld, Ramocsa.
- Letenyei Erdőtervezési Körzet - 60/2013. (VII.19.) VM Rendelet 9. melléklet alapján jelenleg készül. A körzeti erdőterv ügyszáma: ZAG/01/1283/2014. Érintett települések: Csörnyeföld, Dobri, Iklódbördőce, Kerkaszentkirály, Kerkateskánd, Lovászi, Muraszemenye, Páka, Szécsisziget, Tormafölde, Tornyiszentmiklós.
- Lenti Erdőtervezési Körzet - 47/2014 (IV.24.) VM Rendelet 8. melléklet alapján jelenleg készül. A körzeti erdőterv ügyszáma: ZAG/01/52/2014. Érintett települések: Csömödér, Kerkabarabás, Kissziget, Lenti, Zalabaksa.

Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

- E01 A Natura 2000 elsődleges rendeltetés átvezetése a jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró területek esetében.
- E03 A körzeti erdőtervezés során – a közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiben a folyamatos erdőborítást biztosító átalakító, szálaló vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés.
- E04 Községi jelentőségű élőhelyek és fajok populációinak, továbbá a természetes és természetszerű erdők 200 m-es körzetében idegenhonos fafajok telepítésének korlátozása.
- E08 Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
- E09 A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével.
- E17 Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfa meg hagyása.
- E18 A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
- E19 Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok teljeskörű kímélete.
- E25 Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).
- E26 Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
- E28 Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámát (arányát) a lehetséges minimális szintre szorítása, illetve ehetőség szerinti teljes eltávolítása.

- E29 A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása.
- E31 A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása.
- E33 Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése.
- E39 A mikroélőhelyek fenntartása.
- E40 A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrésztlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A tő- és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot.
- E47 Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés elhagyása.
- E49 Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítés és a tuskózás elhagyása.
- E50 A vágásterületen történő égetés mellőzése.
- E58 Az erdősítések során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása.
- E71 A tűzpásztákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása.
- E75 Kártevők elleni védekezésnél a szelektív szerek vagy biológiai módszerek alkalmazását kell előnyben részesíteni. Nem használhatók olyan hatóanyag tartalmú készítmények, amelyek közösségi jelentőségű, illetve védett fajok egyedeit is elpusztítják.
- E82 Tuskóprizmák, tuskópászták nem létesíthetők.
- E83 Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lágy- és fásszárúak továbbterjedésének mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, szárazzás) történő megakadályozása.
- E84 Fakitermelés tervezése során az érintett erdőrésztletek korosztály-eloszlásának javítása.
- E85 A hagyasfák, hagyasfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.
- E86 A letermelt faanyag április 30-ig történő elszállítása a xilofág rovarfajok védelme érdekében.
- VA01 Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
- VA02 A terület egészén a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni.

Kezelési javaslatok indoklása:

A fő célja az előírás javaslatoknak a területen lévő erdők természetességének fenntartása, esetleges javítása. Hosszabb távon a több fafajból álló, változatos korösszetételű erdők kialakítása kívánatos. Az élőhelyek állapotának javítása a hozzájuk köthető jelölő fajoknak is kedvez. Cél, hogy ebben a kezelési egységben lehetőleg ne maradjon akác, fenyő, egyéb idegenhonos elegyfaj, és a felújításokat hazai honos és tájhonos fafajokkal végezzék. A kezelési javaslatok betartásával a

természetes fafajok megtelepedése és a természetes folyamatok elősegíthetők, a természetes élőhelyek (Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae) (91E0*), Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmenion minoris*) (91F0), Illír gyertyános-tölgyesek (*Erythronion-Carpinion*) (91L0)) kiterjedése növelhető.

Az idős és holt fa meghagyásával kapcsolatos előírásokat a jelölő erdőlakó állatfajok (nagy hörcsincér (*Cerambyx cerdo*), nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*), nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*), nagyfülű denevér (*Myotis bechsteini*), csonkafülű denevér (*Myotis emarginatus*), közönséges denevér (*Myotis myotis*)) érdekében fogalmaztuk meg, ezeknek szükségesek lakó- és táplálkozóhelynek.

KE-7 kezelési egység

Meghatározása: Fás legelő. Gyepek, méretes, szórtan álló idős fákkal (kocsányos tölgy, magyar kőris, vadkörte, gyertyán), illetve ezek cserjés mozaikja. Kis állományok találhatók a területen, inkább a D-i részen; Tornyiszentmiklós, Lovászi, Kerkateskánd, Iklódbördőce, Lenti külterületén. Az É-i részen csak Kerkabarabás mellett található két kis állomány. A kezelési egység összes kiterjedése 60 ha.

Érintettség vizsgálata

- *Érintett ÁNÉR élőhelyek:* P45 – Fáslegelők, fáskaszálók, legelőerdők, gesztenyeligetek
- *Érintett Natura 2000 élőhelyek:* 6440 – *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei, 6510 – Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A jelenlegi állapot fenntartása kívánatos, a természetesség és az elegyfajok arányának növelésével. Javasoljuk a faállomány záródásának megőrzését, illetve az idegenhonos fafajok (leginkább az akác) eltávolítását. A területre szükséges megadni gyepekre és erdőkre vonatkozó előírás-javaslatokat is, mivel szükséges a fakitermelés során a károkozás elkerülése. A gyepterületen egyértelműen legeltetési hasznosítás kívánatos

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások: A NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet

Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

- GY02 Vegyszeres gyomirtás nem megengedett
- GY09 Fogasolás nem megengedett
- GY10 Tárcsázás nem megengedett.
- GY11 Hengerezés nem megengedett.
- GY12 Gyepszellőztetés nem megengedett.
- GY13 Kiszántás nem megengedett.
- GY14 Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
- GY15 Tüzpászták létesítése nem megengedett.

- GY19 Legeltetéssel és szükség esetén tisztító kaszálással történő hasznosítás.
- GY24 A gyepek természetvédelmi szempontú égetése csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság egyedi írásos véleménye alapján történhet.
- GY26 Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező.
- GY27 Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.
- GY28 A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell.
- GY29 Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
- GY30 A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező.
- GY33 A gyepterületen előforduló őshonos hagyasfák, hagyasfa csoportok (delelő fák), valamint cserjés foltok eltávolítása nem megengedett.
- GY34 Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket lábon állva kell vegyszeres kezelésben részesíteni (törzs megfürása, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a vegyszert is alkalmazó munkát fafajtól függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) kell elvégezni.
- GY36 A terület túllegeltetése tilos.
- GY43 Legeltetési sűrűség 0,6-1,0 állategység/ha.
- GY45 A legeltetést április 24. és október 31. között javasoljuk végezni.
- GY67 Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék.
- GY104 Tisztító kaszálás csak az inváziós gyomnövényekkel fertőzött foltokon lehetséges.
- GY107 Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező.
- GY109 A lekaszált inváziós növényeket a területről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül.
- GY110 A tisztító kaszálás legkorábbi időpontja: szeptember 1.
- GY116 A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak elhelyezése tilos.
- GY117 Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park-igazgatósággal egyeztetni szükséges.
- VA03 A területen szóró, vadetető, szózó nem létesíthető.
- E09 A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével jelölhetők ki.
- E44 Fakitermelés augusztus 15. és február 1. között.
- E50 A vágásterületen történő égetés mellőzése.
- E69 A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Élőhelyrekonstrukciós javaslatokat nem adunk meg, az előírás-javaslatok betartása garantálja az élőhelyek jó állapotát.

Kezelési javaslatok indoklása:

A fás legelők általában erősen legeltetett élőhelyek, így növényzetük degradált. Leginkább tájképi értékük magas, illetve a legelőkön lévő öreg fák számos ritka rovarfaj vagy madárfaj élőhelyéül szolgálnak. Felhagyásuk esetén néhány évtizeden belül beerdősülnek, ezzel párhuzamosan az idős fák is pusztulásnak indulnak, így a feljövő cserjék eltávolítása szükséges. Ennek megfelelően a legeltetés a fenntartásukhoz a legcélravezetőbb kezelési mód. Ezzel a kezelési egységet részben alkotó közösségi jelentőségű gyepek élőhelyek (6440 – *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei, 6510 – sík- és dombvidéki kaszálórét (Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis)) állapota megőrizhető. A legeltetésen kívül szükség esetén tisztító kaszálás végezhető.

KE-8 kezelési egység

Meghatározása: Ebbe az egységbe foglaltuk össze azokat az erdőket, amelyek teljes egészükben, vagy túlnyomó részben idegenhonos fafajokból állnak. Ültetett és spontán felverődő akácok, erdei fenyő és lucfenyő ültetvények, egyéb nem őshonos telepített erdők, fásítások, ültetvények. A területen szinte mindenhol előfordul kisebb-nagyobb területen, legtöbbször vízfolyások- árkok és utak mentén, illetve természetes erdők szegélyében, sokszor mozaikos elrendeződésben. Inkább a terület É-i felében jelennek meg összefüggő, nagyobb foltjai. Összes kiterjedése 616 ha.

Érintettség vizsgálata

- *Érintett ÁNÉR élőhelyek:* S1 Akácültetvények, S4 Ültetett erdei- és feketefenyvesek, S5 Egyéb ültetett tájidegen fenyvesek, RDa Őshonos lombos fafajokkal elegyes fenyves származékerdők, RDb Őshonos lombos fafajokkal elegyes idegenhonos lombos és vegyes erdők, S3 Egyéb ültetett tájidegen lombos erdők, S6 Nem őshonos fafajok spontán állományai
- *Érintett Natura 2000 élőhelyek:* -

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások:

- az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet.

- vonatkozó erdőterv rendelet, körzeti erdőterv:

- Bánokszentgyörgyi Erdőtervezési Körzet – 1417/39/2008 (körzeti erdőterv jóváhagyási száma) érvényes 2017. december 31-ig. Érintett települések: Ortaháza.
- Szentgyörgyvölgyi Erdőtervezési Körzet - 46020/47/2005 (körzeti erdőterv jóváhagyási száma) érvényes 2014. december 31-ig. Érintett települések: Alsószenterzsébet, Csesztreg, Felsőszenterzsébet, Kerkafalva, Kerkakutas, Magyarföld, Ramocsa.
- Letenyei Erdőtervezési Körzet - 60/2013. (VII.19.) VM Rendelet 9. melléklet alapján jelenleg készül. A körzeti erdőterv ügyszáma: ZAG/01/1283/2014. Érintett települések: Csörnyeföld, Dobri, Iklódbördőce, Kerkaszentkirály, Kerkateskánd, Lovászi, Muraszemenye, Páka, Szécsisziget, Tormafölde, Tornyiszentmiklós.

- Lenti Erdőtervezési Körzet - 47/2014 (IV.24.) VM Rendelet 8. melléklet alapján jelenleg készül. A körzeti erdőterv ügyszáma: ZAG/01/52/2014. Érintett települések: Csömödér, Kerkabarabás, Kíssziget, Lenti, Zalabaksa.

Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

- E19 Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok teljeskörű kímélete.
- E25 Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).
- E26 Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
- E30 Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fafajok minden egyedének megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is.
- E51 Felújítás táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típussal.
- E54 Idegenhonos fafajú faállomány szerkezetátalakítása.
- E57 Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása.
- E58 Az erdőítések során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása.
- E64 Az idegenhonos és tájidegen fafajú erdők véghasználatá során a táj- és termőhelyhonos fafajok minden egyedének meghagyása (az alsó- és lehetőség szerint a cserjeszintben is).
- E65 Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése.
- E68 Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lág- és fásszárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.
- E69 A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.
- E71 A tűzpáztákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása.
- E75 Kártevők elleni védekezésnél a szelektív szerek vagy biológiai módszerek alkalmazását kell előnyben részesíteni. Nem használhatók olyan hatóanyag tartalmú készítmények, amelyek közösségi jelentőségű, illetve védett fajok egyedeit is elpusztítják.
- E88 Fakitermelés csak augusztus 15. és február 28. között végezhető.
- VA02 A terület egészén a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni.

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

A természetes élőhelyek növelése érdekében kívánatos lenne az akácok letermelése és teljes élőhelyrekonstrukció elvégzése, erdők esetében ez szerkezetátalakítást jelent. A felújítás során a termőhelynek megfelelő őshonos faállományokat szükséges létrehozni, a mély fekvésű területeken hazai nyáras, hazai füzes állományok, a magasabb fekvésű területeken kocsányos tölgyes, kőrises-tölgyes, gyertyános-tölgyes állományok megfelelőek.

Kezelési javaslatok indoklása

A tájidegen fafaj eltávolításával és honos fafajokkal történő felújítással a természetes erdei élőhelyek kiterjedése növelhető. Szükséges viszont a már meglévő honos fafajú állományrészek, egyedek meghagyása. A természetes erdei élőhelyek (Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae) (91E0*), Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén Quercus robur, Ulmus laevis és Ulmus minor, Fraxinus excelsior vagy Fraxinus angustifolia fajokkal (Ulmenion minoris) (91F0), Illír gyertyános-tölgyesek (Erythronion-Carpinion) (91L0)) kiterjedésének növekedése potenciálisan új élőhelyet jelent a jelölő erdőlakó állatfajoknak (nagy hörcsincsér (*Cerambyx cerdo*), nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*), nyugati piszcedenevér (*Barbastella barbastellus*), nagyfülű denevér (*Myotis bechsteini*), csonkafülű denevér (*Myotis emarginatus*), közönséges denevér (*Myotis myotis*)).

KE-9 kezelési egység

Meghatározása: Vízfolyások, árkok, a rajtuk található vizes élőhelyekkel. Ide tartozik a terület összes kisvízfolyása, holtmedre, néhány horgásztó és bányató. A kezelési egység összes kiterjedése 260 ha.

Érintettség vizsgálata

Érintett ÁNÉR élőhelyek: Aa források, gyors folyású patakok hínárnövényzete (potenciális), I1 nedves felszínek természetes pionír növényzete, U7 Homok-, agyag-, tőzeg- és kavicsbányák, digó- és kubikgödrök, mesterséges löszfalak, U8 Folyóvizek, U9 Állóvizek, U7xU9 Homok-, agyag-, tőzeg- és kavicsbányák, digó- és kubikgödrök, mesterséges löszfalak/Állóvizek, U8xB1a Folyóvizek/Nem tőzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások, U8xBA Folyóvizek/Fragmentális mocsári- és/vagy hínárnövényzet mozaikok álló és folyóvizek partjánál, U8xBA Folyóvizek/Fragmentális mocsári- és/vagy hínárnövényzet mozaikok álló és folyóvizek partjánál, U8xJ4 Folyóvizek/Fűz-nyár ártéri erdők, U8xOB Folyóvizek/Jellegtelen üde gyepek, U8xP2a Folyóvizek/Üde és nedves cserjések, U9xRB Állóvizek/Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők

Érintett Natura 2000 élőhelyek: 3130 - Oligo-mezotróf állóvizek *Littorelletea uniflorae* és/vagy *Isoetes-Nanojuncetea* vegetációval, 3150 - Természetes eutróf tavak *Magnopotamion* vagy *Hydrocharition* növényzettel, 3260 - Alföldektől a hegyvidékekig előforduló vízfolyások *Ranunculion fluitantis* és *Callitriche-Batrachion* növényzettel (potenciális)

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok

Az alábbi intézkedések beépültek a 3-1 Mura alegység Vízyűjtő-gazdálkodási tervébe:

- TA1: Erózió-érzékeny területre vonatkozó művelési mód és művelési ág váltás
- TA2: Nitrát-érzékeny területekre vonatkozó művelési mód és művelési ág váltás
- TA5: A belvíz-rendszer módosítása a víz-visszatartás szempontjait figyelembe véve (csatornarendszer, ill. üzemeltetésének módosítása, megcsapolás csökkentése, belvíztározók létesítése)

- HA1: Árterek helyreállítása töltések elbontásával, áthelyezésével, illetve mentett oldali vízkivezetéssel
- HA2: Vízfolyások mellett vízvédelmi puffersáv kialakítása és fenntartása
- HM1: Mederrehabilitáció hegy- és dombvidéki kis- és közepes vízfolyásokon, beleértve fenékküszöbök, fenékgátak átépítését
- HM6: Vízfolyások medrének fenntartása
- DU1: Duzzasztók üzemeltetésének módosítása az alvízi szempontok, illetve a hosszirányú átjárhatóság figyelembevételével
- DU2: Zsilipek üzemeltetésének módosítása a minimális beavatkozás elve a hosszirányú átjárhatóság figyelembevételével
- DU4: Völgyzárógátas tározók hasznosításának, üzemeltetésének módosítása az alvízi szempontok, illetve a hosszirányú átjárhatóság figyelembevételével
- FI3: Völgyzárógátas tározókra vonatkozó jó halgazdálkodási és horgászati gyakorlat megvalósítása
- FE2: Ökológiai és vízminőség-védelmi célú vízkormányzás, átvezetések, gravitációs kapcsolatok helyreállítása
- VT1: Élőhelyek állapotának felmérése, a károsodás okainak feltárása, jelentősen károsodott víztől függő élőhelyeknél kezelési, fenntartási terv kiegészítése, készítése, javaslatok további intézkedésekre
- VT3: Károsodott, víztől függő védett élőhelyek védelme, rehabilitációja érdekében a felszíni vízhasználatok érintő beavatkozások
- VT4: Mentett oldali holtmedrekhez, mélyárterekhez kapcsolódó élőhelyek vízpótlása, vízellátása
- VT5: Mellékágak és hullámtéri holtmedrek élőhelyeinek vízpótlása, vízellátása, meder fenéksíntjének emelése
- VT9: A természetvédelmi szempontú területi agrárintézkedések

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

- V14 A vízi növényzet és a part menti növényzet irtása (vágás, nádégetés, cserjék kivágása) tilos.
- V19 Idegenhonos halfajok visszaszorítása kötelező, idegenhonos halfaj telepítése tilos.

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Rekonstrukció: A természetes élőhelyek növelése érdekében kívánatos lenne az árkok megszüntetése. Az árkokban található tájidegen fás növényzet eltávolítása, betemetése szükséges. A kivitelezés részletes kifejtése nem lehetséges a tervezési, egyeztetési folyamat lefolytatása nélkül.

Kezelési javaslatok indoklása

Az árkok megszüntetésével vagy elzárásával a talajvíz elvezetése a vizes élőhelyekről megszüntethető, a helyükön lévő, illetve a közvetlenül határos élőhelyek vízháztartása javítható. A tájidegen fafajok (elsősorban az akác – *Robinia pseudoacacia*) eltávolításával a természetes

élőhelyek kiterjedése növelhető. A vizes élőhelyek, kisvízfolyások számos jelölő vagy védett állatfajnak (pl. tompa folyamkagyló (*Unio crassus*), díszes légivadász (*Coenagrion ornatum*), balin (*Aspius aspius*), vágó csík (*Cobitis taenia*), ingola fajok (*Eudontomyzon spp.*), halványfoltú küllő (*Gobio albipinnatus*), réti csík (*Misgurnus fossilis*), szívárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*), lápi póc (*Umbra krameri*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*), dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*), közönséges hód (*Castor fiber*), vidra (*Lutra lutra*)) jelentenek élőhelyet, ezért van szükség a vízi növényzet és a part menti növényzet irtásának tilalmára, illetve az idegenhonos halfajok telepítésének tiltására.

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

A KE-2 és KE-3 kezelési egységek esetében az élőhelytípusok vízellátottságának időszakonkénti biztosításával azok természetességi állapota javítható.

A KE-4 kezelési egység esetében a természetes élőhelyek növelése érdekében kívánatos cserjével borított területek nagyobb részének letermelése és teljes élőhelyrekonstrukció (mozaikos gyepterjesztés élőhely kialakítása) elvégzése.

A KE-5 kezelési egység esetében javasoljuk a művelési ág váltás kezdeményezését a jelenlegi szántóból gyeppé vagy legelő, esetleg erdő művelési ágba. Javasoljuk az érintett terület felhagyását lucernatelepítéssel és annak kiöregedése után spontán gypesedéssel. Gyepekké történő átalakítás esetén a jelölő élőhelyek kiterjedése növelhető hosszú távon. A területre jellemző természetes gyepek (mocsárrét, kaszálórét – *Alopecurus pratensis*) kialakítása a cél. Továbbá igen lényeges, hogy jelentősen csökkenthető a diffúz bemosódás.

A KE-8 kezelési egység esetében a természetes élőhelyek növelése érdekében kívánatos lenne a tájidegen fajok állományok letermelése, és szerkezetátalakítás elvégzése.

A KE-9 kezelési egységnél a természetes élőhelyek növelése érdekében kívánatos lenne az árkok megszüntetése. Az árkokban található tájidegen fás növényzetet el kell távolítani, az árkot be kell temetni.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

Az egyes fajokkal kapcsolatosan a fajvédelmi intézkedések élőhelykezelési jellegűek, így beépültek a kezelési egységekre megfogalmazott javaslatok közé:

KE-1: vérfű-hangyaboglárka (*Maculinea teleius*), zánótboglárka (*M. nausithous*), sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*)

KE-2: vérfű-hangyaboglárka (*Maculinea teleius*), zánótboglárka (*M. nausithous*), haris (*Crex crex*), sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*)

KE-3: vérfű-hangyaboglárka (*Maculinea teleius*), zánótboglárka (*M. nausithous*), haris (*Crex crex*), sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*)

KE-4: vérfű-hangyaboglárka (*Maculinea teleius*), zánótboglárka (*M. nausithous*), sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*)

KE-5: vérfű-hangyaboglárka (*Maculinea teleius*), zánótboglárka (*M. nausithous*)

KE-6: nagy höscincér (*Cerambyx cerdo*), nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*), nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*), nagyfülű denevér (*Myotis bechsteini*), csonkafülű denevér (*Myotis emarginatus*), közönséges denevér (*Myotis myotis*)

KE-8: nagy höscincér (*Cerambyx cerdo*), nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*), nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*), nagyfülű denevér (*Myotis bechsteini*), csonkafülű denevér (*Myotis emarginatus*), közönséges denevér (*Myotis myotis*)

KE-9: tompa folyamkagyló (*Unio crassus*), díszes légivadász (*Coenagrion ornatum*), balin (*Aspius aspius*), vágó csík (*Cobitis taenia*), ingola fajok (*Eudontomyzon spp.*), halványfoltú küllő (*Gobio albipinnatus*), réti csík (*Misgurnus fossilis*), szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*), lápi póc (*Umbra krameri*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*), dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*), közönséges hód (*Castor fiber*), vidra (*Lutra lutra*)

A jelölő fajok védelme érdekében a Natura 2000 területen további fajvédelmi intézkedés foganatosítása nem indokolt.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

Élőhelyek: A tervezés alapját jelentő élőhelyterképezés 2013 és 2014 folyamán készült el. A jövőbeni kutatások célja a területen előforduló, illetve potenciálisan megjelenő közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok állományváltozásának követése.

A közösségi jelentőségű élőhelyek kiterjedésének monitorozására javasoljuk az NBmR protokoll szerinti élőhelyterképezés elvégzését 10-12 évente. Javasolt a jelölő élőhelyek állományainak állapotát is 1-1 mintavételi helyen monitorozni, erre alkalmas módszer a közösségi jelentőségű gyepekre, erdőkre és vizes élőhelyekre kidolgozott vonatkozó módszertan.

A jelölő lepkefajok [vérfű-hangyaboglárka (*Maculinea teleius*), zanótboglárka (*M. nausithous*), sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*)] monitorozása NBmR módszertan szerint végezhető, 10 évente.

A jelölő vízi makrogerinctelen fajok [díszes légivadász (*Coenagrion ornatum*), tompa folyamkagyló (*Unio crassus*)] monitorozása NBmR módszertan szerint végezhető, 10 évente.

A jelölő halfajok [ingola-fajok (*Eudontomyzon spp.*), halványfoltú küllő (*Gobio albipinnatus*), balin (*Aspius aspius*), vágó csík (*Cobitis taenia*), réti csík (*Misgurnus fossilis*), szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*), lápi póc (*Umbra krameri*)] állomány nagyságának, a területen belüli elterjedési mintázatának kutatása, 10 évenkénti monitorozása javasolt, NBmR módszertan szerint.

A jelölő kételtűfajok [vöröshasú unka (*Bombina bombina*), dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*)] állományát NBmR protokoll szerint javasolt monitorozni, 10 évente.

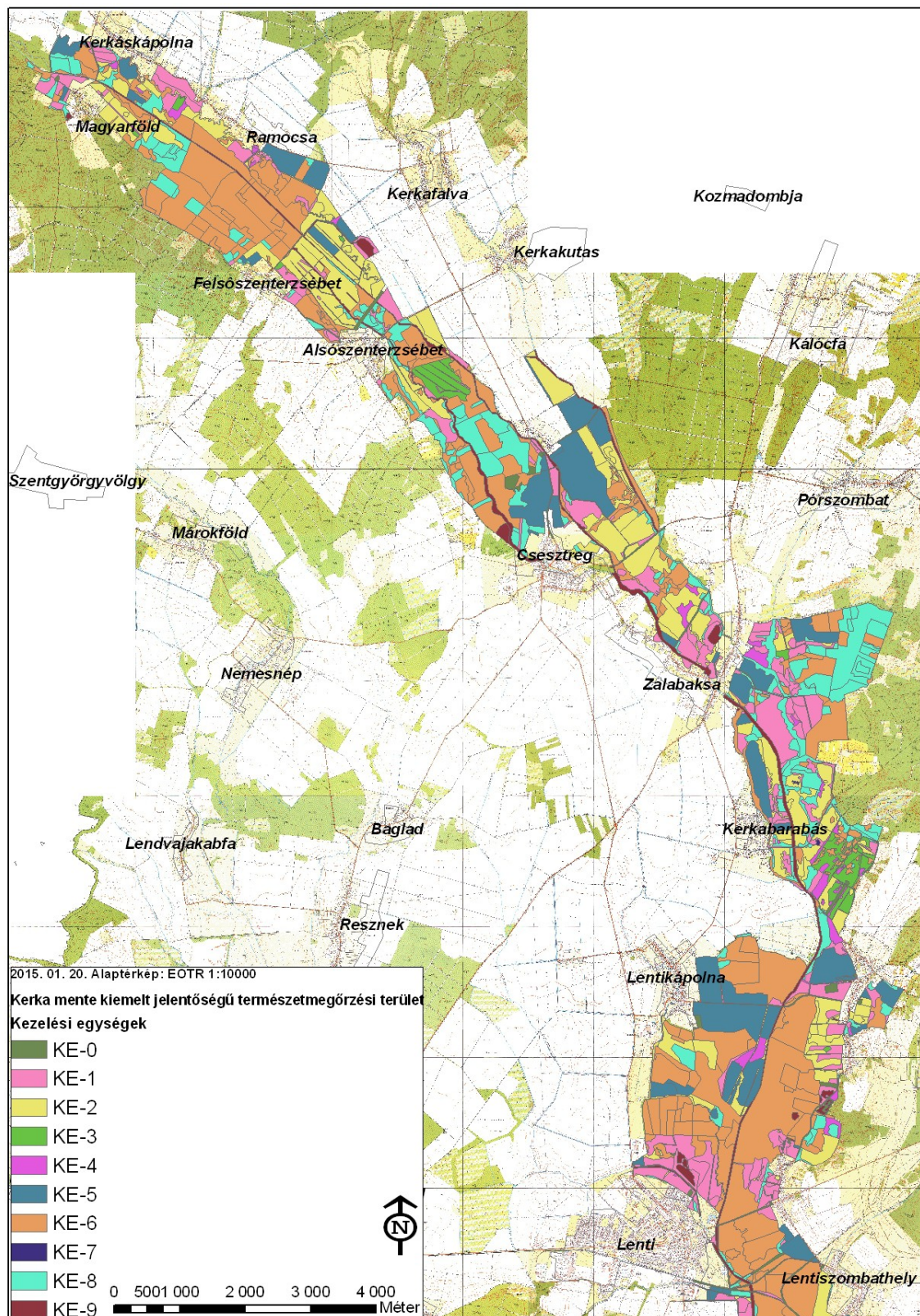
A jelölő nagy höscincér (*Cerambyx cerdo*) és nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*) monitorozását javasolt legalább 10 évente elvégezni. Ezen fajok esetén a jelenlét-hiány adatok felvétele mellett a potenciális élőhelyek alkalmasságának monitorozása javasolható. A nagy höscincér (*Cerambyx cerdo*) esetében az imágók mellett a kirepülő nyílások alapján kell monitorozni.

A terület denevérfaunájának kutatása és monitorozása főként akusztikai, illetve befogásos módszerrel történhet, 10 évente. Az épületlakó fajok [csonkafülű denevér (*Myotis emarginatus*), közönséges denevér (*Myotis myotis*)] esetében a Natura 2000 terület közelében található épületek denevérrkolóniáit is célszerű felkeresni a kölyöknevelési időszakban. Mivel az alkalmas hálózóhelyek korlátozottan állnak rendelkezésre, ezért az akusztikai adatfelvételezés nagyobb hangsúllyal jelenhet meg, de a befogásos mintavételekre is szükség van az akusztikai módszer limitált fajazonosítási lehetőségei miatt. A terület nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*) állománya értékes, és mivel ennek akusztikai monitorozása megoldott, ezért e faj esetében az NBmR-en kívüli monitorozás is javasolható.

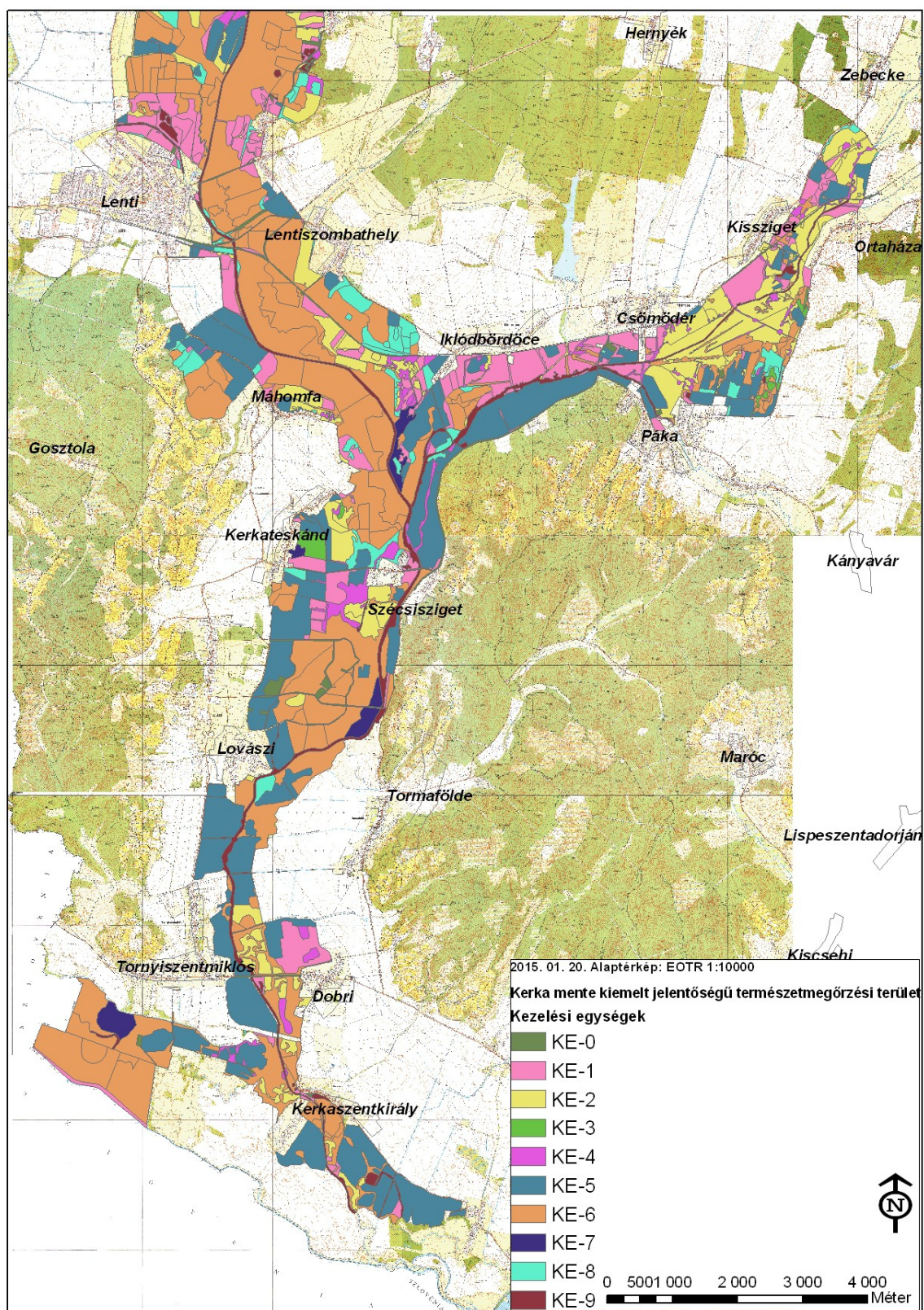
A vidra (*Lutra lutra*) monitorozása a területen indirekt módszerrel (életnyomok azonosítása) javasolt, 10 évente.

A hódállomány ismétlődő monitorozását célszerű hóolvadás után, lombfakadás előtt végezni a teljes folyószakaszon. A felmérést célszerű 10 év múlva ismételni.

3.2.5. Mellékletek

A tervezési terület kezelési egységei 1. Északi rész. 2015. 01. 20.

A tervezési terület kezelési egységei 2. Déli rész. 2015. 01. 20.

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

A tervezési terület a Kerka-mente (HUBF 20044) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület, így alapvetően a 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet az irányadó.

A terület 1%-án találhatóak ex lege védett lápfoltok (ennél jóval több lehatárolásra váró lápterület van) melyekre a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény vonatkozik.

Emellett a Kerka-mente 100%-ban az országos ökológiai hálózathoz magterülete (ld. 1.6. fejezet).

A gyepterületek nagy részét gazdálkodók hasznosítják. A gyümölcsösök és az erdők esetén jelentős arányt képeznek a Zalaerdő Zrt kezelésében lévő területek.

A kezelési javaslatok megvalósítása esetén a fentebb összefoglalt körülményeket kell figyelembe venni.

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszerek

Az Európai Unió csatlakozást követően hazánk támogatási rendszere a többi tagállaméhoz harmonizáltan alakult ki az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekre is. Az egységes területalapú támogatáson (22/2010. (III.16.) FVM rendelet) felül a mező- és erdőgazdálkodás során igénybe vehetők kompenzációs jellegű kifizetések, illetve a környezet- és természetvédelmi célú mező- és erdőgazdálkodási támogatások. A 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet alapján földhasználati előírások vannak hatályban a gyepterületekre vonatkozóan, a 128/2007. (X.31.) FVM rendelet alapján a Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz területalapú, kompenzációs támogatás vehető igénybe, melynek értéke 38 EUR/ha évente. A Natura 2000 irányelveket érvényre juttató jogszabályok végrehajtásával érintett, az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrésztlet területén felmerülő költségek és jövedelemkiesés ellentételezése céljából a 41/2012 (IV. 27.) VM rendelet alapján a magánkézben lévő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, mely az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően évente 40-230 EUR/ha lehet. Az agrár-környezetgazdálkodási célprogramok közül az ország egész területén (a támogatható területeken) igénybe vehető horizontális szántóföldi, gyepterületgazdálkodási és ültetvény célprogramok érhetők el a 61/2009. (V.14.) FVM rendelet jelenleg hatályos rendelkezései alapján. Az erdőterületekre vonatkozóan az erdő-környezetvédelmi célprogramok kifizetései vehetők igénybe a 124/2009. (IX.24.) FVM rendelet alapján.

A kedvezőtlen adottságú területek (KAT) támogatásának célja a fenti rendelet 19. cikkében, valamint 20. cikkében meghatározott, a gazdálkodás eredményességét kedvezőtlenül befolyásoló gazdasági, társadalmi és természeti tényezők hatásainak részbeni kompenzációja. A KAT támogatás a Natura 2000 támogatással együtt igényelhető. A 33/2008. (III.27.) FVM rendelet alapján támogatás vehető igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, ez által növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez.

A jelenleg hatályos Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszer alapján a Kerka-mente Natura 2000 terület az alábbi azonosítóval jelzett fizikai blokkokban található:

MEPAR Blokkazonosító

YPTCW-X-12
Y62RW-3-12
YQ1KW-D-12
YJC5W-4-12
YJLCW-K-12
Y655W-K-12
YMNRW-5-12
Y7K5W-1-12
Y6MKW-F-12
Y6LCW-7-12
Y7C5W-T-12
Y76CW-U-12
Y755W-L-12
YC9YW-P-12
YJMKW-T-12
YJTCW-R-12
Y78RW-A-12
YJK5W-A-12
Y77KW-3-12
WHWYW-D-12
YQ3YW-V-12
YQ55W-4-12
Y7VRW-X-12
YJVRW-8-12
Y7MKW-H-12
YQC5W-A-12
Y89YW-L-12
YQ9YW-3-12
YQDCW-K-12
Y8MKW-J-12
YR0CW-6-12
Y97KW-5-12
Y9TCW-J-12
YQNRW-8-12
YCEKW-E-12
YKEE4-P-12
YJVM4-A-12
Y0WU4-1-12

YKHU4-6-12
YKUE4-4-12
Y0PU4-T-12
YMEKW-P-12
YQK5W-J-12
YMFRW-X-12
YK2RW-F-12
YKHU4-6-12
Y9WU4-A-12
Y9Y14-K-12
Y1R14-3-12
Y1D74-W-12
YKWU4-L-12
Y2C14-P-12
YDC14-2-12
YDEE4-J-12
YL674-9-12
Y27E4-Y-12
Y2D74-X-12
YAFM4-P-12
Y3K14-X-12
YA1E4-2-12
Y2EE4-6-12
Y4674-T-12
YCVM6-7-12
YCK16-9-12
YCEE6-K-12
YJT74-U-12
Y8VM6-4-12
Y6514-M-12
YD1E6-6-12
YAK14-6-12
YD3U6-N-12
YCY16-P-12
YCPU6-8-12
YCHU6-2-12
Y2T76-E-12

Y2076-L-12
YK8M6-T-12
YK3U6-U-12
YJWU4-K-12
YDWU6-H-12
YKPU6-F-12
YN076-7-12
YDL76-K-12
YE3U6-P-12
YL3U6-V-12
YL516-4-12
YKVM6-E-12
Y9NM6-X-12
YMT76-1-12
YMUE6-8-12
YEPU6-A-12
YMVM6-H-12
Y5HU6-U-12
Y5WU6-8-12
Y9Y16-M-12
YF1E6-8-12
YF2M6-H-12
YF3U6-Q-12
YNEE6-V-12
YA2M6-C-12
YA3U6-L-12
YFC16-6-12
YLUWU6-P-12
Y78M6-F-12
YLV6M6-F-12
YLT76-Y-12
YM8M6-V-12
YLY16-X-12
YML76-T-12
YMFM6-3-12
Y6FM6-M-12
YNK16-L-12

YNHU6-C-12
YJ2M6-K-12
YA1E6-4-12
YLUE6-7-12
YLL76-R-12
Y59U6-M-12
Y61E6-Y-12
Y51E6-X-12
YM1E6-E-12
YM2M6-N-12
Y7UE6-U-12
Y0FM8-H-12
YL9U8-5-12
YH9U8-2-12
YLL78-U-12
YHK18-H-12
YLFM8-4-12
YHUE8-6-12
YHFM8-1-12
YLHU8-C-12
Y7EE6-E-12
YC2M8-F-12
Y3D78-4-12
YM2M8-Q-12
YM3U8-Y-12
YMF8-5-12
Y41E8-Y-12
YMK18-M-12
YM9U8-6-12
YM078-8-12
Y3VM8-1-12
YM1E8-H-12
YDPU8-C-12
YDNM8-4-12
YM678-F-12
YMT78-3-12
Y4UE8-T-12

Y5PU8-4-12
Y42M8-7-12
Y27E8-4-12
Y2D78-3-12
Y31E8-X-12
YM8M8-X-12
Y3NM8-T-12
YMC18-E-12
YMHU8-D-12
YMPU8-L-12
YML78-V-12
Y58M8-F-12
Y5ME8-M-12
YMUE8-A-12
YC678-6-12
YN9U8-7-12
Y6HU8-X-12
YND78-P-12
YN3U8-1-12
YNEE8-X-12
Y7D78-8-12
Y7L78-F-12
Y6PU8-5-12
YEME8-W-12
YEUE8-4-12
Y67E8-8-12
YMN8-C-12
Y5FM8-N-12
Y4WU8-9-12
YDWU8-K-12
YE078-2-12
Y69U8-Q-12
Y6L78-E-12
Y6WU8-C-12
YCFM8-V-12
Y7T78-N-12
Y8EE8-J-12

YCK18-C-12
YANM8-2-12
YCME8-U-12
YL2M8-P-12
YPNM8-E-12
YUVM8-W-12
Y9NM8-1-12
Y9PU8-8-12
YP2M8-T-12
Y09UD-N-12
Y08MD-E-12
YJVM8-L-12
Y18MD-F-12
YVHUD-R-12
YKHUD-F-12
YVL7D-8-12
Y1MED-M-12
Y207D-T-12
YV1ED-V-12
YV9UD-K-12
YV8MD-A-12
YV7ED-3-12
YK67D-J-12
Y2PUD-5-12
YHR1D-U-12
YHUED-A-12
YVEED-9-12
YVC1D-T-12
YVFMD-J-12
YKK1D-P-12
YKL7D-X-12
YKMED-6-12
Y43UD-L-12
Y33UD-K-12
Y4WUD-E-12
Y38MD-J-12
Y47ED-A-12

Y37ED-9-12
YRMED-D-12
Y3MED-P-12
YFUED-9-12
YFR1D-T-12
Y31ED-3-12
Y2R1D-D-12
Y2NMD-W-12
Y2EED-F-12
YREED-6-12
Y8PUD-C-12
YVMED-H-12
Y567D-4-12
YVPUD-Y-12
YVR1D-7-12
YVUED-P-12
Y6C1D-4-12
YVWUD-6-12
Y8MED-V-12
YW8MD-C-12
Y8UED-3-12
Y7WUD-J-12
YWMED-J-12
YWL7D-9-12
YWUED-Q-12
YWFMD-K-12
Y97ED-H-12
YWEED-A-12
YMY1D-6-12
YYUED-T-12
Y6RYL-P-12
YH3UD-Y-12
YH51D-7-12
YA7ED-J-12
YY9UD-N-12
YWHUD-T-12
YA67D-9-12

Y99UD-Y-12
YX07D-P-12
YX2MD-6-12
YHEED-W-12
YA9UD-1-12
YC67D-A-12
YC7ED-K-12
YXL7D-A-12
YXPUD-2-12
YCY1D-W-12
YXWUD-8-12
YXUED-R-12
YD07D-5-12
YXNMD-T-12
YPY1D-8-12
Y5E5L-H-12
YF07D-7-12
YQ9UD-E-12
YQFMD-D-12
YEWUD-Q-12
YFD7D-M-12
Y067F-1-12
YVVMF-1-12
YKC1F-K-12
Y0HUF-X-12
YFEED-V-12
Y1K1F-7-12
YW2MF-7-12
YJC1F-J-12
YWL7F-C-12
YL8MF-4-12
YWWUF-9-12
YLFMF-A-12
YJHUF-H-12
YWY1F-J-12
Y3Y1F-P-12
YX51F-Q-12

YWL7F-C-12
YLPUF-R-12
YX2MF-8-12
YT7LF-8-12
YEEEF-W-12
YT40F-J-12
YT6DF-1-12
YM3UF-6-12
YM67F-N-12
YJMEF-7-12
Y5Y1F-R-12
YMT7F-9-12
Y68MF-P-12
YNL7F-4-12
YN2MF-Y-12
YN07F-H-12
YTTDF-M-12
YUPUF-1-12
YUK1F-2-12
Y7L7F-N-12
YNR1F-3-12
YP3UF-8-12
YP2MF-1-12
Y967F-A-12
YA3UF-V-12
Y8WUF-M-12
Y99UF-2-12
YPK1F-W-12
YQC6F-W-12
YQ8TF-E-12
YA9UF-3-12
YQELF-D-12
YQC1F-Q-12
YQLDF-C-12
YC2MF-N-12
YCD7F-L-12

YCHUF-A-12
YTR6F-D-12

YQQ0F-3-12

3.3.1.2. *Javasolt agrártámogatási rendszer*

Natura 2000 területekre jelenleg csak az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területeken található gye- és erdőterületekre létezik kompenzációs kifizetés. Jelenleg nincsen hatályban szántó és halastó művelési ágú, valamint egyéb természetvédelmi szempontból fontos élőhelyekre (pl.: láprét, vizes élőhelyek) kidolgozott földhasználati előírás, és ez alapján kompenzációs támogatás. Ebből adódóan ezen területekre csak az egyéb földhasználati korlátozások (nitrát területekre, védett területekre vonatkozó) vannak érvényben, speciális faj és élőhelyvédelmi intézkedések pedig nem.

3.3.2. *Pályázatok*

A tervezési területet érintő pályázat nincs folyamatban és nem tervezett.

3.3.3. *Egyéb*

A tervezési területre nincs egyéb javaslat.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. *Felhasznált kommunikációs eszközök*

A kommunikációs munka a 43/2012. (V. 3.) VM rendelet 13. mellékletének 5.4. pontja alapján készült. Minden kötelező, és a nyomtatott ismertető kivételével minden szabadon választható kommunikációs eszköz felhasználásra került a fenntartási terv hatékony közzététele érdekében. A kommunikációs események dokumentálása a jogszabályban rögzítettek szerint történt. A postai kiértékelések minden esetben ajánlott levél formájában kerültek kézbesítésre. Az önkormányzati/földhivatali/vadászkamarai kifüggesztések tényét a hivataltól visszakerült aláírt és lepecsételt visszaigazolások, vagy hivatalos email visszaigazolások támasztják alá (szkennelt és eredeti formában is). A sajtómegjelenésről maga a publikáció szkennelve, illetve on-line megjelenés esetén elektronikusan URL címmel együtt lett archiválva.

Eszköz típusa	Dokumentum típusa	Érintettek	Időpont
Önkormányzati közzététel	a kifüggesztésre került anyag PDF másolata	gazdálkodók, tulajdonosok, települési önkormányzatok	Tervezésről szóló hirdetmény: 2013. június 25.; Lakossági fórumokra szóló meghívó és hirdetmény: 2013. november 27.; Tájékoztatás a fenntartási terv munkaverziójának elérhetőségéről: 2014. július 28.

Terepbejárás	jegyzőkönyv	gazdálkodók	2013. augusztus, október
Lakossági és gazdafórum	jelenléti ív és jegyzőkönyv	gazdálkodók, települési önkormányzatok, terület tulajdonosok és vagyonkezelők, nemzeti park igazgatóság	2013. december 16. (Iklódbördőce)
Honlap	www.bfn.hu/magyar/oldalak/natura_2000_fenntartasi_tervek/	minden érdeklődő	2013. júliustól
Érintettek írásos kiértékelése (levélben és e-mailen)	ajánlott levél, e-mail, e-mail visszaigazolás	gazdálkodók, települési önkormányzatok, terület tulajdonosok és vagyonkezelők, környezetvédelmi társadalmi szervezetek, nemzeti park igazgatóság, bányászati jogosultságok jogosítottjai	1. értesítés (tervezési folyamat megindulásáról): 2013. június 25. – július 10. 2. értesítés (gazdafórumra meghívó): 2013. november 27-29. 3. értesítés (tájékoztatás a fenntartási terv munkaverziójának elérhetőségéről): 2014. július 28.
Sajtómegjelenés	http://zaol.hu/hirek/a-termeszetvedok-ismet-megprobalhatjak-elmagyarazni-mi-az-a-natura-2000-1544453 Felhívás megjelenése a gazdafórumról Zalai Hírlapban két alkalommal http://zaol.hu/hirek/egyenlok-es-egyenlobbek-1591165	minden érdeklődő	1. cikk: 2013. május 23. 2-3. cikk: 2013. december 10., és 16. 4. cikk: 2013. december 23.

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

A Kerka mente Natura 2000 terület kapcsán a jogszabályban előírt kötelező célcsoportok mindegyikével megtörtént a kapcsolatfelvétel. A 43/2012. (V. 3.) VM rendelet 13. mellékletének 5.3. pontja alapján kötelező hat (a-f) célcsoporton felül az egyeztetési folyamat szempontjából lényeges további két szakmai csoporttal (g-h) is történt egyeztetés:

a) Gazdálkodók

A legjelentősebb gazdálkodókkal (5 fő) terepbejáráson került sor az egyéni észrevételek összegyűjtésére. Annak érdekében, hogy minél több gazdálkodóval sikerüljön egyeztetni, kapcsolatfelvétel történt a falugazdászokkal, illetve a gazdálkodók maguk is felhívták a figyelmet szomszédos földtulajdonosokkal való egyeztetésre. A felkeresett tizenegy gazdálkodóval történt egyeztetés során jegyzőkönyv és jelenléti ív került rögzítésre. Minden oldalt a terepbejáráson résztvevők aláírásukkal hitelesítettek. A terepbejáráson minden alkalommal fel lett hívva a gazdák figyelmé a gazdafórumokra, illetve a későbbi véleményalkotás lehetőségére. (Jegyzőkönyveket ld. szkennelve a mellékletek között)

b) a Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyonkezelői

A földtulajdonosok és vagyonkezelők kiértékelése önkormányzati és földhivatali kifüggesztés útján valósult meg. Kiértékelés és kifüggesztés történt a tervezési folyamat megindulásáról, a fórumokról és a munkaanyag nyilvános internetes elérhetőségéről. A kiértékelett földhivatalok: Zala Megyei Kormányhivatal Földhivatala, Körzeti Földhivatal (Nagykanizsa, Lenti, Letenye).

c) helyi érintettségű környezetvédelmi társadalmi szervezet

A tervezési folyamatról 24, a területen tevékenykedő környezetvédelmi szervezet került kiértékelésre (környezet- és természetvédelmi egyesületek, alapítványok, szövetségek, vadásztársaságok, társulások).

A gazdafórumról és a tervezési folyamat lezárásáról már csak azok kaptak kiértékelést, akik ezt külön jelezték. (A kiértékelések időpontjait ld. 3.4.1. fejezet: „Érintettek írásos kiértékelése (levélben és e-mailben)”))

d) a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság

A jelen fenntartási tervben szakértőként nevesített partner a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság, amely a fenntartási terv szakmai megalapozásában teljes mértékben részt vesz. Így külön egyeztetésre nem volt szükség. A gazdálkodókkal folytatott egyeztetés eredményei, azok megvitatása a gazdafórumon a nemzeti parki szakemberekkel szoros együttműködésben valósult meg.

e) Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok

A tervezési terület 24 önkormányzatot érint: Alsószenterezsébet, Csesztreg, Csömödér, Dobri, Felsőszenterezsébet, Iklódbördőce, Kerkabarabás, Kerkafalva, Kerkakutas, Kerkáskápolna, Kerkaszentkirály, Kerkateskánd, Kíssziget, Lenti, Lovászi, Magyarföld, Muraszemenye, Ortaháza, Páka, Ramocsa, Szécsisziget, Tormafölde, Tornyiszentmiklós, Zalabaksa. Minden önkormányzat személyesen lett felkeresve első alkalommal (2013. június hó). Az ekkor átadott tájékoztató levélből a tervezési folyamat megindulásáról kaptak hírt. A levélből megismerhették a kapcsolattartás útvonalait és a honlap elérhetőségét. A tájékoztató levél mellé az önkormányzatok egy hirdetőtáblára készített lakossági hirdetményt is kaptak, amelyet a kifüggesztés szabályai szerint közzé tettek. Az önkormányzatok 2013.11.27-én ajánlott küldeményként kaptak lakossági fórumokra szóló meghívót és hirdetményt. További egy alkalommal 2014. 07. 28-án ajánlott levélben értesítést kaptak a fenntartási tervek munkaverzióinak nyilvános internetes elérhetőségéről.

A Zala Megyei Kormányhivatal alá tartozó államigazgatási szervek háromszori alkalommal, ajánlott levélben (és ahol lehetséges volt, e-mailben egyaránt) kerültek kiértékelésre a tervezési folyamatra való felhívásról. Kiemelt figyelmet szenteltünk az erdészeti igazgatósággal való egyeztetésre, mivel a Natura 2000 erdőgazdálkodókhoz csak rajtuk keresztül lehet elérni. Első

alkalommal a tervezési folyamat megindulásáról (e-mailen 2013. 07. 10., ajánlott levél 2013. 07. 08.), második alkalommal a lakossági fórumon való részvételre történő meghívót küldtük ki (2013. 11. 27). Harmadik alkalommal kiértékelést kaptak a fenntartási tervek munkaverzióinak nyilvános internetes elérhetőségéről (e-mail és ajánlott levél egyaránt 2014. 07. 28-án került kiküldésre). Az értesítésben érintett államigazgatási szervek:

- Zala Megyei Kormányhivatal Kormány megbízott
- Zala Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi Igazgatóság
- Zala Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság
- Zala Megyei Kormányhivatal Földhivatala
- Zala Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatóság
- Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Zalaegerszegi Kirendeltsége
- Nyugat-dunántúli Környezetvédelmi Természetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság
- Nyugat-dunántúli Vízügyi Felügyelet Kirendeltsége - Zalaegerszeg
- Nyugat-dunántúli Környezetvédelmi Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség

f) bányászati jogosultságok jogosítottjaival, valamint ezek gazdasági érdekképviselői szervei

A bányászattal érintett vállalkozások és szervezetek három alkalommal kerültek kiértékelésre ajánlott levél és email formájában. Az első kiértékelésben tájékoztatást kaptak a tervezési folyamatba való bekapcsolódásra (2013.07.10.). A bányakapitányságtól, illetve a gazdasági társaságoktól nem érkezett semmilyen igény vagy javaslat a tervdokumentumhoz kapcsolódóan. Második alkalommal a lakossági fórumon való részvételre történő meghívót kapták meg (e-mailen 2013.11.29.). Harmadik alkalommal kiértékelést kaptak a fenntartási tervek munkaverzióinak nyilvános internetes elérhetőségéről (e-mail és ajánlott levél egyaránt 2014. 07. 28-án került kiküldésre).

A Kerka mente 2000 terület kapcsán kiértékelést bányászati tevékenységgel kapcsolatos hatóságok és szervezetek: Hidroterra Kft., Ökoker Kft., Bioland Tőzégfeldolgozó Kft., Hahót – Gánt Kő és Tőzeg Kft., Beregi Tőzeg '97 Kft., Agroexim-Kanizsa Mezőgazdasági és Szolgáltató Kft., Pécsi Bányakapitányság, Veszprémi Bányakapitányság, Kerka-Kavics Bányászati Kft., Hödlbeton Kft., Greenvital Kft.

g) Vadászati szakmai képviselet és szövetség

Megtörtént az egyeztetés a Zala Megyei Vadászkamarával (Zala megyei sportvadászok érdekképviselője) és a Zala Megyei Vadászszövetséggel (Zala megyei vadászatra jogosult szervezetek érdekszövetsége). Mindkét szervezet elektronikus levélben kapott értesítést a tervezési folyamatról. A levél mellékleteként megküldésre került a vadászatra jogosultak számára szóló értesítés is, amelyet a szervezet saját belső levelezőrendszerén és hivatalos hirdetőtábláján is közzétett. A Zala Megyei Vadászkamara és Vadászszövetség titkárával személyes egyeztetés is történt 2013.07.10-én Gelsén, ahol ismertetésre került a fenntartási tervek célja, illetve számos, Natura 2000 gyepgazdálkodással és vadgazdálkodással összefüggő kérdés került megvitatásra. Hasonlóan a többi érintetthez további két esetben is sor került a kiértékelésre a fenti szervek esetében (2013.11.27-én a lakossági és gazdafórum időpontjáról, 2014.07.28-án a fenntartási tervek nyilvános internetes elérési helyéről).

h) Vízi társulatok

A Kerka mentén nincs külön vízi társulat. A Kerka vízfolyás vízgazdálkodását a Nyugat-dunántúli Vízügyi Felügyelőség és a Nyugat-dunántúli Vízügyi Igazgatóság irányítják, akik a kormányhivatalon keresztül kaptak kiértékelést az egyeztetés lehetőségéről.

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi szervekkel

A hatósági és területi szervekkel (részletesen ld. 3.4.2. fejezet) történő egyeztetés elektronikus és postai úton folytatott levelezés formájában, terepbejárás alkalmával és a lakossági fórumon zajlott (ld. 3.4.1. fejezet).

Releváns, beépítésre került észrevételek a Kerka mente (HUBF20044) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület fenntartási tervével kapcsolatban

Észrevételt tette	Észrevétel	Észrevétel kezelése
Gazdálkodókkal folytatott személyes terepbejárások		
Gazdálkodó (Ónódi József)	A Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal büntet a bokrosodott területekért, míg a nemzeti park jónak látja a kezelést	A KE-1, KE-2, KE-3, KE-4 egységekben valóban megjelenik, hogy nem minden cserjét kell kiirtani. Későbbiekben remélhetőleg támogatási rendszerbe lesz illeszthető
Gazdálkodók (Sabján Krisztián, Nyakas Ferenc)	Magyarföldön akácot ültetnek (018) egy ilyen területre	Az említett konkrét esetben a tervkészítő nem tud eljárni. Azonban a gyepre történő akáctelepítés a fenntartási tervben megfogalmazottakkal ellentétes. A fenntartási terv javaslatai szerint a cserjésedő gyepes élőhelyek gyepként kezelendők és a cserjéseket is olyan állapotba kell hozni, hogy gazdálkodni lehessen rajtuk. Ezek önkéntesen választhatók
Gazdálkodó (Horváth László)	Kerka holtágainak újraélesztésére, lépcsőzetes gátakra lenne szükség	Jelenleg nincsenek konkrét tervek a Kerka és holtágai rehabilitációjával kapcsolatosan. Emiatt a tervben ez ebben a formában nem jelenik meg, csak a leginkább víz által meghatározott láprétekre való esetleges vízkivezetés.
Gazdálkodó (Sabján Krisztián, Horváth)	A Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal a tulajdonost bünteti, ha szózó,	A büntetés problémája nem releváns a terv szempontjából.

László)	vadles van a területen, pedig azt a vadásztársaság helyezi ki Vaddisznó túlszaporodása nagy problémát jelent, hatóság a gazdálkodón kéri számon	A túltartott vadállomány megjelenik a veszélyeztető tényezők között 4 élőhely és két faj esetében, előírás-javaslat is belekerült a csökkentéssel kapcsolatosan a KE-6 és KE-7 egységekbe.
Gazdálkodó (Ónódi József, Horváth László, Nyakas Ferenc)	Lombkorona körvonala kiesik a támogatás alól, így nem kedvez a fás legelők kialakításának	Nem jelenik meg a tervben, nem releváns
Gazdafórum 2013. 12. 16., Iklódbördőce		
Név nélkül	Vadkár (vaddisznótúrással) sújtott terület mechanikus helyreállítása miért nem engedélyezhető?	Nem releváns a terv szempontjából Veszélyeztető tényezők közé bekerült a vadkár a természetes gyepeken
Név nélkül	Az MVH útmutatás alapján az 5-10%-ot kötelezően a terület közepéből kell elhagyni. Hol kell elhagyni az 5-10%-ot? Mi az elvárás?	Megyer Csaba (BfNPI): természetvédelmi szempontból a fennhagyott kaszátatlan foltok összeköttetését biztosítani kell peremterületekkel, de ez ilyen formában nem épült be a javaslatok közé, mert a 269/2007. (X. 18.) rendelet szabályozza.
Név nélkül	Meddig kell az 5-10%-ot fennhagyni?	Megyer Csaba (BfNPI) – a fennhagyott kaszátatlan folt lényege, hogy az állatok áttelelését, búvó és téli táplálkozó területét, illetve a növényi szaporítóképletek beérést segítse. Fennhagyásuk a következő tavaszig indokolt. A jelenlevők egyetértettek abban, hogy fenn lehet hagyni gazdálkodási szempontból is a kaszátatlan foltokat a következő vegetációs ciklusig, illetve abban is, hogy állatokkal lehessen legeltetni ezeket a foltokat is. Ebben a formában nem épült be a javaslatok közé, mert a

		269/2007. (X. 18.) rendelet szabályozza.
Névtelen	0,4 ha gyepterületnél is el kell-e hagyni az 5-10%-ot?	Lelkes András (Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság) – Ha van máshol nagyobb kiterjedésű gyepterület a közelben, akkor érdemes oda beszámítani. Nem került be a tervbe, nem releváns
Névtelen	Vadkár lehetetlenné teszi a gyepgazdálkodást, sok esetben több ha kiterjedésben is	A túltartott vadállomány megjelenik a veszélyeztető tényezők között 4 élőhely és két faj esetében, előírás-javaslat is belekerült a csökkentéssel kapcsolatosan a KE-6 és KE-7 egységekbe.
Hatóságok, vagyonkezelők észrevételei		
Nyugat-dunántúli Vízügyi Igazgatóság, 1129-002/2014 sz. 2014. augusztus 13-án keltezett levele	Az igazgatóság több ponton kér pontosítást a fenntartási terv szövegezésében. <i>Az Igazgatóságunk kezelésében lévő vízfolyások egy része már rendelkezik vízjogi üzemeltetési engedéllyel, a többi vízfolyásra a tervek készítése folyamatban van. Egyeztetni szükséges a vízjogi üzemeltetési engedélyezési tervek és a Natura 2000 területek fenntartási terveinek tartalmát.</i> <i>Fontosnak tartjuk, hogy a Natura 2000 jelölésű területek fenntartási tervében a törvény által előírt munkák elvégzésének lehetősége, a vízhasznosítások engedély alapján történő üzemelése, és nemzetközi kötelezettségből adódó feladatok teljesítésének lehetősége biztosítva legyen.</i>	A fenntartási tervben megjelennek vizes élőhely-rekonstrukciós elképzelések (3.2.2. fejezet), de a tervkészítő hangsúlyozza, hogy a árokrendszert érintő élőhely-rekonstrukciós beavatkozásoknak már a koncepcionális tervezése is csak a vízügyi kezelő NYUDUVIZIG szakembereivel történő közös feladat és érdekegyeztetéssel valósítható meg
A Zala Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága (2014.08.17., email és 2014. 08. 30., levél)	Jelezte, hogy az Igazgatóság készítette/készíti a hatásbecslést a körzeti erdőterv Natura 2000 területekre gyakorolt hatásáról, és nem talált olyan indokot, ami miatt a körzeti erdőtervtől el kellene térni. Továbbá jelezte, hogy a	A fenntartási tervbe belekerült a körzeti erdőtervekre való pontos hivatkozás. A vadak állománycsökkentésével kapcsolatos előírás-javaslat (VA-02) belekerült a KE-6 és

	vadkár olyan jelentős, hogy érdemben nem lehet az erdészeti kérdésekről egyeztetni.	KE-7 erdős kezelési egységekbe.

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

II. A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció

1. A tervezési terület alapállapot jellemzése

1.1. Környezeti adottságok

1.1.1. Éghajlati adottságok

Éghajlata mérsékelt hűvös – mérsékelt nedves, amely megközelíti a nedves éghajlati típust. Az évi csapadékmennyiség 800 mm körüli, amelyet gyakran a lehullott mennyiség meghalad, bár az utóbbi évek csapadékszegény időszakában ilyenre nem volt példa, sőt az átlagos mennyiség sem hullott le. A csapadék jelentős része a vegetációs időszakban hullik, közel 500 mm. A téli félév hótakarós napjainak száma 40-43, az átlagos maximális hóvastagság 35 cm körüli. A legkevesebb csapadék januárban és februárban hullik. Márciusban emelkedik a csapadék, de még mindig kis mértékben. Az összegek emelkedése áprilisban indul meg. Az évi maximum eléggé szóródik a május-augusztus időszakban. Az őszi csapadékosabb, mint a tavasz, kialakul tehát az ún. őszi másodmaximum, mert októbertől kezdődően felerősödik az ún. mediterrán ciklontevékenység.

A völgyek klímája köd-hajlamos. Igen gyakori a talaj menti köd kialakulása. Uralkodó szélirány nincs, az ÉK-i, a DK-i és a Ny-i szél egyaránt gyakori. Az évi napfénytartam 1850 óra körüli, az évi átlag-hőmérséklet pedig 9,0 °C, a vegetációs időszak sokévi átlaga 15,5 °C. A nyári maximum hőmérsékletek átlaga 32,5 °C, a téli leghidegebb nap minimum-átlaga –18 °C körül alakul.

1.1.2. Vízrajzi adottságok

A Kerka a Mura folyó legjelentősebb magyarországi vízfolyása. Vízyűjtő területe 1762 km², beleértve a Mura torkolat felett betorkolló Lendvát is. A teljes vízyűjtőnek kb. 2/3-a Magyarországhoz, a többi Szlovéniához tartozik. A vízjárás sajátossága, hogy itt őszi árvizek is kialakulhatnak. A kisvizek időszaka a nyár vége. A víz minősége I. osztályú. Az ártér kiterjedése 60 km², amiből 2,4 km² belterület, 21,8 km² szántó, 23,5 km² rét és legelő, 12,3 km² erdő. Számottevő természetes tó a tervezett védett területen nincs, mesterséges kialakítású kavicsbányatavak találhatók Csesztreg és Lenti közelében. Ezeknél a feltöltődés már megkezdődött vagy előrehaladott állapotban van.

Mellékvízfolyásai a torkolattól visszafelé haladva az alábbiak: Lendva, Vöröskői-patak, Kerkaszentkirályi-patak, Ó-Lendva, Kerka-völgyi-árok, Dobri-patak, Tormaföldi-patak, Lovászi-patak, Kútfeji-patak, Cserta, Malonya-patak, Lenti-patak, Hidegvíz-patak, Sárberki-patak, Falu-patak, Bárszentmihályfai-patak, Cupi-patak, Tollas-ér, Dombi-ér, Bajánházi-patak, Kerca. A Lenti-patakon vagy más néven Liponyak-patakon, Lendvadedes közelében 1993-ban víztározó épült, mely szinte az összes vizét elvonja a pataknak. A középső szakaszán szinte teljesen száraz a medre, alsó szakaszán viszont a Lenti Termálfürdő elhasznált vizét engedik bele.

A talajvíz néhol nagyon közel van a felszínhez, bár az elmúlt évek csapadékszegény időjárása hiányt okozott a talajvízben. A felszín alatti víz részben a csapadékból kapja az utánpótlást, valamint a talajvíz felszín alatti rendkívül lassú áramlásából. A talajvíz szintje tavasszal jelentősen megemelkedik a hóolvadás miatt. Az ártéri növénytakaságok tavaszi aspektusának növényei részben a magas talajvízszintnek köszönhetik fennmaradásukat.

1.1.3. Talajtani adottságok

A térséget lényegében két talajtípus jellemzi. Legnagyobb részét a pszeudoglejes barna erdőtalaj uralja, a Kerka-völgy és az egyéb vízfolyások mentén pedig réti öntéstalajok alakultak ki. Mivel a

tervezett védett terület főleg a Kerka közvetlen közelére terjed ki, az utóbbi talajtípus a leggyakoribb. A nyers réti öntéstalajok tömöttek, levegőtlenek, többnyire kaszálónak, ritkábban legelőnek használják vagy használták őket. A talajok termékenységét elsősorban két tényező befolyásolja: a savanyúság, illetve a vízgazdálkodás. A kevésbé savanyú, illetve meszes talajokon a termékenység jobb, mint a savanyú, kilúgozott talajokon. A vízhatás elsősorban az erózió révén rontja a termőképességet, de mivel a megyében itt a legkisebb a domborzat változatossága, ennek nincs akkora befolyása, mint pl. az Egerszeg-Letenyei dombság területén. A felszínhez közeli vízzáró rétegek miatt többfelé pangóvízes területek alakultak ki.

1.2. Természeti adottságok

A Magyarország Kistájainak Katasztere szerint a Kerka-mente növényföldrajzilag a Nyugat-dunántúli flóraidék Göcseji flórajárásba (*Petovicum*) és a Dél-dunántúli flóraidék Zalai-flórajárásba (*Saladiense*) sorolható. SZABÓ (1993) KÁROLYI-PÓCS (1968) határpontosítására hivatkozva a terület északi részét Magyarföld, Ramocsa, Kerkafalva, Alsó- és Felsőszenterzsébet községekkel az Őrséghez (*Castriferrum*) sorolja.

A perifériális helyzetből adódóan az állattani értékek viszonylag feltáratlanok, leginkább az utóbbi néhány év kutatási jelentéseire (hal, szitakötő stb.), illetve a fenntartási tervvel kapcsolatos felmérésekre lehet hagyatkozni.

A Kerka hidrológiai jellege alapján a „**Dombvidéki és hegylábi durva mederanyagú kis és közepes folyók**” víztesttípusba sorolható nyugat-magyarországi kisvízfolyás. A folyó medre bár többnyire töltések közé szorított, illetve fenékküszöbökkel, gáttal tagolt még viszonylag megőrizte változatos futását. A sekélyvizű folyón váltogatják egymást a sebesen áramló és a lassabb folyású szakaszok, aminek megfelelően változatos durva (aprókavicsos, kavicsos) és finom mederanyagú (homokos) mozaikfoltok alakultak ki. A mederben helyenként nagyobb foltokban jelenhetnek meg alámerült hínaras (pl.: *Potamogeton sp.*) foltok, illetve a partszálon – helyenként jelentős kiterjedésű – harmatkásás, gyékényes állományok szegélyezik a medret.

A folyó makroszkopikus vízi gerinctelen faunájának alapját a víztesttípusnak megfelelő makroszkopikus vízi gerinctelen fajok alkotják (pl.: *Ancylus fluviatilis*, *Aphelocheirus aestivalis*, *Astacus astacus*, *Athripsodes bilineatus*, *Athripsodes cinereus*, *Baetis buceratus*, *Baetis fuscatus*, *Baetis pentaplebes*, *Baetis vernus*, *Brachycentrus subnubilus*, *Calopteryx splendens*, *Cyrtus trimaculatus*, *Ephemera lineata*, *Ephemerella ignita*, *Gammarus roeselii*, *Goera pilosa*, *Gomphus vulgatissimus*, *Halesus digitatus*, *Halesus tessellatus*, *Hydropsyche bulbifera*, *Hydropsyche contubernalis*, *Hydropsyche incognita*, *Hydropsyche modesta*, *Hydropsyche pellucidula*, *Macronychus quadrituberculatus*, *Mystacides azureus*, *Mystacides niger*, *Paraleptophlebia submarginata*, *Platynemis pennipes*, *Potamanthus luteus*, *Psychomyia pusilla*, *Silo pallipes*, *Sphaerium corneum*, *Sphaerium rivicola*, *Unio crassus*) de épp úgy megtalálják itt életfeltételeiket az inkább pataklakó fajok is (pl.: *Baetis libenauae*, *Baetis niger*, *Baetis rhodani*, *Calopteryx virgo*, *Elmis maugetii*, *Elmis obscura*, *Ephemera danica*, *Hydropsyche saxonica*, *Ironoquia dubia*, *Notidobia ciliaris*, *Onychogomphus forcipatus*, *Orthetrum brunneum*, *Oulimnius tuberculatus*, *Potamophylax rotundipennis*, *Trocheta riparia*). A Kerka jelentősége, hogy faunájában együtt megtalálható több hazánkban ritka, vagy épp csak erre a területre jellemző makroszkopikus vízi gerinctelen faj is. Közülük különösen jelentős az *Amphimelania holandrii* vízicsiga előfordulása, de jelentős állományai fordulnak elő a területen a *Fagotia daudebartii acicularis* és *Theodoxus danubialis danubialis* vízicsigáknak, az *Eurylophella karelica* kérésznek, illetve a *Silo piceus*, hazánkban ritka tegzesnek. Ismerjük továbbá a Kerkából a *Branchiobdella balcanica balcanica* és a *Branchiobdella pentadonta* rákpiócák előfordulását is.

Bár a Kerkában elsősorban a durva mederanyaghoz kötődő makroszkopikus vízi gerinctelenek fordulnak elő, az enyhébb áramlással jellemezhető szakaszokon gazdag üledéklakó (pl.: *Ephemera lineata*, *Ephemera vulgata*, *Gomphus vulgatissimus*, *Pisidium amnicum*, *Pisidium henslowanum*, *Pisidium supinum*, *Pseudanodonta complanata*, *Sphaerium corneum*, *Unio pictorum*), illetve metafitikus fauna (pl.: *Acroloxus lacustris*, *Baetis buceratus*, *Baetis pentaplebedes*, *Baetis vernus*, *Bithynia tentaculata*, *Centroptilum luteolum*, *Glossiphonia complanata*, *Glossiphonia nebulosa*, *Glyptotendipes pellucidus*, *Gyraulus albus*, *Haemopsis sanguisuga*, *Helobdella stagnalis*, *Hemiclepsis marginata*, *Hydrotia stagnorum*, *Leptocerus tineiformis*, *Limnephilus lunatus*, *Limnephilus rhombicus*, *Nepa cinerea*, *Notonecta glauca*, *Plecoptera minutissima*, *Procladius bifidus*, *Radix balthica*, *Radix labiata*) jelenik meg.

Hasonlóan értékes makroszkopikus vízi gerinctelen faunának adnak otthont a Kerka patak jellegű mellékvízei, mint pl. az Alsó-Válicska, a Cupi-patak, a Cserta vagy a Lendva. Ezeknek a kisvízű befolyóknak a makroszkopikus vízi gerinctelen faunája hasonló a Kerkához, mindössze nagyobb arányban fordulnak elő a metafitikus életmódú makroszkopikus vízi gerinctelen fajok (pl.: *Acroloxus lacustris*, *Anax imperator*, *Anax parthenope*, *Asellus aquaticus*, *Baetis buceratus*, *Baetis pentaplebedes*, *Baetis vernus*, *Bithynia tentaculata*, *Erpobdella octoculata*, *Ferrissia clessiniana*, *Gyraulus albus*, *Helobdella stagnalis*, *Hemiclepsis marginata*, *Limnephilus lunatus*, *Limnephilus rhombicus*, *Nemoura cinerea*, *Nepa cinerea*, *Notidobia ciliaris*, *Notonecta glauca*, *Potamophylax rotundipennis*, *Procladius bifidus*), ami a biotikus aljzatok – vízi makrovegetáció – nagyobb dominanciájának köszönhető.

Kevésbé értékes makroszkopikus vízi gerinctelen közösséget ismerünk az alsószentenrsébeti Kerkától, illetve a Sárberki-patak Lenti szakaszáról. Ezek a szakaszok igen enyhe áramlással jellemezhetőek, aminek következtében makroszkopikus vízi gerinctelen faunája erősen állóvízi jellegűt mutat. Szinte teljesen hiányoznak a tipikus áramló vízi fajok, és csak vízi növényzettel dúsan benőtt, álló- és lassúfolyású vizekre jellemző taxonok (pl.: *Acroloxus lacustris*, *Alboglossiphonia heteroclita*, *Asellus aquaticus*, *Brachytron pratense*, *Cloeon dipterum*, *Dina apathyi*, *Enochrus quadripunctatus*, *Erpobdella octoculata*, *Erpobdella testacea*, *Gerris lacustris*, *Glossiphonia complanata*, *Glossiphonia concolor*, *Glossiphonia nebulosa*, *Gyraulus albus*, *Haemopsis sanguisuga*, *Halipus fluviatilis*, *Halipus heydeni*, *Hemiclepsis marginata*, *Hydrobius fuscipes*, *Nepa cinerea*, *Physa fontinalis*, *Planorbis corneus*, *Planorbis planorbis*, *Platynemis pennipes*, *Pyrrhosoma nymphula interposita*, *Radix balthica*, *Somatoclora metallica*, *Sphaerium corneum*, *Synurella ambulans*, *Viviparus contectus*) kerültek elő.

A jelölő lepkefajok közül a zánótboglárka (*Maculinea nausithous*) a terület teljes hosszában előfordul, azonban állományai lokálisak, a faj a látszólag alkalmas élőhelytípusok (vérfűben gazdag nedves kaszálórétek, szegélytársulások) közül is csak pár gyepfoltban fordul elő, amelynek okai mind a szűk ökológiai tűrőképességben, mind a kezelési gyakorlatban kereshetők. Ezzel szemben a vérfű-hangyaboglárka (*Maculinea teleius*) a területen általánosan elterjedt, gyakorlatilag minden olyan kaszálóréteken előfordul, ahol tápnövénye az őszi vérfű (*Sanguisorba officinalis*) nagyobb mennyiségben tenyészik, és a gyepek nincsenek túlhasználva, vagy a kezelési hiánya miatt nem cserjésedtek be, gyomosodtak el.

A területen található fás legelőkön és zárt tölgyesekben sokfelé előfordul a nagy hörcsincsér (*Cerambyx cerdo*) és a nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*).

A Kerka mente gazdag és színes halfaunával jellemezhető. Megtalálhatóak a területen a középhegységi kisvízfolyásokra, patakokra jellemző környezeti tényezők és a hozzájuk kötődő halfajok helyenként nagy egyedszámban. A Kerka felső szakasza bővízű, gyors lefolyású. Medre főképp kavicsos, kemény aljzatú, finomabb hordalék csak a partszegélyeken található. Az ezekhez a

szakaszokhoz kötődő halfajok a fűrges cselle (*Phoxinus phoxinus*) és a kövi csík (*Barbatula barbatula*). Az alsóbb szakaszokon megtalálhatóak a dombvidéki kisvízfolyások, kis folyók jellemző karakterfajai a védett, és közösségi jelentőségű fenékjáró küllő (*Gobio gobio*) és a vágócsík (*Cobitis elongatoides*), valamint elterjedt ezeken a szakaszokon a védett halványfoltú küllő (*Gobio albipinnatus*) is. Az alsó szakaszon a folyó lelassul, jellemzően finom mederanyagúvá válik az aljzat, a vízszegélyekben megjelenő növényzet számos halfajnak nyújt táplálkozó és ívőhelyet ezeken a szakaszokon. Az ilyen szakaszokon a közepes és nagy folyók dombvidéki, nagyobb esésű, kavicsos mederaljú szakaszainak jellemző karakterfajait találjuk. Ilyen fajok a sujtásos kűsz (*Alburnoides bipunctatus*) és a kűsz (*Alburnus alburnus*), mindkét faj gyakori a területen, helyenként nagy egyedszámban fordulnak elő. A szilvaorrú keszeg (*Vimba vimba*), a márna (*Barbus barbus*), a paduc (*Chondrostoma nasus*), a homoki küllő (*Gobio kessleri*) és a német bucó (*Zingel streber*) jellemzően a kavicsos mederfenéken keresi a táplálékát. Ezeken a szakaszokon található kis egyedszámban a védett dunai ingola (*Eudontomyzon mariae*). A part mentén előforduló növényzethez kötődő fajok a csuka (*Esox lucius*), a naphal (*Lepomis gibbosus*) és a sügér (*Perca fluviatilis*). Az alsóbb szakaszok nagyobb áramlási sebességű élőhelyfoltjain találjuk a területen gyakori domolykót (*Leuciscus cephalus*), nyúldomolykót (*Leuciscus leuciscus*) és a jászkeszeget (*Leuciscus idus*). A kis áramlási sebességű szakaszok mocsári jellegű élőhelyekhez kötődik az inváziós ezüstkárász (*Carassius gibelio*) és a razbóra (*Pseudorasbora parva*).

A kételtűek közül a vöröshasú unka (*Bombina bombina*) a területen szórványos előfordulása. A dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*) fajt 2 helyen, a Kissziget-Cserta és Vöröskői-patak területeken sikerült kimutatni. A terület legértékesebb hüllőfaja a fokozottan védett keresztes vipera (*Vipera berus*).

A területen a jelölő denevérfajok közül a nyugati piszedenevért (*Barbastella barbastellus*) a vizsgált 11 mintavételi hely közül kilencen tudtuk kimutatni, mivel az alkalmazott akusztikai mintavétel segítségével a faj egyértelműen azonosítható. Továbbá potenciálisan előfordul a nagyfülű denevér (*Myotis bechsteini*), a csonkafülű denevér (*Myotis emarginatus*) és a közönséges denevér (*Myotis myotis*), azonban ezek hangfelvételek alapján teljes biztonsággal ritkán határozható fajok, ezért a bizonytalan felvételeket csak genusz szinten (*Myotis spp.*) kezeltük.

A közönséges hód (*Castor fiber*) a területen erős állománya él. Az előfordulások Zalabaksa-Kerkabarabás, valamint a Lenti-Mura torkolat között találhatók.

A vidra jelenléte a Kerka mentén régóta ismert. Az állomány néhány állandó családból és a téli időszakban erre kóborló egyedekből áll.

A területen 2013-2014-ben élőhelytérképezésre került sor, az Általános Élőhelyosztályozási Rendszer (Á- NÉR) kritériumrendszerét követve (Lásd térképmelléklet). Az élőhelytérképezés során pontos adatokhoz jutottunk az adott élőhelyfoltok méretéről, kiterjedéséről, természetességéről, mely tervezési alapot is biztosított a kezelési egységek (KE) meghatározásához, az azokon javasolt természetvédelmi kezelési javaslatok megfogalmazásához.

Élőhely neve	Á-NÉR kód	Kiterjedés fő élőhelyként (ha)	Arány (%)	Natura 2000 élőhely
Nem tűzegképző nádasok	B1a	18,3	0,252	
Harmatkásás, békabuzogányos, pántlikafüves mocsári-vízparti növényzet	B2	32,9	0,452	

Élőhely neve	Á-NÉR kód	Kiterjedés fő élőhelyként (ha)	Arány (%)	Natura 2000 élőhely
Vízparti virágkákás, csetkákás, vízi hídőrös, mótelykórós mocsarak	B3	0,0	0,001	Kis részben 3130
Nem zombékoló magassárrétek	B5	270,3	3,725	
Fragmentális mocsári- és/vagy hínárnövényzet mozaikok álló és folyóvizek partjánál	BA	16,7	0,230	
Kékperjés rétek	D2	98,1	1,347	6410
Mocsárrétek	D34	759	10,41	6440
Patakparti és lápi magaskórósok	D5	0,8	0,0001	6430
Ártéri és mocsári magaskórósok, árnyas-nyirkos szeglynövényzet	D6	10	0,001	6430
Franciaperjés rétek	E1	546,5	7,137	6510
Veres csenkeszes rétek	E2	52,1	0,716	6510
Hegy-dombvidéki sovány gyepek és szőrfügyepek	E34	11,22	0,0015	6520
Fűz-nyár ártéri erdők	J4	142,0	1,951	91E0*
Égerligetek	J5	122,15	1,66	91E0*
Keményfás ártéri erdők	J6	1190,3	14,427	91F0
Gyertyános-kocsányos tölgyesek	K1a	259,3	3,562	91L0
Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek	K2	97,07	0,942	91L0
Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek	OA	32,1	0,442	
Jellegtelen üde gyepek	OB	209,82	2,826	
Jellegtelen száraz-félszátaz gyepek	OC	17,7	0,244	
Lágyszárú özönfajok állományai	OD	11,0	0,152	
Őshonos fafajú fiatalosok	P1	91,8	1,261	
Üde és nedves cserjések	P2a	129,8	1,783	
Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések	P2b	18,1	0,249	
Újonnan létrehozott, őshonos vagy idegenhonos fafajú fiatal erdősisítés	P3	53,8	0,739	
Fáslegelők, fáskaszálók, legelőerdők, gesztenyeligetek	P45	59,9	0,823	
Vágásterület	P8	173,0	2,377	
Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok	RA	169,6	2,233	

Élőhely neve	Á-NÉR kód	Kiterjedés fő élőhelyként (ha)	Arány (%)	Natura 2000 élőhely
Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők	RB	176,12	2,412	
Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők	RC	219,5	3,016	
Őshonos lombos fajokkal elegyes fenyves származékerdők	RDa	43,3	0,595	
Őshonos lombos fajokkal elegyes idegenhonos lombos és vegyes erdők	RDb	195,4	2,684	
Akácültetvények	S1	111,07	1,522	
Egyéb ültetett tájidegen lombos erdők	S3	20,5	0,282	
Ültetett erdei- és feketefenyvesek	S4	88,9	1,221	
Egyéb ültetett tájidegen fenyvesek	S5	72,6	0,998	
Nem őshonos fajok spontán állományai	S6	0,6	0,008	
Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák	T1	1361,9	18,697	
Fiatal parlag és ugar	T10	55,5	0,763	
Csemetekertek, faiskolák, kosárkötő fűz ültetvények	T11	6,5	0,089	
Évelő energianövények ültetvényei	T12	4,0	0,055	
Zöldség- és dísnövénykultúrák, melegházak	T3	0,4	0,006	
Extenzív szántók	T6	18,3	0,251	
Extenzív szőlők és gyümölcsösök	T8	0,6	0,009	
Kiskertek	T9	2,0	0,027	
Tanyák, családi gazdaságok	U10	1,4	0,019	
Út- és vasúthálózat	U11	86,6	1,175	
Kertvárosok, szabadidős létesítmények	U2	2,0	0,027	
Falvak, falu jellegű külvárosok	U3	4,6	0,063	
Telephelyek, roncssterületek és hulladéklerakók	U4	23,8	0,327	
Meddőhányók, földdel fedett hulladéklerakók	U5	1,0	0,014	
Nyitott bányafelületek	U6	5,8	0,080	
Homok-, agyag-, tőzeg- és kavicsbányák, digó- és kubikgödrök, mesterséges löszfalak	U7	0,9	0,013	
Folyóvizek	U8	227,29	3,155	kis részben 3260
Állóvizek	U9	32,3	0,444	részben 3150

Élőhely neve	Á-NÉR kód	Kiterjedés fő élőhelyként (ha)	Arány (%)	Natura 2000 élőhely
Összesen			100	

1.2.1. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek

Élőhelytípus kódja	Élőhelytípus megnevezése	Reprezentativitás (A-D)
91E0*	Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)	A
3260	Alföldektől a hegyvidékekig előforduló vízfolyások <i>Ranunculion fluitantis</i> és <i>Callitricho-Batrachion</i> növényzettel	A
6410	Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (<i>Molinion caeruleae</i>)	A
6440	<i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei	A
91F0	Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>)	A
6510	Sík- és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)	A
3150	Természetes eutróf tavak <i>Magnopotamion</i> vagy <i>Hydrocharition</i> növényzettel	B
91L0	Illír gyertyános-tölgyesek (<i>Erythronion-Carpinion</i>)	B
3130	Oligo-mezotróf állóvizek <i>Littorelletea uniflorae</i> és/vagy <i>Isoeto-Nanojuncetea</i> vegetációval	C
6430	Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofíl magaskórós szegélytársulásai	D
6520	Hegyi kaszálórétek	nem szerepel az adatlapon, javasolt: D

*kiemelt jelentőségű élőhely

1.2.1.1. Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

Élőhely kódja:

91E0*

Élőhely előfordulásai a területen:

Az élőhely kiterjedését lásd a 3.4.-3.5. térképeken. A területen elszórtan, megjelenő fás növényközösség, mely a jó vízellátottságú, mélyebb fekvésű területeken jelenik meg. Legnagyobb állományai Lenti, Páka és Lovászi térségében találhatók.

Élőhely területi aránya:

Területi aránya az egész területhez képest 1,66 %

Élőhely kiterjedése a területen:

404 ha. Az aktuális felmérés során kapott érték 264 ha. Az eltérés oka, hogy a mostani felmérések alapján pontosabb becslést tudunk adni.

Élőhely jellemzése:

A területen Lenti, Páka és Lovászi térségében, a vízfolyások mentén, lefolyástalan mélyfekvésű lapályokban, egykori kenderáztatók, kubikgödrök helyén jellemző társulás. Fő alkotói (*Alnus glutinosa*, *Salix* fajok) a nedves termőhelyi körülmények között spontán megjelennek, a fűzek általában a vízfolyások mentén szegélyszerűen, kisebb csoportokat alkotva, míg az éger facsoportokat, kiterjedtebb erdőfoltokat. Gyepszintjükben a természetes körülmények fennállása esetén szép sásos, rezgősásos (*Carex brizoides*) típusok is előfordulnak, de a rögzített foltok többnyire szegényesek, gyomosodnak, ahol a csalán (*Urtica dioica*), a bodza (*Sambucus nigra*) válik uralkodóvá.

Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:

Németh-Seregélyes: 3 (4)

Természetességük közepesnek mondható, csupán néhány folt éri el a jónak minősíthető szintet. A degradáltság oka főképp a gyomok, inváziós növények kolonizációjában keresendő (amerikai kőris, magas aranyvessző, süntők), melynek legfőbb oka az erősen túltartott vadállomány károkozása.

Élőhely veszélyeztetettsége:

Természetes folyamatokkal nem, csupán antropogén hatásokkal veszélyeztetett, pl.: a vízfolyások mentén folytatott helytelen fakitermelési gyakorlat, mely az állomány mintegy felét, így a jelölő társulás fennmaradását veszélyezteti.

Veszélyeztető tényezők:

- vadak károkozása (túltartott vadállomány)
- idegenhonos inváziós fajok jelenléte

1.2.1.2. Oligo-mezotróf állóvizek *Littorelletea uniflorae* és/vagy *Isoeto-Nanojuncetea* vegetációval

Élőhely kódja:

3130

Élőhely előfordulásai a területen:

Az élőhely kiterjedését lásd a 3.4.-3.5. térképeken. Összesen két kis méretű előfordulása került meg a terepi felmérés során Bárszentmihályfa és Páka mellett, de a korábbi előfordulásai is hasonlóan elszórtak és kis területűek voltak.

Élőhely kiterjedése a területen:

A Natura 2000 adatlapon szereplő érték 1 ha.

Élőhely jellemzése:

Időszakosan megjelenő, rendkívül sérülékeny társulás, mely a vizes tócsák, mélyedések kiszáradása során fejlődik ki. A nyers, nudum talajfelszínen a megfelelő csapadék esetén alacsony iszap- és törpekákás növényzet növekszik, melyet a csetkák fajok (*Eleocharis mamillata*, *E. palustris*), békaszittyó (*Juncus buffonius*), apró füzény (*Lythrum hypposifolia*), iszapgyopár (*Gnaphalium uliginosum*), tócsahúr (*Peplis portula*) fajok alkotnak.

Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:

Németh-Seregélyes: 4

Mivel időszakos megjelenésű, az élőhely csak megfelelő környezeti feltételek és csapadékmennyiség megléte esetén fejlődik ki. Ebből adódik, hogy megjelenése esetén a természetessége megfelelő, jó, gyom- és özönfajokkal nem terhelt., tehát az emberi beavatkozás nem jelentős, a fajszám a társulásra jellemző maximum közelében van, a színező elemek aránya jelentős, a gyomok és jellegtelen fajok aránya nem jelentős.

Élőhely veszélyeztetettsége:

Kis kiterjedéséből adódó sérülékenysége, a környezeti faktorokra való érzékenysége, valamint az élőhelyet alkotó növények kis mérete miatt nagymértékben veszélyeztetett. Állományait mesterséges módon fenntartani, növelni nem lehet, mivel kezelést nem igénylő, mivel csak a környezeti faktorok által befolyásolt élőhelyről van szó.

Veszélyeztető tényezők:

- vadak károkozása (túltartott vadállomány)
- idegenhonos inváziós fajok jelenléte

1.2.1.3. Természetes eutróf tavak Magnopotamion vagy Hydrocharition növényzettel

Élőhely kódja:

3150

Élőhely előfordulásai a területen:

Az élőhely kiterjedését lásd a 3.4.-3.5. térképeken. A területen lévő bányatavakat soroltuk ide, melyek Alsószenterzsébet, Csesztreg, Zalabaksa, Lenti, Kisziget, Páka és Dobri térségében jellemzőek.

Élőhely kiterjedése a területen:

A Natura 2000 adatlapon 32,3 ha szerepel.

Élőhely jellemzése:

A területen a korábban, ill. a közelmúltban kavicsbányászattal keletkezett bányatavak sorolhatók ide. A szukcesszió a disztróf tavak irányába hat, így természetességük is megfelelő. Az extenzív horgászat állapotát nem befolyásolja.

Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:

Németh-Seregélyes: 3

Mivel többségében mesterséges eredetű bányatavak, természetességük közepesnek mondható. Ez a talajvízből eredő vízpótlásból, az intenzív horgászatból (az etetőanyaggal bevitt tápanyagtöbblet) adódik. A

többször meredek partkialakítás nem kedvez a természetes parti növényzónáció kialakulásának.

Élőhely veszélyeztetettsége:

Veszélyeztetettsége nem jelentős, közepes, de az intenzív horgászat, a kontakt zóna kultúrgepekként való kezelése a spontán rehabilitációs folyamatot hátráltatja, az eutrofizációt fenntartja.

Veszélyeztető tényezők:

A jóléti, rekreációs tevékenységek veszélyeztetik:

- Felszíni vizek szennyezése

1.2.1.4. Alföldektől a hegyvidékekig előforduló vízfolyások *Ranunculus fluitantis* és *Callitriche-Batrachium* növényzettel

Élőhely kódja:

3260

Élőhely előfordulásai a területen:

Az élőhely fragmentálisan, diszjunkt előfordulásokkal, sok, kis kiterjedésben (néhány m²) található.

Az élőhelytérképen külön nem jelöltük, az U8-as élőhelyben található állományai

Élőhely kiterjedése a területen:

A Natura 2000 adatlapon 2 ha szerepel.

Élőhely jellemzése:

A Kerka mentén a vízi bogláros (*Ranunculus aquaticus*, *Butyrichium* sp.) és a tócsagazos (*Callitriche* sp.) cönózis a lassú folyású, fényben gazdag szakaszokon jelennek meg. Állományai nem állandóak, évről évre változnak.

Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:

Németh-Seregélyes: 4-5

Előfordulásaik jó természetességűek, tehát az emberi beavatkozás nem jelentős, a fajszám a társulásra jellemző maximum közelében van, a színező elemek aránya jelentős, a gyomok és jellegtelen fajok aránya nem jelentős.

Élőhely veszélyeztetettsége:

Kis kiterjedése és ritkasága miatt vélhetően veszélyeztetett élőhely

Veszélyeztető tényezők:

Mivel megjelenése rapszodikus, veszélyeztető tényezői nem igazán ismertek. A valós veszélyek közt említendő a vízszennyezés, mederrendezés, mederkotrás, esetleges haváriaesemények (hirtelen leeső nagy csapadék okozta árvíz)

- felszíni vizek szennyezése

1.2.1.5. Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (*Molinion caeruleae*)

Élőhely kódja: 6410

Élőhely előfordulásai a területen: Az élőhely kiterjedését lásd a 3.4.-3.5. térképeken. Egykor nagyobb területet borító, mára területileg visszahúzódott élőhely, mely fontos jelölő társulás.

Élőhely kiterjedése a területen: A Natura 2000 adatlapon 98 ha szerepel.

Élőhely jellemzése:

Fajgazdag, a Kerka-völgy savanyú, levegőtlen, tőzegmentes öntéstalaján fejlődött, védett növény- és állatfajokban gazdag élőhelytípus, mely nagyobb részt a mészkerülő kékperjés (*Junco-Molinietum*) és a buckaközi láprét (*Molinio Salicetum rosmarinifoliae*) cönózisokkal jellemezhető. Uralkodó a *Molinia hungarica* és a *M. arundinacea*. Gyakorta más vizes élőhelyekkel mozaikol, vagy társuláskomplexet képez. Számos természeti érték, védett növényfaj kötődik hozzá, a szibériai nőszirm (*Iris sibirica*), sárganőszirm (*Hemerocallis lilio-asphodelus*), kornistárnics (*Gentiana pneumonanthe*), kenyérbél cickafark (*Achillea ptarmica*) állományai országosan is kiemelkedő nagyságrendűek.

Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése: Németh-Seregélyes: 4-5
A Kerka mentén a kékperjés láprétek jó-kitűnő természetességi állapotban vannak, mindenütt védett és ritka színezőelemeket is nagy számban őrzik. Gyomfajok, özöngyomok csak pontszerűen jelentkeznek állományaiban. A szárazabb időszakokat is jól átvészelik.

Élőhely veszélyeztetettsége: Alapvetően nem veszélyeztetett, a megfelelő gazdálkodás, rétkelés esetén hosszú távon fenntartható.

Veszélyeztető tényezők: Potenciális veszélyeztető tényezők adhatók meg:

- kaszálás felhagyása/hiánya
- idegenhonos inváziós fajok jelenléte
- kiszáradás
- fajösszetétel változás, szukcesszió

Potenciális veszélyek az illegális terepegyengetés, trágyázás, műtrágyázás, rétkoronálás, rossz időben végzett kaszálás, túllegeltetés, művelés felhagyásából eredő cserjésedés, erdősödés (*Frangula alnus*, *Alnus glutinosa*, *Pinus sylvestris*), gyomosodás (*Solidago gigantea*)

1.2.1.6. *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétei

Élőhely kódja:

6440

Élőhely előfordulásai a területen:

Az élőhely kiterjedését lásd a 3.4.-3.5. térképeken. A Kerka-völgy egész területén előforduló, fajgazdag, nagyon fontos társulás. Természeti értékei mellett fontos megemlíteni gazdasági jelentőségét, hiszen nagy szénaprokukciójú réttípus.

Élőhely kiterjedése a területen:

A Natura 2000 adatlapon 735 ha szerepel. A felmérés során 767 ha-t sikerült kimutatni. Az eltérés oka, hogy a mostani felmérések alapján pontosabb becslést tudunk adni,

Élőhely jellemzése:

Jellemzően tavasszal vízborította, teljességébe nyár közepére kifejlődő élőhely. A területen lévő mocsárrétek a sédbúzás mocsárrétekhez (*Agrostio-Deschampsietum caespitosae*), réti csenkeszesekhez (*Cirsio cani-Festucetum pratensis*) és a fehértippanosokhoz (*Agrostietum albae*) sorolhatók, a pántlikafű ugyan több foltban is jelen van, de nem alkot önálló társulást. Túlnyomó többségében fajgazdag, a védett fajok nagy számban vannak jelen, állományaik országosan is jelentősnek mondhatók (pl.: szibériai nőszirm (*Iris sibirica*), sárganőszirm (*Hemerocallis lilio-asphodelus*), kornistárnics (*Gentiana pneumonanthe*), kenyérbél cickafark (*Achillea ptarmica*), kockásliliom (*Fritillaria meleagris*).

A leromlott, degradált állományok állapota általában a helytelen tájhasználati módoknak köszönhető (kaszálás elhagyása, szárazúzózás, apríték rajthagyása a területen, stb.) Nem kezelt részek gyomosak és jellegtelenek lesznek, ezáltal a jellegtelen gyepek közé sorolandóak.

Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:

Németh-Seregélyes: 3-4-5

Természetessége többnyire jó, néhol kitűnő. A degradáltabb foltok természetessége várhatóan a rendszeres megfelelő kezelés hatására javulni fog.

Élőhely veszélyeztetettsége:

Alapvetően nem veszélyeztetett, a megfelelő gazdálkodás, rétkezelés esetén hosszú távon fenntartható, de veszélyezteti az illegális trágyázás, műtrágyázás, rétboronálás, rossz időben végzett kaszálás, túllegetetés, művelés felhagyásából eredő cserjésedés, erdősödés (*Frangula alnus*, *Alnus glutinosa*, *Pinus sylvestris*), gyomosodás (*Solidago gigantea*)

Veszélyeztető tényezők:

Potenciális tényezők adhatók meg:

- kaszálás felhagyása/hiánya
- intenzív legeltetés
- idegenhonos inváziós fajok jelenléte
- csatornázás és vízelvezetés
- fajösszetétel változás, szukcesszió

1.2.1.7. Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmion minoris*)

Élőhely kódja: 91F0

Élőhely előfordulásai a területen: Az élőhely kiterjedését lásd a 3.4.-3.5. térképeken. A Kerka mentén végig megtalálható, máig nagy területeken fennmaradt klimax erdőtársulás.

Élőhely kiterjedése a területen: A Natura 2000 adatlapon 1050 ha szerepel. A felmérés során 1449 ha-t sikerült kimutatnunk. Az eltérés oka, hogy a mostani felmérések alapján pontosabb becslést tudunk adni.

Élőhely jellemzése:

Kiterjedt, igen értékes klimax erdőtársulás, mely leginkább a dél-dunántúli tölgy-köris-szil liget (*Knautio-Ulmetum*) asszociációba sorolható. A jobb vízellátású mélyebb fekvésű területeken, egykori holtágrendszerek mentén (pl.: Lenti: Parkerdő) sokfelé szép geofiton aspektus jellemzi, melyben számos védett faj nagy számban él: kockásliliom (*Fritillaria meleagris*), tavaszi tözike (*Leucojum vernum*), csillagvirág (*Scilla drunensis*), fiókás tyúktarész (*Gagea spathacea*), hóvirág (*Galanthus nivalis*), kisvirágú hunyor (*Helleborus dumetorum*).

Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése: Németh-Seregélyes: (3-) 4-5
Állományai általában jó természetességűek, a közepes értékűek mellett kiemelkedő természetességű erdőtömbök is megtalálhatók (Kerkabarabás-Lenti-Szécsisziget).

Élőhely veszélyeztetettsége: Az élőhely fennmaradása jelentős mértékben veszélyeztetett. Az élőhely faállomány mára túlnyomórészt vágáséretté vált, így letermeléssel veszélyeztetett. A Natura 2000 kijelölés óta állományai nagy kiterjedésben levágásra kerültek. A véghasználatlaltal letermelt erdők értékes gyepszintje a védett fajokkal együtt eltűnik

Veszélyeztető tényezők:

- egyéb erdészeti tevékenység
- vadak károkozása (túltartott vadállomány)
- idegenhonos inváziós fajok jelenléte
- csatornázás és vízelvezetés

1.2.1.8. Illír gyertyános-tölgyesek (*Erythronion-Carpinion*)

Élőhely kódja: 91L0

Élőhely előfordulásai a területen: Az élőhely kiterjedését lásd a 3.4.-3.5. térképeken. A Kerka mentén több helyen megtalálható, a magasabb térszíneken, domboldalakon

fejlődött és fennmaradt klimax erdőtársulás.

Élőhely kiterjedése a területen:

A Natura 2000 adatlapon 295 ha szerepel. A felmérés során 97 ha-t sikerült kimutatnunk. Az eltérés oka, hogy a mostani felmérések alapján pontosabb becslést tudunk adni.

Élőhely jellemzése:

Többszintű értékes erdőközösség, mely fajkompozíciójában az *Illiricum* (Északnyugat-Balkán) erdőinek hazai megfelelője, mely a területen a dél-nyugat dunántúli illír gyertyános tölgyesek (*Helleboro dumetoro Carpinetum*) asszociációba sorolandó. Védett növényei közül a *Daphne mezereum*, *Platanthera bifolia*, *Cephalanthera longifolia*, *Helleborus dumetorum*, *Scilla drunensis*, *Gagea spathacea*, *Galanthus nivalis* említendő, fészkelő madarai közül a lappantyú (*Caprimulgus europaeus*) kiemelkedő.

Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:

Németh-Seregélyes: 3-4-(5)

Többszire közepes -jó természetességű állományai vannak

Élőhely veszélyeztetettsége:

Az élőhely fennmaradása jelentős mértékben veszélyeztetett. Az élőhely faállomány mára túlnyomórészt vágáséretté vált, így letermeléssel veszélyeztetett. A véghasználattal letermelt erdők értékes gyepszintje a védett fajokkal együtt eltűnik. A fiatal, ötven év alatti erdők gyepszintje a túltartott vadállomány károsítása miatt fajszegény, diverzitása nem nő.

Veszélyeztető tényezők:

- egyéb erdészeti tevékenység
- vadak károkozása (túltartott vadállomány)
- idegenhonos inváziós fajok jelenléte
- csatornázás és vízelvezetés

1.2.1.9. Sík- és dombvidéki kaszálórét (Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis)

Élőhely kódja:

6510

Élőhely előfordulásai a területen:

Az élőhely kiterjedését lásd a 3.4.-3.5. térképeken. A Kerka-völgy egészében megtalálható, elterjedt, jelenős kiterjedésű élőhelytípus, mely a jelenlegi felmérés során került elő a területen.

Élőhely kiterjedése a területen:

A Natura adatlapon nem szerepel. Az aktuális felmérés során kapott kiterjedése 571,6 ha. A felmérés során 591 ha-t sikerült kimutatnunk.

Élőhely jellemzése:

Nagy szénaprodukciónak, egyszikűekben gazdag kaszálórét, melyet túlnyomó többségében kaszálással művelnek. Valószínűleg a tisz-
időben az intenzív mezőgazdálkodással degradálódtak a
mocsárrétekből. Az E1 kategóriába sorolható állományok többnyire
fajszegények, kétszikűekben nem túl gazdagok. Az E2 élőhelyhez
sorolt veresceszesek a rétek a magasabb, szárazabb térszínein
találhatók, a mikrodomborzati mintázatot követve. Ezek szép,
természetes és fajgazdag növényközösségek, védett növényfajaik
közül megemlítendő az agárkosbor (*Anacamptis morio*), mezei szegfű
(*Dianthus deltooides*), napvirág (*Helianthemum canum*).

Élőhely természetességi - degradáltsági
értékelése:

Németh-Seregélyes: (3)- 4-5

Általánosságban jó - kitűnő természetességű gyepek. Az egykori
nedvesebb időszakokat a lóp- és mocsárréti fajok fennmaradása jelzi.
Az idegenhonos fajok jelenléte elhanyagolható mértékű.

Élőhely veszélyeztetettség:

Nem veszélyeztetett, stabil élőhelytípus. Fennmaradása a rendszeres
kaszálással, legeltetéssel hosszú távon biztosítható. Veszélyeztető
lehet a kaszálás elmaradása, rossz időben való kaszálás, gyomosodás,
inváziós fajok kolonizációja, vadak túrása

Veszélyeztető tényezők:

- Potenciális tényezők adhatók meg: kaszálás
felhagyása/hiánya, pásztorkodás felhagyása, legeltetés
hiánya, idegenhonos inváziós fajok jelenléte

1.2.2. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfajok

Irányelv melléklete	Faj név	Állománynagyság (A-D)
IV. (nem szerepel az adatlapon)	heverő iszapfű (<i>Lindernia procumbens</i>)	

1.2.3. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok

Irányelv melléklete	Faj név	Állománynagyság (A-D)
II.	díszes légivadász (<i>Coenagrion ornatum</i>)	B
II., IV.	zanótboglárka (<i>Maculinea nausithous</i>)	B
II.	ingola fajok (<i>Eudontomyzon spp.</i>)	B
II.	halványfoltú küllő (<i>Gobio albipinnatus</i>)	B
II., IV., V.	közönséges hód (<i>Castor fiber</i>)	B
II., IV.	tompá folyamkagyló (<i>Unio crassus</i>)	C

Irányelv melléklete	Faj név	Állománynagyság (A-D)
II., IV.	vérfü-hangyaboglárka (<i>Maculinea teleius</i>)	C
II., IV.	sárga gyapjasszövő (<i>Eriogaster catax</i>)	C
II., IV.	nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>)	C
II.	nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>)	C
II.	balin (<i>Aspius aspius</i>)	C
II.	vágó csík (<i>Cobitis taenia</i>)	C
II.	réti csík (<i>Misgurnus fossilis</i>)	C, módosítás javasolt: NP
II.	szivárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>)	C
II.	lári póc (<i>Umbra krameri</i>)	C
II., IV.	vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>)	C
II.	dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>)	C
II., IV.	nyugati piszedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>)	C
II., IV.	vidra (<i>Lutra lutra</i>)	C
II., IV.	csonkafülű denevér (<i>Myotis emarginatus</i>)	C
II., IV.	nagyfülű denevér (<i>Myotis bechsteinii</i>)	C
II., IV.	közönséges denevér (<i>Myotis myotis</i>)	C
II., IV.	csíkos medvelepke (<i>Callimorpha quadripunctaria</i>)	D
II., IV.	skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>)	D
II.	törpecsík (<i>Sabanejewia aurata</i>)	D
II., IV.	sárgahasú unka (<i>Bombina variegata</i>)	D
II., IV.	mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>)	D
II., IV.	nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>)	D
II., IV.	lári tarkalepke (<i>Euphydryas aurinia</i>)	D
II., IV.	díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>)	D
II.	homoki küllő (<i>Gobio kessleri</i>)	D
II., V.	leánykoncér (<i>Rutilus pigus virgo</i>)	D

Irányelv melléklete	Faj név	Állománynagyság (A-D)
II., V. (újonnan előkerült)	magyar bucó (<i>Zingel zingel</i>)	D
IV.	szoprán törpedenevér (<i>Pipistrellus pygmaeus</i>)	
IV.	nimfadenevér (<i>Myotis alcathoe</i>)	

1.2.3.1. díszes légivadász (*Coenagrion ornatum*)

Irányelv melléklete:

II.

Faj előfordulásai a területen:

A megalapozó dokumentáció elkészítése kapcsán elvégzett aktuális felmérések, ill. területen az elmúlt 5 éves időszakban végzett kutatások során összesen négy vízfolyásból: a Kerkából, a Cupi-patakából, a Lendvából és az Ó-Lendvából sikerült igazolni a faj jelenlétét.

Az előfordulási adatok és a vízfolyások élőhelyi adottságainak értékelése alapján a faj nagy valószínűséggel a Kerka alsó, mintegy 7,2 km-es szakaszán, megközelítőleg a Dobri-patak betorkollásától a Lendva betorkollásáig, továbbá a Cupi-patak teljes, a kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területen belül húzódó 7,6 km hosszú szakaszán, az Ó-Lendva teljes hazai, mintegy 4,3 km-es szakaszán, ill. a Lendvának a Kerka mente Natura 2000 terület részét képező teljes, összesen mintegy 2,6 km hosszú szakaszán előfordul. Ezeket a vízfolyásszakaszokat tekintjük a díszes légivadász tényleges élőhelyének a Kerka mente kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területen belül. A fent említett szakaszokon a faj előfordulás a felmérési eredmények alapján inkább ritkának vagy szórványosnak tekinthető, hiszen a felmérések során nem sikerült minden esetben konzekvensen igazolni a faj jelenlétét a kijelölt mintavételi helyekről.

A kutatómunka során a faj tényleges előfordulását a Kerka 1 szakaszán: Kerka (Kerkaszentkirály) – 460343, 131428; az Ó-Lendva 1 szakaszán: Ó-Lendva (Tornyiszentmiklós) – 459233, 132115; a Lendva 1 szakaszán: Lendva (Tornyiszentmiklós) – 457086, 131551; a Cupi-patak 1 szakaszán: Cupi-patak, belterület (Kerkafalva) – 454558, 161825 sikerült igazolni. A Cupi-patakon detektált előfordulás, ugyan kívül esik a kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület határán, de a patak hossz-szelvénye mentén végzett, az élőhelyi adottságokra vonatkozó összehasonlítás alapján valószínűsíthető a Natura 2000 területre eső szakaszon is a faj előfordulása annak ellenére, hogy a 2013-as felmérések során nem sikerült kimutatni egyetlen egyedét sem a Natura 2000 élőhelyhálózathoz tartozó szakaszról.

A területen belül sehol sem detektáltuk a faj kifejezetten erősnek mondható, nagy egyedsűrűségű állományának előfordulását. A felmérések tapasztalatai és a felmérési eredmények értékelése alapján a faj a vizsgált szakaszokon, a rendelkezésre álló elfogadott mintavételi módszereket tekintve a kimutathatósági határ közeli egyedsűrűségben fordul elő. A fentiekben felsorolt, a faj tényleges élőhelyeként megjelölt 4 vízfolyásszakaszon a díszes légivadász egyedsűrűsége 0-1 ind./m² közöttinek tekinthető.

A díszes légivadász (*Coenagrion ornatum*) lárvái a dombvidéki, hegylábi kisvízfolyások, valamint a számottevő magasságkülönbségekkel jellemezhető ún. tökéletlen síksági területek kisvízfolyásainak mérsékelt, ill. lassú áramlású szakaszait preferálják. A faj potenciális élőhelyének tekinthető mederszakaszok aljzata közepesen finom, ill. finom mederanyagú. Szemcseösszetétel tekintetében legfeljebb apró kavics-sóder (2 cm – 2 mm), ill. jellemzően ettől finomabb (homok, iszap) anyag dominál az

üledékben. A díszes légivadász lárvái alapvetően metafitikus életmódúak, tehát tartós megtelepedésük csak az említett vízfolyásszakaszok medrének növényzettel borított habitatfoltjain lehetséges. A díszes légivadász (*Coenagrion ornatum*) legnagyobb egyedsűrűségű állományai olyan mederszakaszokon alakulnak ki, ahol a mederanyag és az áramlási viszonyok a meder két partja mentén lehetővé teszik számottevő, összességében a mederkeresztmetszet 30-60%-át borító kétszikűekben (*Sium erectum*, *Myosotis palustris*, *Mentha aquatica*) gazdag alacsony vagy közepes magasságú emerz mocsári növényzet kialakulását.

Állománynagyság
(jelöléskor):

P jelen van

Állománynagyság
(tervkészítéskor):

A populációk egyedsűrűségének vizsgálatára alkalmazott módszer, „A madárvédelmi (79/409/EGK) és az élőhelyvédelmi (92/43/EGK) irányelveknek megfelelő monitorozás előkészítése” c. projekt zárójelentésében javasolt módszertani protokoll, ami teljes egészében megegyezik a 2006-ban kidolgozott, a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer részét képező módszertani protokollal.

A felmérési eredmények alapján a Kerka mente kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területen a díszes légivadász (*Coenagrion ornatum*) élőhelyének tekinthető vízfolyásszakaszokon a következő egyedsűrűség értékeket kaptuk:

– Kerka alsó, mintegy 7,2 km-es szakasza, megközelítőleg a Dobri-patak betorkollásától a Lendva betorkollásáig – 0,23 +/- 0,23 ind./m² (átl. +/- S.E.; N=14)

– Cupi-patak teljes, a kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területen belül húzódó 7,6 km hosszú szakasza – 0,36 +/- 0,36 ind./m² (átl. +/- S.E.; N=9)

– Ó-Lendva teljes hazai, mintegy 4,3 km-es szakasza – 0,53 +/- 0,53 ind./m² (átl. +/- S.E.; N=6)

– A Lendvának a Kerka mente Natura 2000 terület részét képező teljes, összesen mintegy 2,6 km hosszú szakasza – 0,53 +/- 0,53 ind./m² (átl. +/- S.E.; N=6)

A fenti adatok mutatják, hogy a Kerka mente Natura 2000 területen a díszes légivadász egyedsűrűsége kifejezetten alacsony, az alkalmazott mintavételi módszer kimutathatósági határa körül van, 0 és 1 ind./m² közötti. A kapott átlag és szórás értékek is jól mutatják, hogy a mennyiségi felmérések során vagy egyetlen egyed, vagy egy sem került a mintákba. A kis egyedszám és nagy szórás értékek miatt az állománynagyság becslése nagyon bizonytalan.

Az állománynagyság becsléséhez a 4 vízfolyásszakaszon a fent megadott szakaszhosszúság és egyedsűrűség értékekkel, ill. a következő vízfolyás-szélesség értékekkel számoltunk:

– Kerka alsó, mintegy 7,2 km-es szakasza, megközelítőleg a Dobri-patak betorkollásától a Lendva betorkollásáig: 5 m

– Cupi-patak teljes, a kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területen belül húzódó 7,6 km hosszú szakasza: 2,5 m

– Ó-Lendva teljes hazai, mintegy 4,3 km-es szakasza: 2 m

– A Lendvának a Kerka mente Natura 2000 terület részét képező teljes, összesen mintegy 2,6 km hosszú szakasza: 5 m

A felmérések során kapott egyedsűrűség átlagokkal számolva a faj élőhelyének tekintett 4 vízfolyásszakasz felületére vetítve összesen 26.000-27.000 egyedet kapunk. Figyelembe véve a kapott egyedsűrűség értékek igen nagy szórását és bizonytalanságát a felmérési eredmények és az élőhelyi adottságok alapján a Kerka mente

(HUBF20044) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területen a díszes légivadász (*Coenagrion ornatum*) állományát **10.000-50.000** közöttire becsüljük.

Állomány változásának
tendenciái és okai:

Nem adható meg, korábban a Natura adatlapon nem volt egyedszám feltüntetve

Faj veszélyeztetettsége:

A díszes légivadász (*Coenagrion ornatum*) számára optimális élőhelyeken 22 ind./m²-t meghaladó lárvá egyedsűrűség értékeket kaptunk az ország különböző részein. Országos viszonylatban a faj élőhelyein mért átlagos lárvá egyedsűrűség $7,3 \pm 1,9$ (SE) ind./m² értéknek adódott egy 2008-ban „A madárvédelmi (79/409/EGK) és az élőhelyvédelmi (92/43/EGK) irányelveknek megfelelő monitorozás előkészítése” c. projekt kapcsán végzett országos léptékű összevetés során. Mindezek, ill. a terepi felmérés tapasztalatai alapján kijelenthető, hogy a Kerka mente (HUBF20044) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területen vizsgált kistályók és kistályások hidromorfológiai és élőhelyi sajátosságai tekintetében szuboptimális élőhelyek a díszes légivadász szempontjából. Ennek következménye, hogy a faj előfordul a Kerka mente Natura 2000 terület kistályóinak és kistályásainak bizonyos szakaszain, de az előfordulása sokszor igen esetleges, az egyedsűrűség értékek pedig nagyon alacsonyak és kifejezetten nagy szórásúak. A faj élőhelyét jelentő vízfolyások többsége a Nyugat-dunántúli Vízügyi Igazgatóság kezelésében van. Ezek jellemzően szabályozott vízfolyások, nagyobb részt mederrendezésük megtörtént. A meder rendezett állapotának fenntartása miatt a jövőben is várhatóak fenntartási jellegű medermunkálatok, melyek során eltávolításra kerülhet a mederben található emerz makrovegetáció. A makrovegetáció jelenléte a mederben nélkülözhetetlen a metafitikus életformájú díszes légivadász (*Coenagrion ornatum*) lárvák számára. A makrovegetáció regenerálódásáig a fenntartási vagy mederrendezési munkálatokkal érintett mederszakasz nem alkalmas a faj megtelepedésére. A díszes légivadász (*Coenagrion ornatum*) jellemzően lárvá alakban telel át. Az élőhelyét jelentő kistályások hosszabb időszakra (több hónapra) történő teljes kiszáradása minden valószínűség szerint jelentősen megtizedeli az állományokat. Egyértelműen erre utal, hogy a 2012-es év hosszú nyári és őszi aszályos időszakait követően 2013-ban feltűnően sok habituéisan alkalmas kistályásból nem sikerült kimutatni a faj jelenlétét, köztük olyanokból sem, melyekből korábban már előkerült. Minden olyan beavatkozás, mely a mederben történő lineális lefolyást gyorsítja és az áramlás folytonosságát megszakítja kedvezőtlen a faj szempontjából, mert a faj lárvái a mérsékelt, ill. lassú, de permanens áramlást igénylik élőhelyükön. Tipikus élőhelyein kedvezőtlenek tehát a meder érdességét növelő növényállományok, a feliszapolódás, a hordalékatorlaszok eltávolítása, ill. a fenékküszöbök, vízviszartartó műtárgyak, medertározók létesítése. A kis egyedsűrűségű állományok, a rendelkezésre álló élőhelyek szuboptimális jellege, ill. az ezeken a vízfolyásszakaszokon nagy valószínűséggel bekövetkező további mederrendezési munkálatok miatt a terület díszes légivadász (*Coenagrion ornatum*) állományait sérülékenynek és közepes mértékben veszélyeztetettnek tekintjük.

Veszélyeztető
tényezők:

- Felszíni vizek szennyezése

Pontszerű szennyezés: a Kerkába és mellékvízfolyásiba becsatlakozó települési szennyvíztelepek (Bajánsenye, Lovászi, Lenti, Bázakerettye, Gutorföldre, Kozmadombja, Nova, Páka, Tófej) tisztított szennyvíz-bevezetéseinek hatása.

Diffúz, jórészt mezőgazdasági eredetű tápanyagterhelés.

1.2.3.2. tompa folyamkagyló (*Unio crassus*)

Irányelv melléklete:

II., IV.

Faj előfordulásai a területen:

Az elvégzett felmérések alapján a faj a területen található állandó vízfolyások közül a Kerkában, a Csertában, a Cupi-patakban és az Alsó-Válickában fordul elő. A tompa folyamkagyló jelenlétét a vízfolyások 11 szakaszáról sikerült igazolni:

- Kerka – 449071, 163009 (Magyarföld); 455979, 157407 (Csesztreg); 458183, 154278 (Zalabaksa); 459855, 152350 (Kerkabarabás); 458876, 145452 (Lenti); 462247, 139456 (Csécsisziget); 459719, 136111 (Lovászi), 460343, 131428 (Kerkaszentkirály)
- Alsó-Válicka – 466148, 141724 (Páka)
- Cserta – 465742, 142677 (Csömödér)
- Cupi-patak – 458738, 155161 (Zalabaksa)

A faj megtelepedése szempontjából potenciális élőhelynek tekinthető Lendvából és Sárberki-patakból nem került elő.

A Kerka, Kerka mente (HUBF20044) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területen átfolyó teljes szakaszán előfordulnak a tompa folyamkagyló (*Unio crassus*) eltérő nagyságú állományai. A hidrológiai-hidromorfológiai szempontból jelentős mértékben módosított szakaszokon (pl. alsószeniterzsébeti árvízcsúcs-csökkentő tározó alvízi szakasza) nem, vagy csak szórványosan fordul elő. A Kerka a „hegyvidéki és dombvidéki durva mederanyagú kisvízfolyások” délnyugati magyarországi biogeográfiai típusának egyik jellegzetes hazai képviselője. Általános jellemzője, hogy alacsonyabban fekvő magyarországi szakaszain a domináns aljzattípus a microlithal, melyhez jelentős arányban társul az akal (2-20 mm) frakció, valamint, hogy az alacsonyan fekvő szakaszok már nagyobb valószínűséggel érintettek antropogén eredetű terheléssel.

A hűvös mezoklimájú területen átfolyó, hegylábi jellegű Kerka, jellemzően élénkebb áramlással, durva, valamint közepesen finom mederanyaggal jellemezhető szakaszain megtalálhatók azok az élőhelytípusok, melyek megfelelő ökológiai-környezeti adottságú feltételeket teremtenek a tompa folyamkagyló (*Unio crassus*) állományainak megtelepedésére.

A Kerkába torkolló kisvízfolyásokban is előfordul a tompa folyamkagyló (*Unio crassus*). A Csertában is népes állománya él a fajnak, viszont a vizsgálatok azt mutatják, hogy az állomány eloszlása nem egyenletes. A tapasztalt jelenség azzal magyarázható, hogy a vízfolyás természetes jellegét befolyásoló, antropogén eredetű hatások a faj számára kedvező élőhelyek beszűkülését vonták maga után. A Kerka mellékvízfolyásai közül a Cupi-patakban és az Alsó-Válickában is előfordulnak a tompa folyamkagyló (*Unio crassus*) kis egyedsűrűségű állományai, azonban, ezekben a vízfolyásokban a faj megtelepedése szempontjából nem tekinthetők kedvezőnek a természetes környezeti adottságok.

Állomány nagyság (jelölés):

P előfordul

Állomány nagyság (tervkészítés):

A populációk egyedsűrűségének vizsgálatára alkalmazott módszer, „A madárvédelmi (79/409/EGK) és az élőhelyvédelmi (92/43/EGK) irányelveknek megfelelő monitorozás előkészítése” c. projektben, Magyarországon kidolgozott rendszert követi.

A mennyiségi felmérések eredményei alapján a területen átfolyó (34 km hosszú) Kerka szakaszon élő tompa folyamkagyló (*Unio crassus*) állományainak denzitása $1,6 \pm 0,43$ ind./m² (átl. $\pm$ S.E.; N=42) értéknek adódott.

A felmérések során a faj egyedeit változó egyedsűrűségben találtuk (0 – 9,6 $\pm$ 1,7 (ind. átl./m² $\pm$ S.E.)) A kapott egyedsűrűség értékek viszont számos esetben nagy S.E. értékkel párosult ami arra utal, hogy az egyedek eloszlása a mintavételi szelvényekben nem volt egyenletes.

A Kerkán végzett felmérési eredmények tanúsága szerint a tompa folyamkagyló (*Unio crassus*) a hidrológiai-hidromorfológiai szempontból erősen módosított szakaszokon nem, vagy csupán szórványos előfordulását. Ezt támasztják alá az állományok egyedsűrűség vizsgálatának eredményei, mely során pl. közvetlenül az alsószenterzsébeti árvízcsúcs-csökkentő tározó alatt vizsgált mintavételi szelvényekben, egységesen 15 replikátummal mintázott 0,94 m² területről gyűjtött mintákban nem sikerült a faj egyedeit kimutatnunk.

A Kerkában a tompa folyamkagyló (*Unio crassus*) megtelepedése szempontjából, legmeghatározóbb élőhelytípus, döntően a partmenti, keskeny a litorális régióban elhelyezkedő, agyagos-iszapos-homokos frakció alkotta üledékfelszín. A durvább szemcseösszetételű (akal, mikrolital) frakciók alkotta, döntően a sodorvonalis régióban található élőhelytípusokban a faj jóval kisebb egyedsűrűségben fordul elő. A felmérések során azt tapasztaltuk, hogy azokon a természetes áramlási viszonyokkal jellemezhető szakaszokon, ahol a part menti régióban az agyagos-iszapos-homokos üledékfelszín aránya nagyobb, ott a tompa folyamkagyló (*Unio crassus*) átlagos egyedsűrűsége is nagyobbak adódott.

Kedvezőtlen állapotokat tapasztaltunk azokon a szakaszokon, ahol a hosszan tartó, csapadékszegény, aszályos időszak és a mesterségesen kialakított hidrológiai körülmények együttes hatására a mederben vízhiányos állapotok alakultak ki. Ugyancsak kedvezőtlen állapot tapasztalható a duzzasztás által befolyásolt szakaszokon, ahol a lassú áramlás, ill. a kialakuló pangóvízi állapot következtében felhalmozódó nagy mennyiségű lágy üledék nem kedvez a faj megtelepedésének.

A mennyiségi felmérések eredményei alapján az érintett (10 km hosszú) Cserta szakaszon élő tompa folyamkagyló (*Unio crassus*) állományainak denzitása $2,74 \pm 2,25$ ind./m² (átl. $\pm$ S.E.; N=7) értéknek adódott. A faj egyedeit nagyon változó egyedsűrűségben találtuk (0 – 16 $\pm$ 4,9 (ind. átl./m² $\pm$ S.E.)) A kapott egyedsűrűség érték nagy S.E. értékkel párosult ami arra utal, hogy az egyedek eloszlása a Cserta mintavételi szelvényeiben nem egyenletes.

A Kerkába torkolló kisvízfolyások közül a Cupi-patak érintett, 7,6 km hosszú szakaszán $0,36 \pm 0,36$ ind./m² (átl. $\pm$ S.E.; N=9) egyedsűrűségben, az Alsó-Válicka 1,6 km hosszú szakaszán $2,13 \pm 2,13$ ind./m² (átl. $\pm$ S.E.; N=3) egyedsűrűségben mutattuk ki a faj állományait. A felmérések tapasztalatai és a felmérési eredmények értékelése alapján a valószínűsíthető, hogy a mesterséges eredetű hidrológiai és hidromorfológia adottságok (mesterséges mederátalakítások, duzzasztás, kétoldali partvédő művek), az aszályos időszakokban tartósan kialakuló vízhiányos állapot, valamint az antropogén eredetű szennyezések együttes hatása okozhatja, hogy a Kerkába befolyó kisvízfolyásokban az *Unio crassus* állományok eloszlása egyenetlen és nagyon kis átlagos egyedsűrűséggel jellemezhető.

A korábbi évek vizsgálatait, valamint a felmérési eredményeink alapján a tompa folyamkagyló (*Unio crassus*) a területen a Kerkában, a Csertában, a Cupi-patakban és az Alsó-Válickában fordul elő.

A kapott eredmények alapján a Kerka mente (HUBF20044) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület vízfolyásaiban élő *Unio crassus* állományok közelítő becslésére a 95%-os Konfidencia Intervallum számítását alkalmaztuk. Ez alapján a területen élő állomány nagysága **60000-360000 egyed** közöttinek becsülhető.

Állomány változásának tendenciái és okai:

Nem adható meg, korábban a Natura adatlapon nem volt egyedszám feltüntetve

Faj veszélyeztetettsége:

A faj veszélyeztetettsége az érintett területen található vízfolyások közül a Kerkában alacsony, míg a Kerkába torkolló kisvízfolyások esetében közepes veszélyeztetettségűnek tekinthető.

Annak ellenére, hogy a faj a Natura 2000 terület, több, eltérő víztesttípusba sorolható vízfolyásában is előfordul és számos előfordulási helye ismert, ezek az állományok kis egyedsűrűséggel és nagyon egyenetlen eloszlással jellemezhetőek.

A faj elsősorban a mesterséges hidrológiai és hidromorfológiai beavatkozások hatására bekövetkező élőhelycsökkenés és a mezőgazdasági, ill. kommunális eredetű vízszennyezések miatt veszélyeztetett. Jelentős veszélyeztető tényezőnek tekinthető az utóbbi évek aszályos időjárása következtében kialakuló, tartósan fennálló vízhiányos állapot.

A vízkárelhárítási tevékenység munkálatainak természetvédelmi prioritásokat figyelembe vevő kivitelezésével és a szennyezések mértékének hatékony csökkentésével biztosítható a faj állományainak hosszabb távon történő fennmaradása.

Veszélyeztető tényezők:

- Felszíni vizek szennyezése

A duzzasztások, fenéklépcsők és eséscsökkentő műtárgyak kedvezőtlen hatása érvényesül azáltal, hogy egyrészt a felvízi szakaszokon a feliszapolódás mértékének növekedését eredményezi, másrészt pedig kisvízi, csapadékhányos időszakban az alvízi szakaszokon kialakuló kedvezőtlen vízjárási viszonyok és vízhiányos állapot következtében csökken a faj megtelepedésre alkalmas élőhelyek nagysága.

A vízfolyásokat érintő, nem kellően hatékony szennyvízkezelésből adódó negatív hatások. A területen található szennyvíztelepek (Bajánsenye, Lovászi, Lenti, Bázakerettye, Gutorfölde, Kozmadombja, Nova, Páka, Tófej) tisztított szennyvíz-bevezetéseinek hatása.

Nem kellően hatékony szennyvízkezelés.

Felszíni, kommunális eredetű szennyezések hatásai.

A vízfolyásokkal közvetlenül érintkező mezőgazdasági területekről bekerülő diffúz szennyezések.

1.2.3.3. *zanótboglárka (Maculinea nausithous)*

Irányelv melléklete:

II., IV.

Faj előfordulásai a területen:

A faj a terület teljes hosszában előfordul, azonban állományai lokálisak, a faj a látszólag alkalmas élőhelytípusok (vérfüben gazdag nedves kaszálórétek, szegélytársulások) közül is csak pár gyeptájon fordul elő, amelynek okai mind a szűk ökológiai tűrőképességben, mind a kezelési gyakorlatban kereshetők. Több lokalitásban előkerült az Őrség KMTvel határos területeken (Ramocsa, Magyarföld), amely az Őrségi erősebb állományokkal való kapcsolattal is magyarázható. Szintén több lokalitásból került elő Tornyiszentmiklós határában.

Állománynagyság
(jelöléskor):

P előfordul

Állománynagyság
(tervkészítéskor):

A fajnak a Kerka mentén erős állományai nincsenek, adott időben minden megtalált populáció (pillanatnyi populációsűrűség) pár, maximum pár tíz egyedet jelentett, ami a fajra egyébként jellemző. A felmérés során nem került elő olyan erősebb állomány, ahol kvantitatív felméréssel érdemes lett volna egzaktabb populációnagyságot becsülni. Az állományok ismeretében az előfordulások és az alkalmas élőhelyek alapján az állománynagyság **500-2000 egyed** közé tehető, azonban a populációkban folyamatos a fluktuáció, és nagyban függ a tenyészésre alkalmas élőhelyek természetvédelmi szempontú kezelésétől is.

Állomány változásának
tendenciái és okai:

Nem adható meg, mivel az adatlapon nem volt állománynagyság feltüntetve.

Faj veszélyeztetettsége:

A faj a területen közepesen veszélyeztetett. Bár viszonylag sok állománya került elő, ezek az állományok lokálisak, az egyedszámuk pedig alacsony (pár 10 egyed pillanatnyi állománynagysággal). Sok állomány egymástól elszigetelt, ami növeli a lokális állományok kitérttségét a sztochasztikus hatásokkal szemben. Csökkenti a faj veszélyeztetettségét az Őrség KMT-vel való folytatólagosság, ahol a *M. nausithous*-nak erős populációi tenyésznek, beleértve a Kerka, és a Kerka mentét is.

Veszélyeztető
tényezők:

- gyepterület átalakítása szántóvá
- intenzív, vagy intenzívebb kaszálás
- kaszálás felhagyása/hiánya
- vadak károkozása (túltartott vadállomány)
- idegenhonos inváziós fajok jelenléte

Bár ellentmondásosnak hangzik, mindenképpen a főbb veszélyeztető tényezők között kell említeni az élőhelyek kezelésének elmaradást és a kezelés intenzitását is. A Kerka mentén nagy területen figyelhető meg a korábban rendszeresen kaszált területek felhagyása, amely (a természetese szukcesszió hatására) elgyomosodással, becserjésedéssel jár, illetve egyes inváziós (pl. *Solidago gigantea*) fajok tömeges megjelenését okozta. A szukcesszió bizonyos előrehaladott stádiumai még kedvezőek is lehetnek a faj fennmaradása szempontjából mivel a *M. nausithous* előszeretettel használja a magaskórós szegélyeket, de az erőteljes cserjésedés és ezzel párhuzamosan az őszi vérfű viaszszorulása az állományok kipusztulását okozhatja. A *S. gigantea* tömeges megjelenése egyértelműen a réti növényzet és a hozzá kapcsolódó nappali lepke-közösség teljes viaszszorulását okozza. Sajnálatos módon a legtöbb kaszálással kezelt terület természetvédelmi szempontból túlhasznált volt, és a kaszálásokat rendre a két Natura 2000 *Maculinea* faj számára kedvezőtlen időzítéssel végezték. A rétek vagy kétszer lettek lekaszálva, és az első kaszálás a tápnövény virágzása szempontjából túl későre lett időzítve, vagy éppen ellenkezőleg, a kaszálás (akár első, akár második) a lepkék repülési ideje alatt történt. Sajnálatos módon a Kerka mentén a Natura 2000 kötelező kezelési előírásokban szereplő kaszátlan foltok, sávok

(búvósávok) 5-15%-ban történő fennhagyása egyetlen élőhelyfolton sem történt meg, amely egyébként jelentősen csökkentené a *Maculinea* populációk sérülékenységét. További súlyos veszélyeztető tényezők közé sorolható a vaddisznó-állomány túltartottsága, ugyanis a felmért területek 70%-án figyelhetők meg vaddisznó-túrások, amelyek az év legnagyobb részében a föld alatt hangyafészkekben fejlődő *Maculinea* hernyók közvetlenül veszélyeztetik. További kisebb mértékű veszélyeztető tényező volt több helyen a túllegeltetés és szarvasmarha általi taposás, a kaszálórétek akáccal való erdősítése és karácsonyfa célú ültetvények létesítése is.

1.2.3.4. vérfű-hangyaboglárka (*Maculinea teleius*)

Irányelv melléklete:	II., IV.
Faj előfordulásai a területen:	A faj a területen általánosan elterjedt, gyakorlatilag minden olyan kaszálóréten előfordul, ahol tápnövénye az őszi vérfű (<i>Sanguisorba officinalis</i>) nagyobb mennyiségben tenyészik és a gyepek nincsenek túlhasználva, vagy a kezelési hiánya miatt nem cserjésedtek be, gyomosodtak el.
Állománynagyság (jelöléskor):	P előfordul
Állománynagyság (tervkészítéskor):	P (előfordul). Az előfordulási gyakoriság és az élőhely kiterjedése alapján a becsült egyedszám ezres nagyságrendű, azonban pontosabb állománybecsléshez hosszabb idejű jelölés-visszafogás vizsgálat szükséges.
Állomány változásának tendenciái és okai:	Nem adható meg, mivel az adatlapon nem volt állománynagyság feltüntetve
Faj veszélyeztetettsége:	Az elterjedés és faj populációjának nagyságrendje alapján a <i>M. teleius</i> a területen kis mértékben veszélyeztetett, és az élőhelyek megfelelő kezelése mellett a faj populációinak fennmaradása hosszútávon biztosított.
Veszélyeztető tényezők:	• gyepterület átalakítása szántóvá • intenzív, vagy intenzívebb kaszálás • kaszálás felhagyása/hiánya • vadak károkozása (túltartott vadállomány) • idegenhonos inváziós fajok jelenléte A vérfű-hangyaboglárka (<i>M. teleius</i>) fajra jellemzően a zanótboglárka (<i>M. nausithous</i>) fajnál felsorolt veszélyeztető tényezők érvényesek. Miszerint a főbb veszélyeztető tényezők között kell említeni az élőhelyek kezelésének elmaradást és a kezelés intenzitását is. A Kerka mentén nagy területen figyelhető meg a korábban rendszeresen kaszált területek felhagyása, amely (a természetese szukcesszió hatására)

elgyomosodással, becserjésedéssel jár, illetve egyes inváziós (pl. *Solidago gigantea*) fajok tömeges megjelenését okozta. A szukcesszió bizonyos előrehaladott stádiumai még kedvezőek is lehetnek a faj fennmaradása szempontjából mivel a *M. nausithous* előszeretettel használja a magaskórós szegélyeket, de az erőteljes cserjésedés és ezzel párhuzamosan az őszi vérfű visszaszorulása az állományok kipusztulását okozhatják. A *S. gigantea* tömeges megjelenése egyértelműen a réti növényzet és a hozzá kapcsolódó nappali lepke-közösség teljes visszaszorulását okozza. Sajnálatos módon a legtöbb kaszálással kezelt terület természetvédelmi szempontból túlhasznált volt, és a kaszálásokat rendre a két Natura 2000 *Maculinea* faj számára kedvezőtlen időzítéssel végezték. A rétek vagy kétszer lettek lekaszálva, és az első kaszálás a tápnövény virágzása szempontjából túl későre lett időzítve, vagy éppen ellenkezőleg, a kaszálás (akár első, akár második) a lepkék repülési ideje alatt történt. Sajnálatos módon a Kerka mentén a Natura 2000 kötelező kezelési előírásokban szereplő kaszálatlan foltok, sávok (búvósávok) 5-15%-ban történő fennhagyása egyetlen élőhelyfolton sem történt meg, amely egyébként jelentősen csökkentené a *Maculinea* populációk sérülékenységét. További súlyos veszélyeztető tényezők közé sorolható a vaddisznó-állomány túltartottsága, ugyanis a felmért területek 70%-án figyelhetők meg vaddisznó-túrások, amelyek az év legnagyobb részében a föld alatt hangyafészkekben fejlődő *Maculinea* hernyók közvetlenül veszélyeztetik. További kisebb mértékű veszélyeztető tényező volt több helyen a túllegeltetés és szarvasmarha általi taposás, a kaszálórétek akáccal való erdősítése és karácsonyfa célú ültetvények létesítése is.

1.2.3.5. sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*)

Irányelv melléklete:

II., IV.

Faj előfordulásai a területen:

A faj kisebb állományai a Kerka felső szakasza mentén többfelé előfordulnak (Felsőszenterzsébet, Alsószenterzsébet), illetve kisebb állománya került elő Tornyiszentmiklós mellől is, azonban Kerkabarabás és Zalabaksa mellett, felhagyott cserjésedő kaszálókban erősebb állományai is tenyésznek.

Állománynagyság (jelöléskor):

R ritka

Állománynagyság (tervkészítéskor):

A hernyófészkek adatok alapján a felmérés évében állománya kb. **2000-5000** egyed körülire tehető, azonban érdemes megjegyezni, hogy a faj állományai számunka ismeretlen körülmények hatására erősen fluktuálnak.

Állomány változásának tendenciái és okai:

Nem adható meg, mivel az adatlapon nem volt állománynagyság feltüntetve

Faj veszélyeztetettsége:

A sárga gyapjasszövő a területen közepesen veszélyeztetett, bár a felhagyott kaszálórétek újra művelésbe vonásának megvan a potenciális lehetősége, de az erdőszegélyekben, utak mentén árokpartokon elegendő kőkény és galagonyacserje található, amelyek meghagyásával biztosítható a faj hosszú távú tenyészése.

Veszélyeztető tényezők:

- sövény, bozót, cserje eltávolítása

Legfőbb veszélyeztető tényező a cserjésedő kaszálórétek teljes letisztítása, amely a Natura 2000 gyepterületeken kötelező előírás.

1.2.3.6. nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*)

Irányelv melléklete:

II., IV.

Faj előfordulásai a területen:

A faj a területen sokfelé előfordul fás legelőkön, zárt tölgyesek szegélyében. Ezen előfordulások azonban lokálisak.

Állománynagyság (jelöléskor):

P: jelen van

Állománynagyság (tervkészítéskor):

P: jelen van

A rendelkezésre álló adatokból nem lehet a faj pontos állománynagyságára következtetéseket levonni. A faj jelenléte megerősítésre került és új élőhelyeken is sikerült megtalálni.

Állomány változásának tendenciái és okai:

Az állományváltozásokról nincsenek megbízható adataink, a faj jelenléte több helyen megerősítésre került.

Faj veszélyeztetettsége:

A faj közepesen veszélyeztetett a területen. Előfordulásainak többsége lokális és kis egyedszámú.

Veszélyeztető tényezők:

- Biocid termékek, hormonok, kemikáliák használata (erdészeti)
- egyéb erdészeti tevékenység
- lábonálló és/vagy elfekvő holt faanyag eltávolítása

A fajt az idős fák, fasorok, fás legelők letermelése és a helytelen erdőgazdálkodási gyakorlat veszélyezteti. Az idős, napsütésnek kitett tölgyekhez kötődik, ezért különösen a magányosan vagy erdőállományok szegélyében található tölgyek kitermelése veszélyezteti.

1.2.3.7. nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*)

Irányelv melléklete:

II.

Faj előfordulásai a területen:	A faj a Kerka mentén sok helyen előfordul, tölgyesekhez kötődik. Előfordul fás legelőkben és zárt tölgyesekben, de más élőhelyeken is megfigyeltük néhány példányát.
Állománynagyság (jelöléskor):	2000 egyed
Állománynagyság (tervkészítéskor):	P: jelen van. A rendelkezésre álló adatokból nem lehet a faj pontos állománynagyságára következtetéseket levonni. A faj jelenléte megerősítésre került és új élőhelyeken is sikerült megtalálni.
Állomány változásának tendenciái és okai:	Az állományváltozásokról nincsenek megbízható adataink, a faj jelenléte több helyen megerősítésre került.
Faj veszélyeztetettsége:	A faj a Kerka mentén potenciálisan veszélyeztetett, jelenleg még több stabil állománya van a területen.
Veszélyeztető tényezők:	• Biocid termékek, hormonok, kemikáliák használata (erdészet) • egyéb erdészeti tevékenység • lábonálló és/vagy elfekvő holt faanyag eltávolítása A fajt az idős fák, fasorok, fás legelők letermelése és a helytelen erdőgazdálkodási gyakorlat veszélyezteti. Gondot jelent még a letermelések során a tuskók eltávolítása, mivel lárvái előszeretettel élnek a fák földhöz közeli részein. A holtfa eltávolításával megszűnnek élőhelyei.

1.2.3.8. *balin (Aspius aspius)*

Irányelv melléklete:	II.
Faj előfordulásai a területen:	A Kerka mente (HUBF20044) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület halfaunáját 2012-ben 5 víztér 14 mintavételi területén vizsgáltuk: Kerka (10), Cupi-patak (1), Cserta (1), Lendva (1), Malonya-patak (1). A felmérés során a balin jelenlétét mindössze egy helyen, a Kerka kerkaszentkirályi szakaszán igazoltuk. Ezt megelőzően más felmérések sem igazolták a faj jelenlétét a Natura 2000 területen.
Állománynagyság (jelöléskor):	P előfordul

Állomány nagyság (tervkészítéskor):

P (előfordul).

A halfauna felmérést a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer mintavételi protokolljának a halfauna vizsgálatára vonatkozó ajánlásai alapján végeztük.

A felméréskor a balin (*Aspius aspius*) egy adult példányát találtuk.

Az egységnyi mintavételi szakaszra becsült minimum egyedszám CPUE=0,6 ind./100m volt. Az összesen 14 mintavételi szelvényre vonatkoztatott átlagos egyedsűrűség érték CPUE=0,04±0,16 ind./100m.

Az állománybecslésnél az elektromos halászgép és a mintavételi módszer hatásterületét 2 méterben állapítottuk meg, így a balin állomány átlagos egyedszáma a mennyiségi adatok alapján $N=2\pm 8$ ind./ha. Becsült egyedszám: 10-50 példány

A halfauna felmérés tapasztalatai alapján a balin potenciális élőhelyeinek a kiterjedése kb. 8,7 ha.

Állomány változásának tendenciái és okai:

Nem adható meg, korábban a Natura adatlapon nem volt egyedszám feltüntetve

Faj veszélyeztetettsége:

A balin (*Aspius aspius*) jellemzően közepes, vagy annál nagyobb kiterjedésű folyó-, vagy állóvizekben fordul elő, kisebb vízfolyásokban (pl. patakok, csatornák) ritkának számít (HARKA & SALLAI, 2004). A HUBF20044 Natura 2000 területen a Cserta, a Lendva és a Kerka is potenciális élőhelyet biztosít a faj számára, elsősorban a torkolathoz közeli, mélyebb vizű szakaszokon, ahol nagyobb arányban van jelen nyílt víztér.

A balin (*Aspius aspius*) csúcsragadozó, ezért a tápláléklánc alsóbb elemeit érintő hatások kulminálódhatnak a faj állományában. A fajnak csupán egyetlen adult példányát regisztráltuk a vizsgálatok során, ezért az állományt veszélyeztetettnek tekintjük.

Veszélyeztető tényezők:

- kiszáradás (Az aszályos időjárás következtében a Natura 2000 terület vízfolyásai egyes szakaszokon időszakosan ki is száradhatnak (pl. a Kerka 2011-ben és 2012-ben). Az élőhely megszűnése miatt az ott élő elszigetelt példányok mind elpusztulnak)

1.2.3.9. vágó csík (*Cobitis taenia*)

Irányelv melléklete:

II.

Faj előfordulásai a területen:

A Kerka mente (HUBF20044) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területen 2005 óta négy alkalommal végeztek mennyiségi célú halfauna felmérést (2005, 2008, 2010, 2012).

	A legfrissebb, 2012-es vizsgálat során öt víztér 14 mintavételi területét vizsgáltuk: Kerka (10), Cupi-patak (1), Cserta (1), Lendva (1), Malonya-patak (1). A halfauna felmérés eredményeként a vágócsík jelenlétét az elmúlt években öt víztér 13 szelvényében jeleztük, melyek közül a faj 2012-ben öt víztér 10 szakaszán fordult elő. Az észlelések közül a malonya-pataki adat faunisztikai vizsgálatból származik.
Állománynagyság (jelöléskor):	P előfordul
Állománynagyság (tervkészítéskor):	P (előfordul). A halfauna felmérést a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer mintavételi protokolljának a halfauna vizsgálatára vonatkozó ajánlásai alapján végeztük. Az állománynagyság becslésekor az eltérő időszakból származó adatok torzító hatása miatt csak a 2012-ben végzett felmérés adatait használtuk fel. A halfauna felmérés során a vágócsík előfordulását a Cserta, a Lendva, a Cupi-, valamint a Malonya-patak egy-egy szelvényében észleltük, míg a Kerkában hat szakaszon fordult elő. A mintavételek során összesen N=96 példányt találtunk, melyek közül hat az egynyaras korcsoportba tartozott. A legnagyobb egyedszámot (N=29) a Kerka lenti szakaszán észleltük, itt az egységnyi mintavételi szakaszra becsült minimum egyedszám CPUE=16,9 ind./100m volt. A 14 vizsgált mintavételi szelvényre vonatkoztatott átlagos egyedsűrűség érték CPUE=4,5±5,9 ind./100m. Az állománybecslésnél az elektromos halászgép hatósugarát 2 méterben állapítottuk meg, ezért a vágócsík állományának az átlagos egyedszáma a mennyiségi adatok alapján $N=225\pm 295$ ind./ha. Becsült egyedszám: 2.000-4.000 példány A terepi tapasztalatok alapján a vágócsík potenciális élőhelyeinek a kiterjedése kb. 8,7 ha.
Állomány változásának tendenciái és okai:	Nem adható meg, korábban a Natura adatlapon nem volt egyedszám feltüntetve
Faj veszélyeztetettsége:	A vágócsíknak (<i>Cobitis taenia</i>) viszonylag nagy egyedszámú, stabil populációja él a területen, ezért a faj állományát nem tartjuk veszélyeztetettnek.
Veszélyeztető tényezők:	kiszáradás (Az aszályos időjárás következtében a Natura 2000 terület vízfolyásai egyes szakaszokon időszakosan ki

is száradhatnak (pl. a Kerka 2011-ben és 2012-ben). Az élőhely megszűnése miatt az ott élő elszigetelt példányok mind elpusztulnak)

1.2.3.10. *ingola fajok (Eudontomyzon spp.)*

Irányelv melléklete:

II.

Faj előfordulásai a területen:

A területen az elmúlt nyolc évben négy alkalommal végeztek mennyiségi célú halfauna felmérést (2005, 2008, 2010, 2012). Ezek közül csak a legutolsó vizsgálat során tudtuk kimutatni az ingola előfordulását a Kerka négy szakaszán.

A Natura 2000 területen az ingola fajok közül csak a dunai ingola (*Eudontomyzon mariae*) él, mely faj a Duna vízrendszerének endemikus faja.

Állománynagyság (jelöléskor):

R ritka

Állománynagyság (tervkészítéskor):

R (ritka).

A halfauna felmérést a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer mintavételi protokolljának a halfauna vizsgálatára vonatkozó ajánlásai alapján végeztük.

A mintavételek során N=6 példányt találtunk a Kerkában, melyek fele az egynyaras korcsoportba tartozott. A legnagyobb egyedszámot (N=3) Magyarföld településnél észleltük, itt az egységnyi mintavételi szakaszra becsült minimum egyedszám CPUE=1,7 ind./100m volt. A 14 vizsgált mintavételi szelvényre vonatkoztatott átlagos egyedsűrűség érték CPUE=0,3±0,5 ind./100m.

Az állománybecslésnél az elektromos halászgép és a mintavételi módszer által lefedett terület szélességét 2 méterben állapítottuk meg, így a dunai ingola (*Eudontomyzon mariae*) állomány átlagos egyedszáma a mennyiségi adatok alapján $N=15 \pm 25$ ind./ha. Becsült egyedszám: 150-200 példány

A halfauna felmérés tapasztalatai alapján a dunai ingola (*Eudontomyzon mariae*) élőhelyének a becsült kiterjedése kb. 8,7 ha.

Bár a dunai ingolának (*Eudontomyzon mariae*) a Natura 2000 területen észlelt populációja vélhetően nem éri el az országos állomány 1%-át, mint természetvédelmi szempontból kiemelt jelentőségű faj, emeli a terület értékét.

Állomány változásának
tendenciái és okai:

Nem adható meg, korábban a Natura adatlapon nem volt egyedszám feltüntetve

Faj veszélyeztetettsége:

Mivel a dunai ingola (*Eudontomyzon mariae*) életében csak egyszer szaporodik, az ívás sikere döntő fontosságú az állomány fennmaradása szempontjából. A faj továbbá rendkívül érzékeny a környezeti tényezőkkel szemben.

Mivel a Kerka az utóbbi években a felsőbb szakaszokon részlegesen többször is kiszáradt, a dunai ingola (*Eudontomyzon mariae*) állományát a területen veszélyeztetettnek ítéljük.

Veszélyeztető tényezők:

- kiszáradás (Az aszályos időjárás következtében a Natura 2000 terület vízfolyásai egyes szakaszokon időszakosan ki is száradhatnak (pl. a Kerka 2011-ben és 2012-ben). Az élőhely megszűnése miatt az ott élő elszigetelt példányok mind elpusztulnak)

1.2.3.11. halványfoltú küllő (*Gobio albipinnatus*)

Irányelv melléklete:

II.

Faj előfordulásai a területen:

A Kerka mente (HUBF20044) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területen 2005 óta négy alkalommal végeztek mennyiségi célú halfauna felmérést (2005, 2008, 2010, 2012), melyek közül a halványfoltú küllő a 2010-es év kivételével minden évben előkerült a Natura 2000 területen.

A legfrissebb, 2012-es vizsgálat során öt víztér 14 mintavételi területét vizsgáltuk: Kerka (10), Cupi-patak (1), Cserta (1), Lendva (1), Malonya-patak (1).

A halfauna felmérés eredményeként a halványfoltú küllő jelenlétét az elmúlt években három víztér hat szelvényében észleltük. A faj 2012-ben három víztér öt mintavételi szakaszán fordult elő.

Állománynagyság (jelöléskor):

P előfordul

Állománynagyság (tervkészítéskor):

P (előfordul).

A halfauna felmérést a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer mintavételi protokolljának a halfauna vizsgálatára vonatkozó ajánlásai alapján végeztük.

Az állománynagyság becslésekor az eltérő időszakból származó adatok torzító hatása miatt csak a 2012-ben végzett felmérés adatait használtuk fel.

A Natura 2000 területen a halványfoltú küllő (*Gobio albipinnatus*) előfordulását a Lendvának és a Csertának egy-egy, míg a Kerkának három szelvényében észleltük.

A vízfolyásokban összesen N=417 példányt azonosítottunk, melyek fele (51,6%) az egynyaras korcsoportba tartozott. A legnagyobb egyedszámot (N=254) a Kerkának a torkolathoz közeli, kerkaszentkirályi szakaszán észleltük, itt az egységnyi mintavételi

szakaszra becsült minimum egyedszám CPUE=155,8 ind./100m volt. Az összes, vagyis a 14 vizsgált mintavételi szelvényre vonatkoztatott átlagos egyedsűrűség érték CPUE=21,3±44,8 ind./100m.

Az állománybecslésnél az elektromos halászgép effektív hatósugarát 2 méterben állapítottuk meg, ezért a halványfoltú küllő állományának az átlagos egyedszáma a mennyiségi adatok alapján $N=1065\pm2240$ ind./ha. Becsült egyedszám: 15.000-20.000 példány

A mintavételi tapasztalatok alapján a halványfoltú küllő (*Gobio albipinnatus*) potenciális élőhelyének a kiterjedése kb. 8,7 ha.

Állomány változásának tendenciái és okai:

Nem adható meg, korábban a Natura adatlapon nem volt egyedszám feltüntetve

Faj veszélyeztetettsége:

A halványfoltú küllő (*Gobio albipinnatus*) a nagy folyók dévér-, illetve a kis folyók sügérzónájának jellemző hala. A közepesen durva sóderes-homokos mederanyagot és a közepes, illetve gyors sodrást kedveli. A Natura 2000 terület nagyobb vízfolyásai (Cserta, Kerka, Lendva) jó élőhelyi feltételeket nyújtanak a faj számára, amit az ivadékok és az adult példányok nagy száma is mutat.

Bár a faj állományát a nagy becsült egyedszám miatt stabilnak ítéljük, a vízfolyások korábbi kiszáradásai miatt a halványfoltú küllő (*Gobio albipinnatus*) állományát mégis veszélyeztetettnek tartjuk.

Veszélyeztető tényezők:

- kiszáradás (Az aszályos időjárás következtében a Natura 2000 terület vízfolyásai egyes szakaszokon időszakosan ki is száradhatnak (pl. a Kerka 2011-ben és 2012-ben). Az élőhely megszűnése miatt az ott élő elszigetelt példányok mind elpusztulnak)

1.2.3.12. réti csík (*Misgurnus fossilis*)

Irányelv melléklete:

II.

Faj előfordulásai a területen:

A réticsík (*Misgurnus fossilis*) előfordulását az elmúlt közel egy évtizedben sem mennyiségi, sem faunisztikai felmérés során sem sikerült igazolni a területen.

Állomány nagyság (jelöléskor):

P előfordul

Állomány nagyság (tervkészítéskor):

NP (nincs jelen)

A réticsík (*Misgurnus fossilis*) vélhetően nem fordul elő a Natura 2000 területen. Ugyan 2005 óta több halfauna felmérés is történt a

	Kerkán, illetve mellékvizein, egy alkalommal sem igazolták a faj jelenlétét.
Állomány változásának tendenciái és okai:	Mivel nem állnak rendelkezésre korábbi állomány becslés adatok, valamint az elmúlt egy évtizedben sem mutatták ki a faj jelenlétét, így feltételezzük, hogy a rétcsík (<i>Misgurnus fossilis</i>) nem él a területen.
Faj veszélyeztetettsége:	2005 óta sem korábbi, sem recens adatok nem támasztják alá a rétcsík (<i>Misgurnus fossilis</i>) előfordulását a területen.
Veszélyeztető tényezők:	Nem adhatók meg, nem fordul elő

1.2.3.13. szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*)

Irányelv melléklete:	II.
Faj előfordulásai a területen:	A szivárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>) az elmúlt években több víztérben is előkerült a területen. 2005 óta négy alkalommal végeztek mennyiségi célú halfauna felmérést (2005, 2008, 2010, 2012), melyek során a faj előfordulását négy víztér 15 mintavételi szakaszán igazolták. A legfrissebb, 2012-es vizsgálat során öt víztér 14 mintavételi területét vizsgáltuk: Kerka (10), Cupi-patak (1), Cserta (1), Lendva (1), Malonya-patak (1). Ennek eredményeként a szivárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>) négy víztér 11 szelvényében fordult elő.
Állománynagyság (jelöléskor):	P előfordul
Állománynagyság (tervkészítéskor):	P (előfordul). A halfauna felmérést a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer mintavételi protokolljának a halfauna vizsgálatára vonatkozó ajánlásai alapján végeztük. Az állománynagyság becslésekor az eltérő időszakból származó adatok torzító hatása miatt csak a 2012-ben végzett felmérés adatait használtuk fel. A szivárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>) előfordulását a Natura 2000 területen a Cserta, a Lendva és a Cupi-patak egy-egy szakaszán észleltük, a Kerkában pedig további nyolc szelvényben fordult elő. A vizsgált vízfolyásokban összesen N=2877 példányt azonosítottunk – ezek mintegy fele (47,5%) az egygyaras korcsoportba tartozott. A két legnagyobb egyedszámot a Kerkában

észleltük a kerkabarabási (N=679) és alsószenkerzsébeti (N=650) szakaszokon. A legnagyobb egységnyi mintavételi szakaszra becsült egyedszám CPUE=16,9 ind./100m volt (Kerka, Kerkabarabás). A 2012-ben vizsgált 14 vizsgált mintavételi szelvényre vonatkoztatott átlagos egyedsűrűség érték CPUE=145,4±164,9 ind./100m.

Az állománybecslésnél az elektromos halászgép hatósugarát 2 méterben állapítottuk meg, a szivárványos ökle állományának az átlagos egyedszáma tehát a mennyiségi adatok alapján N=7270±8245 ind./ha. Becsült egyedszám: 50.000-100.000 példány

A területen végzett munka során szerzett tapasztalatok alapján a szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*) potenciális élőhelyeinek a kiterjedése kb. 8,7 ha.

Állomány változásának tendenciái és okai:

Nem adható meg, korábban a Natura adatlapon nem volt egyedszám feltüntetve

Faj veszélyeztetettsége:

A szivárványos öklének (*Rhodeus sericeus amarus*) nagy egyedszámú, stabil populációja él a területen, amit az adult és a juvenilis egyedek, valamint a lelőhelyek nagy száma is bizonyít. Ezt figyelembe véve a faj állományát nem tartjuk veszélyeztetettnek.

Veszélyeztető tényezők:

A faj állományát veszélyeztető tényezők:

- kiszáradás (Az aszályos időjárás következtében a Natura 2000 terület vízfolyásai egyes szakaszokon időszakosan ki is száradhatnak (pl. a Kerka 2011-ben és 2012-ben). Az élőhely megszűnése miatt az ott élő elszigetelt példányok mind elpusztulnak)

1.2.3.14. lápi póc (*Umbra krameri*)

Irányelv melléklete:

II.

Faj előfordulásai a területen:

A lápi póc (*Umbra krameri*) előfordulását a területen jelen felmérésünk eredményeként a mintavételi helyszínek és a vizsgált vízterek nagy száma ellenére sem tudtuk igazolni: a vizsgálat 5 víztér összesen 14 mintavételi helyszínét érintette: Kerka (10), Cupi-patak (1), Cserta (1), Lendva (1) és Malonya-patak (1).

A fajnak azonban ismertek korábbi felmérésekből származó előfordulási adatai a területen – 1998-ban Kerkaszentkirály településnél jelezték a lápi póc jelenlétét a Kerkában (N=1 példány), míg 2007-ben a faj a Kerka egy mellékvizéből került elő Kerkaszentkirály alatt (N=4), illetve Dobrinál a Kerka malomárokából (N=11) (szóbeli közlés: Sallai Z.).

Állománynagyság (jelöléskor):

P előfordul

Állománynagyság (tervkészítéskor):

P: előfordul

A lápi póc (*Umbra krameri*) – bár aktuális vizsgálataink nem igazolták a jelenlétét – korábbi felmérések észlelései alapján állandó tagja a Natura 2000 terület halfaunájának.

Állomány változásának
tendenciái és okai:

Mivel nem állnak rendelkezésre korábbi állomány becslés adatok, valamint a faj jelenlétét igazoló korábbi észlelések sem alkalmasak az állomány nagyságának a becslésére, nem tudjuk vizsgálni az esetleges változások tendenciáit és okait.

Faj veszélyeztetettsége:

A lápi póc (*Umbra krameri*) élőhelyét, mint neve is jelzi, a mocsarak és a lápok jelentik. A faj jellemzően elzárt vizekben fordul elő, de ritkán kisebb csatornában és vízfolyásokban is megtalálható.

A Natura 2000 területen a fajnak stabilnak tűnő állománya él a Kerka egyes mellékveiben, sőt egy alkalommal a lápi póc (*Umbra krameri*) egy példánya a Kerkából is előkerült, a főmeder azonban a jellegét tekintve (gyors áramlás, durva mederanyag) nem preferált élőhelye a fajnak.

Az elzárt vizekben élő halakat a meder kiszáradása veszélyezteti, ami szélsőséges körülmények között a Natura 2000 területen élő állomány szinte teljes elhullását is okozhatja.

A korábbi vizsgálatok során észlelt kis egyedszám (összesen N=16 példány), az élőhelyek egymástól való elszigeteltsége, valamint a tény, hogy jelen felmérésünk során nem tudtuk igazolni a faj jelenlétét a vizsgált vizekben, indokolják, hogy a lápi póc (*Umbra krameri*) állományát a területen veszélyeztetettnek tekintjük.

Veszélyeztető tényezők:

A faj állományát veszélyeztető tényezők:

1. kiszáradás (Az aszályos időjárás következtében a Natura 2000 terület vizei részlegesen és időszakosan kiszáradhatnak. A kiszáradás főként a kisebb, a lápi póc (*Umbra krameri*) számára a potenciális, illetve a jelenleg is bizonyított élőhelyet nyújtó vizeket veszélyezteti, amelyek vízellátottsága esetenként csak a Kerka áradásakor biztosított.)

1.2.3.15. vöröshasú unka (*Bombina bombina*)

Irányelv melléklete:

II., IV.

Faj előfordulásai a területen:	A vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>) a területen szórványos előfordulása.
Állománynagyság (jelölés):	20000-30000 egyed
Állománynagyság (tervkészítéskor):	A becsült egyedszám: 1000-1500 egyed. A távolságmérési módszerrel számított denzitás 12.5 ± 6.55 egyed/ha (pont becslés $\pm$ S.E.), az egész területre számított maximum egyedszám 1018.5 ± 533.69 egyed (pont becslés $\pm$ S.E.). Az észlelési valószínűség nem volt minden mintavételi egység esetében maximális, ezért a becslés a potenciális egyedszám minimumának kell tekinteni.
Állomány változásának tendenciái és okai:	A számok alapján úgy tűnhet, hogy az állomány csökkent, azonban inkább természetes állományingadozásról van szó. Az állomány nem változott
Faj veszélyeztetettsége:	Mérsékelten veszélyeztetett. A kiszáradás veszélyezteti az állományt, de közép távon nem kell jelentős csökkenéstől tartanunk
Veszélyeztető tényezők:	A fajt a kedvező élőhelyi adottságok megszűnése veszélyezteti: • kiszáradás

1.2.3.16. *dunai tarajosgőte (Triturus dobrogicus)*

Irányelv melléklete:	II.
Faj előfordulásai a területen:	A fajt a Kíssziget-Cserta (467658, 144481) és Vöröskői-patak (461667, 130213) területeken sikerült kimutatni.
Állománynagyság (jelölés):	2000 egyed
Állománynagyság (tervkészítéskor):	A becsült egyedszám: 500-900 egyed. A távolságmérési módszerrel számított denzitás 5.65 ± 5.15 egyed/ha (pont becslés $\pm$ S.E.), az egész területre számított maximum egyedszám 460.36 ± 419.62 egyed (pont becslés $\pm$ S.E.). Az észlelési valószínűség nem volt minden mintavételi egység esetében maximális, ezért a becslés a potenciális egyedszám minimumának kell tekinteni.

Állomány változásának
tendenciái és okai:

A számok alapján úgy tűnhet, hogy az állomány csökkent, azonban inkább természetes állományingadozásról van szó. Az állomány nem változott

Faj veszélyeztetettsége:

Mérsékeltен veszélyeztetett. A kiszáradás veszélyezteti az állományt, de közép távon nem kell jelentős csökkenéstől tartanunk

Veszélyeztető tényezők:

A fajt a kedvező élőhelyi adottságok megszűnése veszélyezteti:

- kiszáradás

1.2.3.17. nyugati pisedenevér (*Barbastella barbastellus*)

Irányelv melléklete:

II., IV.

Faj előfordulásai a területen:

A fajt a területen vizsgált 11 mintavételi hely közül kilencen tudtuk kimutatni, az alkalmazott akusztikai mintavétel segítségével a faj egyértelműen azonosítható.

Állománynagyság (jelöléskor):

100 egyed

Állománynagyság
(tervkészítéskor):

100 egyed

Állomány változásának
tendenciái és okai:

Az állomány nem változott

Faj veszélyeztetettsége:

A faj veszélyeztetett, hosszútávú megőrzése az erdőgazdálkodási tevékenység alakulásától függ.

Veszélyeztető tényezők:

- Erdőgazdálkodás
- lábonálló és/vagy elfekvő holt faanyag eltávolítása

A nyugati pisedenevér (*Barbastella barbastellus*) számára a legfontosabb veszélyeztető tényező egyértelműen az erdőgazdálkodás. Erdőlakó denevérfajok között is talán a legsajátosabb búvóhelyigénnyel jellemezhető: kolóniáit kizárólag álló holtfák törzsétől elváló fakéregemek által kialakuló résekben hozza létre. A megfelelő mennyiségű álló holtfa tehát kritikusán fontos a faj megtelepedése szempontjából. Kolóniát csak keményfa-erdőkben alkot, ezért ezek állapota kiemelten fontos a faj szempontjából, igényli a természetes, vagy természetközeli állapotú, vegyes korösszetételű és az adott

élőhelyre jellemző természetes elegyarányú erdőket. Az erdőgazdálkodás által kezelt fás élőhelyek nagy részében a természetes erdődinamikai folyamatok nem érvényesülhetnek, az egészségügyi gyérítések a faj szempontjából kiemelten fontos álló holtfák eltávolításával a potenciális bűvőhelyeket tüntetik el. A természetességet nélkülöző, kor- és fafajhomogén, tarvágások által tagolt faültetvények kialakítása ezen erdőlakó denevérfaj szempontjából is kedvezőtlen.

1.2.3.18. nagyfülű denevér (*Myotis bechsteini*)

Írányelv melléklete:

II., IV.

Faj előfordulásai a területen:

A területen több idősebb keményfás erdő (keményfás ligeterdő, illír gyertyános-tölgyes) található, melyek faunájához hozzátartozik a nagyfülű denevér (*Myotis bechsteini*). A faj mint rezidens és mint átvonuló is előfordulhat a területen. A nagyfülű denevért (*Myotis bechsteini*) vizsgálataink során nem tudtuk kimutatni a területről, mivel akusztikai paraméterei alapján nem határozható, a hálózások mintavételek során pedig nem került meg.

Állománymagyság (jelöléskor):

100 egyed

Állománymagyság (tervkészítéskor):

100 egyed

Állomány változásának tendenciái és okai:

Állományváltozás nem mutatható ki.

Faj veszélyeztetettsége:

A faj a területen veszélyeztetettségnek minősíthető, hosszú távon a természetközeli módszerekkel dolgozó (Pro Silva) erdőgazdálkodással lehet fenntartható állománya.

Veszélyeztető tényezők:

- Erdőgazdálkodás
- erdő felújítás idegenhonos fajokkal
- lábonálló és/vagy elfekvő holt faanyag eltávolítása

A nagyfülű denevér számára a legfontosabb veszélyeztető tényező egyértelműen az erdőgazdálkodás. A nagyfülű denevér (*Myotis bechsteini*), mint minden más odúlakó denevérfaj igényli a természetes, vagy természetközeli állapotú, faodvakban gazdag, vegyes korösszetételű és az adott élőhelyre jellemző természetes elegyarányú erdőket. Az erdőgazdálkodás által kezelt fás élőhelyek nagy részében a természetes erdődinamikai folyamatok nem érvényesülhetnek, a kor- és fafajhomogén, tarvágások által tagolt faültetvények kialakítása a nagyfülű denevér (*Myotis bechsteini*)

szempontjából is komoly veszélyeztető tényező.

1.2.3.19.   **közönséges hód (*Castor fiber*)**

Irányelv melléklete:

II., IV., V.

Faj előfordulásai a területen:

A közönséges hód (*Castor fiber*) legerősebb állománya a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság működési területén a Kerka-völgyben található. Az előfordulások Zalabaksa-Kerkabarabás, valamint a Lenti-Mura torkolat között találhatók. Iklódbördőce és Ortaháza térségében rövid szakaszú, pontszerű előfordulásokat rögzítettünk, összesen 263 lokalitást.

A korábbi években rögzített előfordulások és az idei évi megfigyelések egybeesnek, ugyanazon a szakaszon él a hód, mely a Kerka medrét és annak néhány méteres parti sávját jelenti.

A jelenlétet GPS-szel rögzítettük. Ez kis részben a hódvárak, túlnyomórészt azonban a megrágott fák, nyomok helyszínei jelentették.

Állománynagyság (jelöléskor):

20-30 egyed

Állománynagyság
(tervkészítéskor):

A becsült egyedszám: 40-60 példány.

A hód (*Castor fiber*) rejtőzködő életmódú, éjszaka aktív állat, így a pontos állományt a nyomok alapján becsülni tudjuk. A Kerka-mentén az állomány lassú ütemben emelkedik, nagyjából ma **40-60 példányra** tehető, melyre az azonos területen tapasztalt nyomokból következtetünk. Ez az állomány önfenntartásra képes stabil, amennyiben az élőhelyi körülményekben drasztikus változás nem következik be, akkor hosszú távon is képes fennmaradni.

Állomány változásának
tendenciái és okai:

Az állomány változását a korábbi évekhez képest megnövekedett rágás- és egyéb nyomokból következtettük. A számbeli növekedés minden bizonnyal a hód (*Castor fiber*) számára nagy területen rendelkezésre álló megfelelő élőhelynek köszönhető, mely a Kerka-völgy nagy részén megtalálható.

Faj veszélyeztetettsége:

A hód (*Castor fiber*) állománya a Kerka mentén nem veszélyeztetett. A Kerka mintegy 60 km-es zalai szakaszának jelentős részén természetes erdők közt folyik, így a táplálék és a hódvárhoz szükséges építőanyag szinte korlátlanul rendelkezésre áll. A Kerka-völgyben a hód számára megfelelőek az élőhelyi körülmények, így a faj különösebben nem veszélyeztetett.

Veszélyeztető tényezők:

A felmérés időpontjában aktuális veszélyeztető tényező a jelenlegi információk alapján nem adható meg.

1.2.3.20.   *vidra (Lutra lutra)*

Irányelv melléklete:

II., IV.

Faj előfordulásai a területen:

A vidra (*Lutra lutra*) jelenléte a Kerka mentén régóta ismert. Az állomány néhány állandó családból és a téli időszakban erre kóborló egyedekből áll.

Állomány nagyság (jelölés):

15 egyed

Állomány nagyság
(tervkészítés):

A becsült egyedszám: 15 egyed

A vidra (*Lutra lutra*) állománya a Kerka mentén állandónak tekinthető, vagyis a kijelöléskor meghatározott **15 egyed** ma is jelen van a területen. Az idei évben, az aszályos időszakban kevés nyom jelezte a faj jelenlétét. Aktuális szaporodóhelyet nem sikerült megfigyelni, de a korábbi években rendszeresen, több helyütt is ismert volt vidravár.

Állomány változásának
tendenciái és okai:

Az állomány nem változott. A Kerka halállományában nem jelentős a nagyobb méretű halak jelenléte, ezért a vidra (*Lutra lutra*) számára a horgásztavak telepített állományai sokkal vonzóbbak. Ezek azonban az utolsó időszakban be lettek kerítve, őrizve vannak, így az állat nem, vagy csak nehezen jut ott táplálékhoz.

Faj veszélyeztetettsége:

A vidra (*Lutra lutra*) a Kerka mentén a természetes élőhelyeken nem nagyon veszélyeztetett, a veszély a horgásztavak környékén és a közutakon fokozottabban jelentkezik.

Veszélyeztető tényezők:

- Közúti ütközésből eredő sérülés vagy pusztulás (talán a fajra a legnagyobb veszélyt a közúti balesetek jelentik; a Kerka, valamint befolyó mellékágai fölött épült közúti hidakon – főképp télidőben a vándorlásokkor – előfordult már vidragázolás)

1.2.3.21.   *csonkafülű denevér (Myotis emarginatus)*

Irányelv melléklete:

II., IV.

Faj előfordulásai a területen:

A fajt a területen egy mintavételi ponton tudtuk kimutatni akusztikai mintavétel segítségével, mely azonban nem tükrözi a valós előfordulási arányt, mivel a hangfelvételek alapján teljes biztonsággal ritkán határozható, ezért a bizonytalan felvételeket csak genusz szinten (*Myotis spp.*) kezeltük.

Állomány nagyság (jelölés):

50 egyed

Állománynagyság (tervkészítéskor):	50 egyed
Állomány változásának tendenciái és okai:	állományváltozás nem mutatható ki.
Faj veszélyeztetettsége:	A faj speciális bűvőhelyigénye miatt veszélyeztetett, hosszú távon igen eltérő karakterű bűvőhelyeinek és táplálkozóterületeinek együttes megőrzésével biztosítható fennmaradása.
Veszélyeztető tényezők:	• Erdőgazdálkodás • lábonálló és/vagy elfekvő holt faanyag eltávolítása Táplálkozóterületeinek (zárt erdők, nyíltabb élőhelyeket kísérő fás szegélyek) átalakítása erdőgazdálkodási, mezőgazdasági tevékenységek során. A mezőgazdasági vegyszerhasználat és a fenntartható extenzív állattartás visszaszorulása a denevérek táplálékbázisán keresztül is negatívan hatnak, pl. az állattartáshoz köthető kétszárnyú fajok fontos táplálékszervezetek a csonkafülű denevér számára. Kiemelten érzékenyek a sokszor nagy egyedszámú szülőkolóniái, melyek elsősorban épületpadlásokon találhatóak meg. Ezek átalakítása, a berepülőnyílások lezárása, épületek kivilágítása a faj fontos élőhelykomponenseit szüntethetik meg.

1.2.3.22. *közönséges denevér (Myotis myotis)*

Irányelv melléklete:	II., IV.
Faj előfordulásai a területen:	A fajt a potenciális táplálkozóterületein végzett mintázáskor nem sikerült egyértelműen azonosítani (ennek egyik oka lehet, hogy akusztikai paraméterei sokszor átfednek más <i>Myotis</i> fajokkal). Bűvőhelyeit nagyobb épületek padlásán hozza létre, ezek azonban mint lakott területek kiesnek a Natura 2000 területből, de az ott megbújó egyedek a Natura 2000 területen táplálkoznak, így az ottani emlősfauna természetvédelmileg is fontos részét képezik. A területhez köthetően Lenti és Kálócfa településekről kerültek meg jelentős, nagy egyedszámú kolóniái.
Állománynagyság (jelöléskor):	200 egyed
Állománynagyság (tervkészítéskor):	200-400 egyed
Állomány változásának	Az állomány alapvetően nem változott,

tendenciái és okai:

Faj veszélyeztetettség:

A területen veszélyeztetettnek minősíthető, az egyedek koncentrált előfordulása a bűvőhelyeken (nagy egyedszámú szülőkolóniák) és az erdei táplálkozóterületek degradáltsága veszélyezteti.

Veszélyeztető tényezők:

- Erdőgazdálkodás
- lábonálló és/vagy elfekvő holt faanyag eltávolítása

A faj a területen földalatti szálláshelyek hiányában épületlakó, szálláshelyeit a Natura 2000 terület környékén találjuk. Az épületlakó kolóniákat a zavarás, épületfelújítás, az épületek kivilágítása, valamint ragadozók megjelenése veszélyeztetheti. A terület keményfás erdői a faj fontos táplálkozóhelyei, ezek átalakítása (véghasználat, korhomogén fiatal erdőterületek nagy kiterjedése) jelentősen hat a fajra.

1.2.4. A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok

Magyar név	Tudományos név	Védettség (V, FV)	Jelentőség (1-2 mondatban leírni miért fontos a területen)
kenyérbélcickafark	Achillea ptarmica	V	A faj nyugat-dunántúli állományainak túlnyomó része a Kerka mentén található. Állományait a rossz időpontban végzett kaszálás veszélyezteti
széleslevelű ujjaskosbor	Dactylorhiza majalis	V	A nedves élőhelyek száradásával, termőhelyén jóléti tavak kialakításával végveszélybe került, állománya néhány töre esett vissza
buglyos szegfű	Dianthus superbus	V	Kékperjésekben él két megmaradt maroknyi állománya, veszélyeztetett
szálkás pajzsika	Dryopteris carthusiana	V	Keményfa ligeterdőkben és égeresekben mindenütt előfordul, nem veszélyeztetett
mocsári kockásliliom (kotuliliom)	Fritillaria meleagris	V	Országos kitekintésben is erős állományai találhatók Alsó- és Felsőszenterzsébet, Zalabaksa, Cup térségében, de attól délre szálanként Lovásziig sokfelé még előfordul
kornistárnics	Gentiana pneumonanthe	V	A védett boglárkalepke tápnövénye, Csesztreg-Lenti között nagy állományai található.
sárga sásliliom	Hemerocallis lilio- asphodelus	FV	Fokozottan védett faj, mely helyenként nagy állományaival tűnik ki. A Kerka menti populáció a faj világállományának gerincét adja. A jelenlegi kezelésekkel potenciálisan veszélyeztetett
mocsári békaliliom	Hottonia palustris	V	Élőhelyeinek elvesztésével, a kis tavak, kubikgödörök kiszáradásával, feltöltésével, jóléti tavak kialakításával végveszélybe került

Magyar név	Tudományos név	Védettség (V, FV)	Jelentőség (1-2 mondatban leírni miért fontos a területen)
szibériai nőszirm	<i>Iris sibirica</i>	V	Itteni, sok ezer polikormont számláló állománya országosan is kiemelkedőnek mondható.
Pázsitos nőszirm	<i>Iris graminea</i>	V	Fontos flóraemlék, egyetlen állománya Kerkabarabásnál fokozott figyelmet érdemel
tojásdad békakonty	<i>Listera ovata</i>	V	Keményfa ligetek, iil. azok fennmaradt töredékeiben több helye nő
közönséges tóalma	<i>Ludwigia palustris</i>	V	Élőhelyeinek elvesztésével, a kis tavak, kubikgödrök kiszáradásával, feltöltésével, jóléti tavak kialakításával végveszélybe került
turbánliliom	<i>Lilium martagon</i>	V	Keményfa ligetekben, ill. azok fennmaradt töredékeiben több helyen nő
fehér tündérrózsa	<i>Nymphaea alba</i>	V	Kavicsbányatavakban bukkan fel, minden bizonnyal szubspontán
agár sisakoskosbor	<i>Orchis morio</i>	V	Tucatnyi állománya a rossz időben végzett kaszálások áldozata
mocsári kosbor	<i>Orchis palustris</i>	V	Egyetlen állománya a termőhely átalakulásával, rossz kezelésével erősen veszélyeztetett
kétlevelű sarkvirág	<i>Platanthera bifolia</i>	V	Keményfa ligetekben elszórtan szálanként nő
kígyógyökerű keserűfű	<i>Polygonum bistorta</i>	V	A Kerka mentén igen jelentős állományai találhatók még ma is
szártalan kankalin	<i>Primula vulgaris</i>	V	Az erdőkben, rétek szegélyein sokfelé megjelenő faj
őszi füzértkeres	<i>Spiranthes spiralis</i>	V	Száraz gyepekben élő, ritka orchideafaj
keresztes vipera	<i>Vipera berus</i>	FV	A keresztes vipera balkáni alfaja (<i>Vipera berus bosniensis</i>) hazánkban az egyik legritkább hüllőtaxon. Zala-megyében három lokalitása ismert, ezek közül a területen való előfordulása jelen felmérések során vált ismertté. A területen előforduló állomány nagyon jelentős
sujtásos küsz	<i>Alburnoides bipunctatus</i>	V	A sujtásos küsz védett halfaj, mely jellemzően dombvidéki, vagy hegylábi közepes vízfolyásokban fordul elő. A 2012-ben végzett halfauna felmérés során a faj három vízfolyás (Cupi-patak, Cserta, Kerka) 11 mintavételi szelvényében került elő. A faj átlagos egyedsűrűség értéke CPUE=39,6±62,7 ind./100m volt. A faj állományának a becsült egyedszáma 15.000-20.000 példány.
kövicsík	<i>Barbatula barbatula</i>	V	A kövicsík a dombvidéki kis és közepes vízfolyások egyik

Magyar név	Tudományos név	Védettség (V, FV)	Jelentőség (1-2 mondatban leírni miért fontos a területen)
			karakter halfaja, Magyarországon védett. 2012-ben négy vízfolyás (Cupi-patak, Cserta, Kerka, Lendva) tíz mintavételi szelvényében észleltük a faj jelenlétét. A faj átlagos egyedsűrűség értéke CPUE=4,9±7,5 ind./100m volt. A faj állományának a becsült egyedszáma 2.000-3.000 példány.
fenékjáró küllő	<i>Gobio gobio</i>	V	A fenékjáró küllő a dombvidéki kis és közepes vízfolyások másik karakter halfaja, Magyarországon védett. 2012-ben négy vízfolyás (Cupi-patak, Cserta, Kerka, Lendva) 13 mintavételi szelvényében észleltük a faj jelenlétét. A faj átlagos egyedsűrűség értéke CPUE=49,4±54,7 ind./100m volt. A faj állományának a becsült egyedszáma 20.000-25.000 példány.
nyúldomolykó	<i>Leuciscus leuciscus</i>	V	A nyúldomolykó védett halunk, mely jellemzően nagyobb folyók paduc- és márnázónájában fordul elő, kisebb vízfolyásokban ritka. Előfordulását a Natura 2000 területen 2012-ben négy vízfolyás (Cupi-patak, Cserta, Kerka, Lendva) tíz mintavételi egységében észleltük. A faj átlagos egyedsűrűség értéke CPUE=8,8±10,5 ind./100m volt. A faj állományának a becsült egyedszáma 3.000-4.000 példány.
fürge cselle	<i>Phoxinus phoxinus</i>	V	A védett fürge cselle a hegylábi és dombvidéki kisvízfolyások jellemző halfaja. A durva mederanyagú és gyors sodrású szakaszokat kedveli. A Natura 2000 területen két vízfolyás (Cupi-patak, Kerka) 6 mintavételi szelvényében regisztráltuk a faj jelenlétét 2012-ben. A faj átlagos egyedsűrűség értéke CPUE=16,8±47,1 ind./100m volt. A faj állományának a becsült egyedszáma 10.000-15.000 példány.

1.3. Területhasználat

1.3.1. Művelési ág szerinti megoszlás

Művelési ág	Kiterjedés (ha)	Arány (%)
erdő	2508	34,2
legelő	1861	25,3
szántó	1428	19,4
rét	817	11,1
művelésből kivett	705	9,6
fásítás	13	0,2
gyümölcsös	4	0,1
halastó	4	0,1
összesen		100,0

Meghatározó a gyepe- és legelőgazdálkodás (összesen 36%) és az erdőgazdálkodás (34%), szántóművelés (19%) kisebb jelentőségű.

1.3.2. Tulajdoni viszonyok

A területek legnagyobb része magántulajdonban van, a gyepek és szántók néhány helyrajzi szám kivételével mind. Az erdők jelentős részét (41%) állami kezelő (Zalaerdő Zrt.) kezeli. A vízfolyások, vízügyi műtárgyak vízügyi (Nyugat-dunántúli Vízügyi Igazgatóság) kezelésében vannak. A magántulajdonban lévő erdőknél jelentős azok aránya, amelyek tulajdonviszonya rendezetlen (nincs bejelentkezett erdőgazdálkodó).

A kárpótlási és más privatizációs folyamatok hatására a tulajdonviszonyok jelentősen módosultak, illetve jelenleg és várhatóan a jövőben is módosulni fognak. A korábbi szövetkezeti tulajdonú területek legnagyobb része (kivéve a kivett művelési ágú területeket – saját használatú út, árok, holtág stb.) gazdasági társasági vagy egyéni tulajdonba került. Néhány helyen (pl. Iklódbördőce) nagyobb területek vannak osztatlan közös tulajdonban.

Természetvédelmi vagyonkezelésben lévő terület nincs.

1.3.3. Területhasználat és kezelés

Meghatározó a gyepgazdálkodás, a szántóművelés kisebb jelentőségű és kevés az erdő. Jelentős a felhagyott gyepek aránya. A kaszálórétek tekintetében probléma, hogy nem használnak vadriasztó láncot, kívülről befele kaszálnak, nem viszik el időben a bálákat, kaszálás helyett szártépőznek, az aprítékot a területen hagyva, valamint, hogy a felhagyandó 5-10 %-os bűvósávokat nem hagyják meg, ill. az őszi ellenőrzések után rendszerint lekaszálják.

Kiemelt cél a területen ezért a sérült gyepek helyreállítása, illetve az inváziós fajok visszaszorítása, ezek között is elsősorban a magas aranyvesszőé. Jelenleg ezeknek a gyepek többségét kaszálással, kisebb részét legeltetéssel hasznosítják. Jellemző, hogy a gyepek helyreállításának (cserjeirtás stb.), nem elsődleges célja a gyepkezelés feltételeinek helyreállítása, hanem bizonyos esetekben a fa, illetve apríték nyerés. Ezekben az esetekben úgy végzik el a munkát, hogy a terület utána nem kaszálható, csak további munkák után. Hosszú távú fejlesztési javaslatunk a gyepek hagyományos

jellegű használata, részben kaszálással, részben extenzív legeltetés szarvasmarhával, előírt állatsűrűséggel. A terület kiemelkedő adottságai miatt harmadik kaszálás is előfordulhat kedvező években.

1.3.3.1. Mezőgazdaság

Az agrárágazat az elmúlt évtizedekben történt gazdasági szerkezetváltás következtében jelentősen átalakult. Az előnytelen természeti viszonyok miatt a növénytermesztés gazdasági mutatói az országban itt mutatják a legkedvezőtlenebb számokat. A szántógazdálkodásra jellemző az intenzív kemikália használat (műtrágya, gyomirtók és rovarölők), ez különösen élővizek környezetében okoz gondot.

A gyepegzálkodás a térségben mind környezetvédelmi mind táji adottságok szempontjából figyelmet érdemel. Az állatállomány csökkenésével a kihasználtságuk jelentősen csökkent, állapotuk jelentősen leromlott.

1.3.3.2. Erdészet

A tervezési terület négy erdőtervezési körzetet (Letenye, Lenti, Szentgyörgyvölgy, Bánokszentgyörgy) érint, - a megye más részeihez képest az üzemtervezett erdők aránya nagyobb (34%). Meghatározók az ártéri keményfás ligeterdők, a gyertyános kocsányos tölgyesek, ültetett kocsányos tölgyesek, elegyes és elegyetlen égeresek és a nagyobb vízfolyások mentén a puhafás ligeterdők. Kis területarányal vannak jelen a tájidegen fafajok, főleg az akác, de szinte mindenhol előfordul szálanként, nemcsak üzemtervezett erdőkben, hanem gyepek, szántók szegélyében is. Erdészeti (véghasználat) és egyéb bolygatás hatására erőteljesen terjed. Az erdők nagyobb részben (59%) magántulajdonban vannak, 41% van állami kezelésben (Zalaerdő Zrt.). Az erdők néhány erdőrészlet kivételével gazdasági elsődleges rendeltetéssel bírnak, ezen belül kizárólagos a faanyagtermelő erdők területe. Az üzemtervezett erdőkben 51% a tölgyek aránya, ezen belül is legtöbb a kocsányos tölgy (az összes erdők 48%-a). A többi fafaj közül a kőris és a gyertyán aránya éri el a 10%-ot. A mézgás éger az erdőterületek 8,2%-án van jelen, a fenyők (elsősorban az erdei fenyő) 9,9%. Az akác aránya 5,4%, ez kedvezőnek tűnik, de ha figyelembe vesszük, hogy szálanként és a nem üzemtervezett területeken nagyon sok helye jelen van, valamint agresszíven terjed, már nem is olyan kedvező a helyzet.

A területen található erdők – égerligetek és keményfás ligeterdők - a szukcesszió kezdeti és középső fázisait képviselik. Természetességük jónak mondható, különösen a keményfás ligeterdőké, a degradáltság többnyire a vízszintcsökkenésnek, kezelés elmaradásának tudható be. Hosszútávon a tájidegen fafajokból (akác) álló ültetvények és felverődések honos fafajokból álló erdőkké való átalakítása kívánatos. Az inváziósan viselkedő, pontszerűen, kis foltokban megjelenő amerikai kőris és zöldjuhar példányait el kell távolítani a területről. A javasolt előírások a Körzeti Erdőterven keresztül jelennek meg, az a mértékadó a gazdálkodás szempontjából. Az új típusú erdőterv (Lenti Erdőtervezési Körzet) a 47/2014 (IV.24.) VM Rendelet alapján jelenleg készül, illetve másik körzeti erdőterv (Letenyei Erdőtervezési Körzet), valamint két körzeti erdőterv (Bánokszentgyörgy, Szentgyörgyvölgy) van érvényben.

Problémát okoz az egykori fás legelők erdőterületbe vonása az erdőtervezés során. Ezeken a fás legelőkön ugyan mára kaszálható vagy legeltethető gyepterület alig maradt, de az erdőterületbe vonással a visszaállítási lehetősége is megszűnik.

1.3.3.3. Vadgazdálkodás, halászat, horgászat

A terület a IV/1. Zala-dél-vasi nagyvadas vadgazdálkodási körzetben helyezkedik el. A terület erdősültségéből és a nagyvad domináns szerepéből következően az apróvad vadászati és gazdálkodási szerepe elenyésző. A körzet vadgazdálkodási egységei Vas és Zala megyékben helyezkednek el, az ország legnyugatibb részén. A Vas megyei területek az összes terület 25%-át teszik ki, 75% pedig Zala megyéhez tartozik. Területét tekintve a körzet az átlagnál nagyobb, területe 4864 km², ebből 3643 km² Zala megyére esik. Magyarország összes vadgazdálkodási területének 5,31%-át teszi ki. Jelenleg általános probléma, hogy a vadgazdálkodás során nem mért, pontos adatokon hanem becsült sokszor rendkívül pontatlan adatokon alapul a tervezés. A nagyvadállomány leginkább az erdei élőhelyekre jelent veszélyt, de a túltartott vaddisznó állomány a vizes élőhelyekben és gyepekben is jelentős károkat okoz. Az erdei élőhelyek esetében tervezett fejlesztések megvalósulásához elengedhetetlen a nagyvadállomány csökkentése.

A térség vadászterületein több vadásztársaság, illetve bérkilövő vadásztársaság működik. A terület meghatározó vadja a gímszarvas, amely minősége miatt az ország vadállományának kiemelkedő értéke. Nagy létszámú a vaddisznó állomány, melynek csökkentése a cél. Az őzállomány közepes minőségű. A nagyvadak domináns szerepéből adódóan az apróvad vadászati és vadgazdálkodási szerepe kicsi. A jelentősen megnőtt rókalétszám csökkentésével az apróvad szerepe növekedhetne. A fácánállomány elsősorban a mezőgazdasági jellegű területeken élőhely-fejlesztéssel, nagyobb odafigyeléssel javítható. A mezei nyúl létszáma rendkívül lecsökkent, már a hasznosíthatóság határán áll.

A területet érintő természetvédelmi korlátozások kiterjednek a vadászati és vadgazdálkodási berendezések elhelyezésére, élőhely-rekonstrukcióra, vadföldművelésre, mesterséges vadtenyésztésre, az alkalmazható vadászati módokra, a vadászati idények és vadászható vadfajok helyi korlátozására.

Probléma egyrészt a rendkívül nagy vaddisznó állomány kártétele (túrás, taposás stb.), illetve a vadgazdálkodó helytelen tevékenysége (szórók, sózók kialakítása, fenntartása, közlekedés, magaslesek elhelyezése vizes élőhelyen, ezáltal ezeken a sérülékeny területeken még jelentősebb a vadak által okozott kár).

A halgazdálkodás terén továbbra is fontos a telepítések kontrollja, az idegenhonos fajok elleni védekezés, ugyanakkor az igazi jelentős változást egy nagy kiterjedésű vizes élőhely-rekonstrukció és a megfelelő vízkormányzás biztosítaná.

A halászati jogot a Kerkán és a Lendva patakon (Adovány) a Vas megyei Horgászegyesületek Szövetsége gyakorolja.

Halászat nincs a tervezési területen, a folyóvizeken (Kerka, Adovány) minimális a horgászati tevékenység, szinte kizárólag helyi lakosok gyakorolják. A kavicsbányászat után visszamaradt bányatavakon (Tornyiszentmiklós – Európa tó, Újfalusi tó, Lenti – Sárberki tó) van intenzív horgászat. Ezeken kívül néhány kisebb tó van, ahol jóval kisebb mértékű a horgászat (Zalabaksa, Csesztreg).

1.3.3.4. Vízgazdálkodás

A HUBF20044 Kerka mente kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület gerincét a Kerka (VOR azonosító: AEP661) középvízi medre képezi. A területet érintő további víztestek az Alsó-Válicka alsó (VOR azonosító: AEP270), a Cserta (VOR azonosító: AEP388), a Cserta és felső vízgyűjtője (VOR azonosító: AEP389), a Cupi-patak és vízrendszere (VOR azonosító: AEP377), a Csömödéri-patak (VOR azonosító: AEP399), a Mulonya-patak (VOR azonosító: AEP815) és a Lendva (VOR

azonosító: AEP755). Mindegyik víztest a Mura (3-1) vízgyűjtő-gazdálkodási alegységbe tartozik, és a 11/2009. (VIII.5.) KvVM rendelet melléklete szerint kizárólagos állami tulajdon, melynek kezelői feladatait a Vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény 3. § (3) bekezdése szerint a Nyugat-dunántúli Vízügyi Igazgatóság látja el. A Vízügyi Igazgatóság, a vizek és a közcélú vízellátási-művek fenntartására vonatkozó feladatokról szóló, 120/1999. (VIII.6.) Korm. Rendelet, 3.§ (3), 5.§ (1), (3) és a 10. § (1) bekezdésekben, valamint a mellékletben meghatározottak szerinti fenntartási jellegű munkákat végez el a tervezési területen. A fenntartási feladatok a meder vízemésztő képességét, vízelvezetési funkcióját szolgálják, abból a célból, hogy az előírt mértékig kiöntésmentesen folyjanak le a vizek, ne okozzanak kárt a települések házaiban és területein. Ehhez a mederben irtási és iszapolási, mederbiztosítási, uszadék eltávolítási munkákat végeznek, a töltésen gyepterületet folytatnak, valamint biztosítják a munkavégzéshez szükséges megközelítést, a 21/2006 (I.31.) Korm. rendelet szerint.

A Kerka Szlovéniában ered, a Zalai dombság nyugati oldalán az Őrség a Göcsej és Hetés tájegységeket szeleli át, és Szemenyecsörnye térségében ömlik a Murába. A völgyfenék szélessége 1-2 km, aminek általában az egyik oldalán halad, nem a völgy mélyvonalán. A völgyfenéken 5-6 m vastag kavics található, amit 2-3 m vastagságú agyag fed. Vízgyűjtő területe a Lendvával együtt a torkolatban 1762 km². A Kerka teljes vízgyűjtőjének kb. 2/3-a tartozik Magyarországhoz, 1/3-a Szlovéniában van. A felső határszelvélynél a szlovén területen lévő vízgyűjtő 110 km². A vízfolyás magyarországi szakaszának hossza 53,6 km. Vízgyűjtője jellegzetesen legyező alakú. A Kerka dél-keleti iránnyal érkezik Szlovéniából, és nagy ívben dél felé fordulva torkollik a Murába. A Kerka jelentős jobb parti mellékvízfolyásai a Kerca, a Lendva a Kebelével és a Szentgyörgyvölgyi-patakkal. A Kerka természetes, nem erősen módosított vízfolyás. VKI szerinti besorolása szerint dombvidéki – meszes – durva mederanyagú – nagy vízgyűjtőjű vízfolyás.

A Kerka egységes vízrendezési terve először 1920-ban, majd 1938–42 évek között készült. Teljes körű kivitelezésükre azonban nem került sor, ugyanis a trianoni békeszerződés miatt a folyó forrása Szlovénia területére került, a torkolata pedig közvetlenül a horvát határra. A magyar szakasz végül 1965 után, a 70-es évek közepéig a VIZITERV tervei alapján, az akkori idők igényének megfelelően trapéz szelvénnel, nagy vízzállító képességű mederrel kiépült. Ezt a mesterséges medret azonban nem lehetett fenntartani, mert a meder anyaga miatt a nagyvizek minden esetben rongálták, helyreállításuk nagy költség igényű volt. Így az idők során előállt a mai, természetes állapot, ami kanyargós kisvízi medret, szakadó partokat jelent. Megjelent a természetes medreket kísérő növény és állatvilág is.

A Kerkába három település tisztított kommunális szennyvize folyik, hatásuk a befogadóra azonban nem jelentős. A bajánsenyei szennyvíztisztító telep évente mintegy 45 000 m³, a lenti szennyvíztisztító telep évente mintegy 387 000 m³ és a lovászi szennyvíztisztító telep évente mintegy 139 000 m³ mennyiségű tisztított szennyvizének befogadója a víztest.

Emellett a Lenti Fürdőcentrum termálvíz, fürdővíz kategóriájú 4 412 550 m³/év mennyiségű ipari és egyéb szennyvizének is befogadója. A bevezetés közvetett, így az elvezető árkokon keresztül vezetve az általában 30 °C körüli kifolyó víz folyamatosan hűl, és mire az élővizet eléri, már megközelítőleg azonos hőmérsékletű a vízfolyás hőmérsékletével. A bevezetett vizek sótartalma a felső-pannon vízadóból való kitermelés miatt viszonylag nem magas. A befogadó és a bevezetett termálvíz hígulási aránya kisvízi hozamnál is minimum ötszörös, de egy közepes vízhozamnál több tízszeres. A termálvíz bevezetése az élővizekben – jelenlegi ismereteink szerint – sem kémiai, sem biológiai értelemben érdemi vízminőségi változást nem okoz.

A Kerka tehát évente mintegy 4 983 050 m³ tisztított szennyvíz befogadója, ami 10 240,33 kg összes nitrogént és 1 277,94 kg összes foszfort jelent évente.

A folyó mezőgazdasági úton történő diffúz foszforterhelése 113 093 kg/év, a városi úton keletkező foszforterhelés 718,3 mennyisége kg évente, az egyéb diffúz foszforterhelés pedig 22 037,4 kg/év. Az összes foszfor anyagáram a víztest alsó szelvényében 64 kg/év. Hatása a befogadóra elhanyagolható.

A Kerkából halastavi célú vízkivétel történik.

Alsószenterzsébet térségében a Kerka árvizeinek mérséklésére a Kerka folyóra 2002-ben záportározó épült.

A Lendva (VOR azonosító: AEP755) a Kerka jobbparti mellékvízfolyása, Szemenyecsrnyé térségében torkollik a Kerkába a 2+185 fkm szelvényénél, a 0+000 és a 6+803 szelvényei között az országhatárt képezi Magyarország és Szlovénia között. A Lendva Ausztriában ered. Vízügytő területe összesen 891 km², ebből 691 km² Szlovénia, 157 km² Magyarország és 43 km² Ausztria területére esik. A Lendva a szlovén–magyar egyeztetések és megállapodások nyomán az árvízi biztonság növelése érdekében teljesen szabályozott víztest. VKI szerinti besorolása dombvidéki – meszes – durva mederanyagú – közepes vízgyűjtőjű vízfolyás. Horgászati hasznosítás alatt áll.

A Lendvában a mezőgazdasági területekről származó diffúz foszforterhelés évente 110 kg, városi úton nem kerül foszfor a patakba, egyéb úton pedig évente 30,7 kg. Az összes foszfor anyagáram a víztest alsó szelvényében 9193 kg évente. Hatása a befogadóra nem jelentős.

A Lendvánál a legnagyobb probléma, hogy a vízfolyás ökológiai szempontból kimondottan túlszabályozott, a meder egyenes lefutású, a hullámtér túl keskeny, és az árnyékoló parti sáv is hiányzik.

A Cupi-patak Őriszentpéter határába található erdőben ered. A pataknak a felső szakaszon nincs összefüggő medre, helyenként egészen megszakad, csak a nyomvonala követhető. Rendkívül heves vízjárású, Kerkakutas, Kerkafalva és Zalabaksa belterületén gyakoriak a helyi vízkárok. Trapéz szelvényű mederrel az alsó 12,8 km-es szakasza az 1970-es évek elején ki lett építve, de mára a meder fákkal, bokrokkal benőtt, néhol szakadó partok alakultak ki. A külterületeken meliorációs létesítmények befogadója is. A Cupi-patak a közvetlen Kerka-völgy ÉK-i szélén halad a Kerkával párhuzamosan, a bal parti 30+842 fkm szelvényénél torkollik a Kerkába. A Cupi-patak és vízrendszere (VOR azonosító: AEP377) víztest természetes, nem erősen módosított. VKI szerinti besorolása dombvidéki – meszes – durva mederanyagú – közepes vízgyűjtőjű víztest. Mellékágai közül a Medesi-patak a legnagyobb. Együttes vízgyűjtő területük 164 km².

A víztest medrében a hosszirányú átjárhatóságot akadályozó keresztirányú műtárgy, duzzasztómű és zsilip, valamint duzzasztott viszonyokat okozó fenékgát található.

A Cupi-patak és vízrendszere Kozmadombja település tisztított kommunális szennyvizének befogadója. Ennek mennyisége évente 3000 m³, ami 42 kg/év összes nitrogénnek és 12 kg/év összes foszfornak felel meg, és csak elhanyagolható hatással van a víztest vízminőségére.

A víztestben a mezőgazdasági területekről származó diffúz foszfor mennyisége 25 166 kg/év, a városi területeken keletkező diffúz foszforé 461,8 kg/év, az egyéb területekről származó diffúz foszfor mennyisége pedig 2505,7 kg/év. A víztest alsó szelvényében az összes foszfor anyagáram 750 kg/év, hatása elhanyagolható.

A Cserta patak a Zalai dombvidéken, a Göcsej tájegység dombvonulatai között halad, és a 16+740 fkm szelvényénél torkollik a Kerkába a bal parton. A Cserta patak a 8+830 – 30+870 fkm szelvények közötti szakasza a Cserta és felső vízgyűjtője (VOR azonosító: AEP389) víztest, a 8+830 fkm-től, a Berek-patak betorkollásától a Kerkáig terjedő szakasza pedig a Cserta (VOR azonosító: AEP388) víztest. Mindkét víztest természetes, nem erősen módosított vízfolyás, VKI szerinti besorolásuk

dombvidéki – meszes- közepes-finom mederanyagú – közepes vízgyűjtőjű vízfolyás. Az Alsó-Válickával együtt a vízgyűjtő területük 441 km². Az Alsó-Válicka patak torkolati vízgyűjtő területe 186,5 km².

A Cserta és felső vízgyűjtője (VOR azonosító: AEP389) víztest medrében keresztirányú műtárgy, völgyzárógát és fenékgát található. A vízjárást módosító beavatkozások közül a lefolyási viszonyok megváltoztatása érinti. A Cserta (VOR azonosító: AEP388) víztest mederformája szabályozott, benne a hosszirányú átjárhatóságot akadályozó keresztirányú műtárgy nem található.

Mindkét víztestnél problémát jelent a pufferzónák hiánya, valamint a nem megfelelő árnyékoltságból következő benőttség és gyomosodottság.

A Cserta és felső vízgyűjtője (VOR azonosító: AEP389) víztest 4 település, Gellénháza, Gutorfölde, Nova és Tófej tisztított kommunális szennyvizének befogadója. A gellénházai szennyvíztisztító telep évente mintegy 82 000 m³, a gutaföldi szennyvíztisztító telep évente mintegy 30 000 m³, a novai szennyvíztisztító telep évente mintegy 21 000 m³, a tófeji szennyvíztisztító telep pedig évente mintegy 33 000 m³ tisztított kommunális szennyvizet juttat a víztestbe. Jelentős hatása a befogadó vízminőségére azonban csak a tófeji szennyvíztisztító telep szennyvizének van.

A víztest zalaegerszegi lámpagyár ipari szennyvizének is befogadója. Ennek mennyisége évente 67 290 m³, és jelenlegi ismereteink szerint lehet, hogy jelentős hatással van a vízminőségre.

A Cserta és felső vízgyűjtője (VOR azonosító: AEP389) víztestbe évente összesen 232 710 m³ tisztított kommunális és ipari szennyvíz jut, ami 5618,42 kg összes nitrogént, 1436,97 kg összes foszfort, 4,71 kg cinket, 0,67 kg krómot, valamint 10,77 kg nikkelt tartalmaz évente.

A Cserta (VOR azonosító: AEP388) víztestben a mezgazdasági területekről származó diffúz foszfor mennyisége 13 749 kg/év, a városi területeken keletkező diffúz foszforé 237,7 kg/év, az egyéb területekről származó diffúz foszfor mennyisége pedig 3760,9 kg/év. A víztest alsó szelvényében az összes foszfor anyagáram 7630 kg/év, a befogadóra gyakorolt hatása a „fontos” minősítési kategóriába esik.

A Cserta és felső vízgyűjtője (VOR azonosító: AEP389) víztest esetében a mezgazdasági területekről származó diffúz foszfor mennyisége 145 565 kg, a városi területekről származó diffúz foszforé 3525,4 kg, az egyéb területekről származóé pedig 22 315,7 kg évente. Az összes foszfor anyagáram a víztest alsó szelvényében 2514 kg/év. Hatása a befogadóra jelentős.

A Cserta (VOR azonosító: AEP388) víztestből halastavi, a Cserta és felső vízgyűjtője (VOR azonosító: AEP389) víztestből pedig öntözési célú vízkivétel történik.

Az Alsó-Válicka alsó (VOR azonosító: AEP270) a Zalai-dombság déli részének természetesen kialakult völgyfenéki vízfolyása. Vízrendezési munkák csak a belterületi szakaszokon voltak, Páka és Bánokszentgyörgy községekben. VKI szerinti besorolása alapján a dombvidéki – meszes – közepes-finom mederanyagú – közepes vízgyűjtőjű vízfolyások közé tartozik.

A víztest mederformája szabályozott, medrében keresztirányú műtárgy, fenékgát létesült, mely duzzasztott viszonyokat, nagyobb vízmélységet és lassúbb áramlást okoz.

A víztesten problémát jelent a meder árnyékoltságának hiánya miatt kialakult benőttség és inváziós gyomnövényekkel való nagymértékű fertőzöttség, valamint a sérült vagy hiányos pufferzónák. Sok helyen, ahol a parti fás sáv megtalálható, ott általában nincs meg a völgyfenéki rét és fordítva.

További probléma, hogy a víztestbe két település, Bázakerettye (Báza nélkül) és Páka tisztított kommunális szennyvize is folyik, és ezek jelentős hatással vannak a befogadóra. A bázakerettyei szennyvíztisztító telep évente mintegy 22 000 m³, a pákai szennyvíztisztító telep évente mintegy

49 000 m³ tisztított szennyvízzel terheli a patakot. Ez évente 71 000 m³ szennyvíz, ami 3033 kg összes nitrogént és 306 kg összes foszfort jelent.

A patakban a mezgazdasági területekről származó diffúz foszfor mennyisége 28 359 kg/év, a városi területeken keletkező diffúz foszforé 559,2 kg/év, az egyéb területekről származó diffúz foszfor mennyisége pedig 4742,8 kg/év. A víztest alsó szelvényében az összes foszfor anyagáram 7911 kg/év, a befogadóra gyakorolt hatása a „fontos” minősítési kategóriába esik.

A Csömödéri-patak (VOR azonosító: AEP399) befogadója a Cserta patak jobb parti 2+800 fkm szelvénye. A patak kiépített hossza a torkolattól a 75-ös számú főközlekedési útig 9775 fm. A patakhoz tartozó vízgyűjtő alsó része a Cserta ellaposodott völgyében található. Hosszabb szakasza a Csertával egy irányban folyik. A patak természetes, nem erősen módosított vízfolyás, azonban mederformája szabályozott, lefolyási viszonyai pedig megváltoztak. Medrében keresztirányú műtárgy, völgyzárógát található. VKI szerinti besorolása dombvidéki – meszes – közepes-finom mederanyagú – kicsi vízgyűjtőjű víztest.

A legnagyobb problémát itt is – az erdőben folyó szakaszok kivételével – az árnyékoltság hiányából adódó benőttesség és inváziós növényfajokkal való fertőzöttség jelenti.

További problémát jelent a patak foszforterheltsége. A víztestben a mezgazdasági területekről származó diffúz foszfor mennyisége 4182 kg/év, a városi területeken keletkező diffúz foszforé 23,1 kg/év, az egyéb területekről származó diffúz foszfor mennyisége pedig 294,3 kg/év. A víztest alsó szelvényében az összes foszfor anyagáram 244 kg/év, a befogadóra gyakorolt hatása jelentős. A foszforformák eróziós úton jutnak a patakba.

A Mulonya-patak (VOR azonosító: AEP815) a Kerka bal parti mellévízfolyása, a 19+308 fkm szelvényénél folyik a Kerkába. Természetes, nem erősen módosított vízfolyás, VKI szerinti besorolása dombvidéki – meszes – durva mederanyagú – kicsi vízgyűjtőjű víztest.

A patak helyenként jó állapotúnak mondható, helyenként azonban, főként Lentiszombathely térségében, a pufferzónák hiányából adódó inváziós gyomnövényekkel való nagyfokú fertőzöttsége miatt igen kedvezőtlen állapotú.

A víztestben a mezgazdasági területekről származó diffúz foszfor mennyisége 1923 kg/év, a városi területeken keletkező diffúz foszforé 46,3 kg/év, az egyéb területekről származó diffúz foszfor mennyisége pedig 94,4 kg/év. A víztest alsó szelvényében az összes foszfor anyagáram 85 kg/év, hatása elhanyagolható.

A vízügyi munkák (közmunka program, mederfenntartás stb.) során sokszor nem az árvízvédelmi célok valósulnak meg, hanem a faanyaggyerés. Éveken keresztül nem volt a vízfolyásokon „mederkarbantartás”, ezáltal a vízfolyások nagy részén újra kialakult a természetes vizekre jellemző árnyaltság, közvetlen a parton értékes fás élőhely mozaikok alakultak ki, védett és jelölő fajokkal. Az árvízvédelmi céllal történő fenntartás ezeket az élőhelyeket szüntetné, illetve részben szüntette meg.

1.3.3.5. Turizmus

A területen az intenzív turizmus nem jellemző, alkalmi látogatók azonban előfordulhatnak. Alapvetően Lenti és a nagyobb települések közvetlen közelében valósul meg a turizmus. Egyelőre a legnagyobb mértékű a termálturizmus. Az utóbbi években jelentek meg a térségben a technikai sportok (motocross, rally). Előfordult, hogy ezt nem a megfelelő módon (nem engedélyezett helyen – erdőben, Natura 2000 területen) üzték.

1.3.3.6. Ipar

Ipari fejlesztés nem tervezett, intenzív területhasználat nem fenyegeti.

1.3.3.7. Infrastruktúra

A területet infrastrukturális elem nem érinti.

A közlekedési hálózat közvetlen környezeti hatása vonalszerűen jelentkezik, s e hatás intenzitása a közlekedési tevékenység jellemzőitől (alágazat, műszaki állapot, stb.) és a helyszíntől (lakott terület vagy azon kívüli) is függ. A közlekedési rendszerek fejlettsége kihat a terület (vízgyűjtő) terhelési szintjére, mivel befolyásolja az emberek mobilitását.

A tervezési területet átszeli az M70-es gyorsforgalmi út és a 76-os és 86-os főút, jelentős forgalommal. Tervben vannak elkerülő utak (Lenti). A tervezett elkerülő utak (Lenti, Zalabaksa) jelölő élőhelyeket is érintenek.

A közutakon számottevő a jelölő fajok (kételtűek, vidra, hód) és egyéb védett állatok (madarak, különösen az egerészölyv) gázolása.

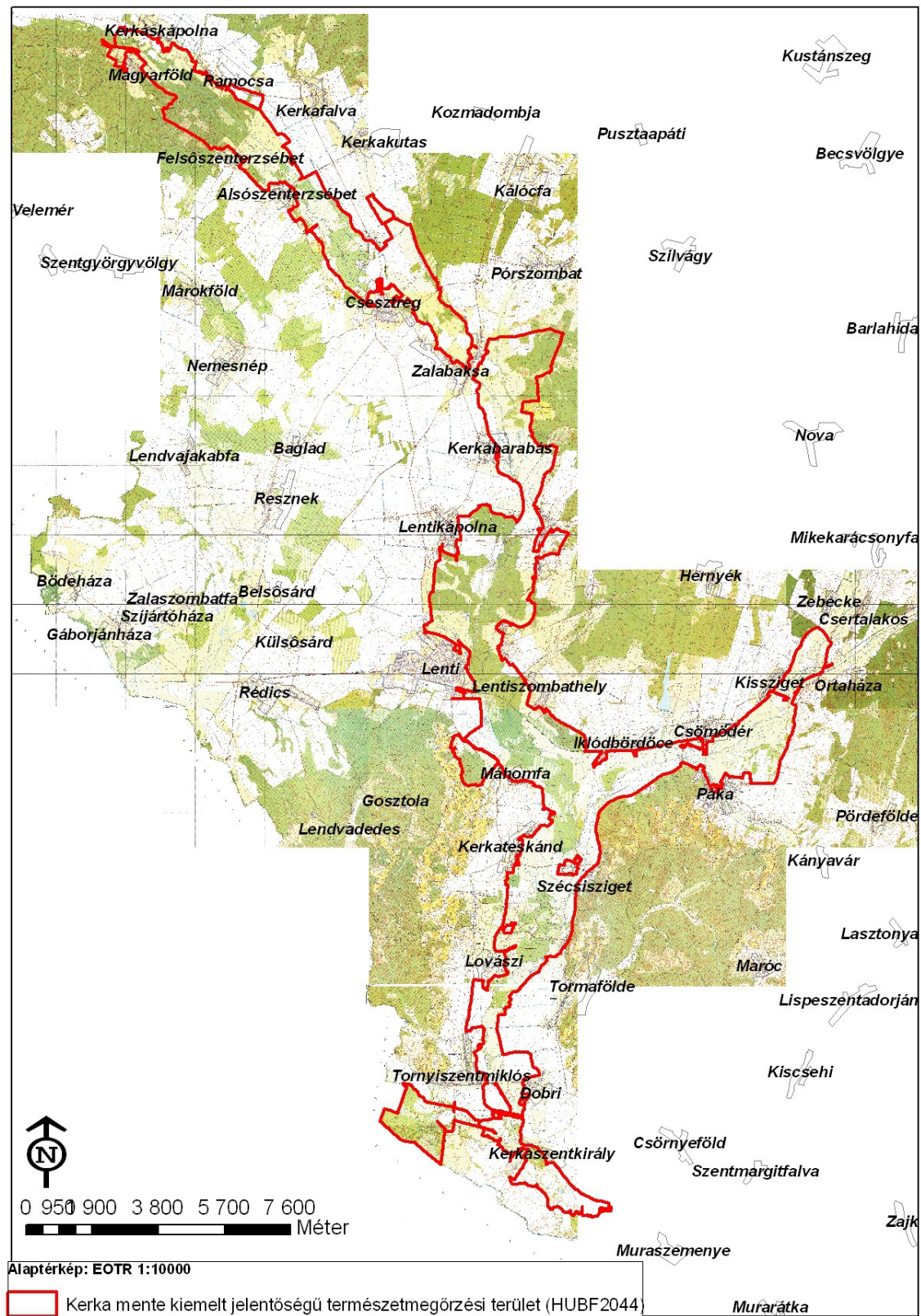
1.3.3.8. Egyéb

A területen területfelhasználás változtatási szándék, terv jelenleg nem ismert.

2. Felhasznált irodalom

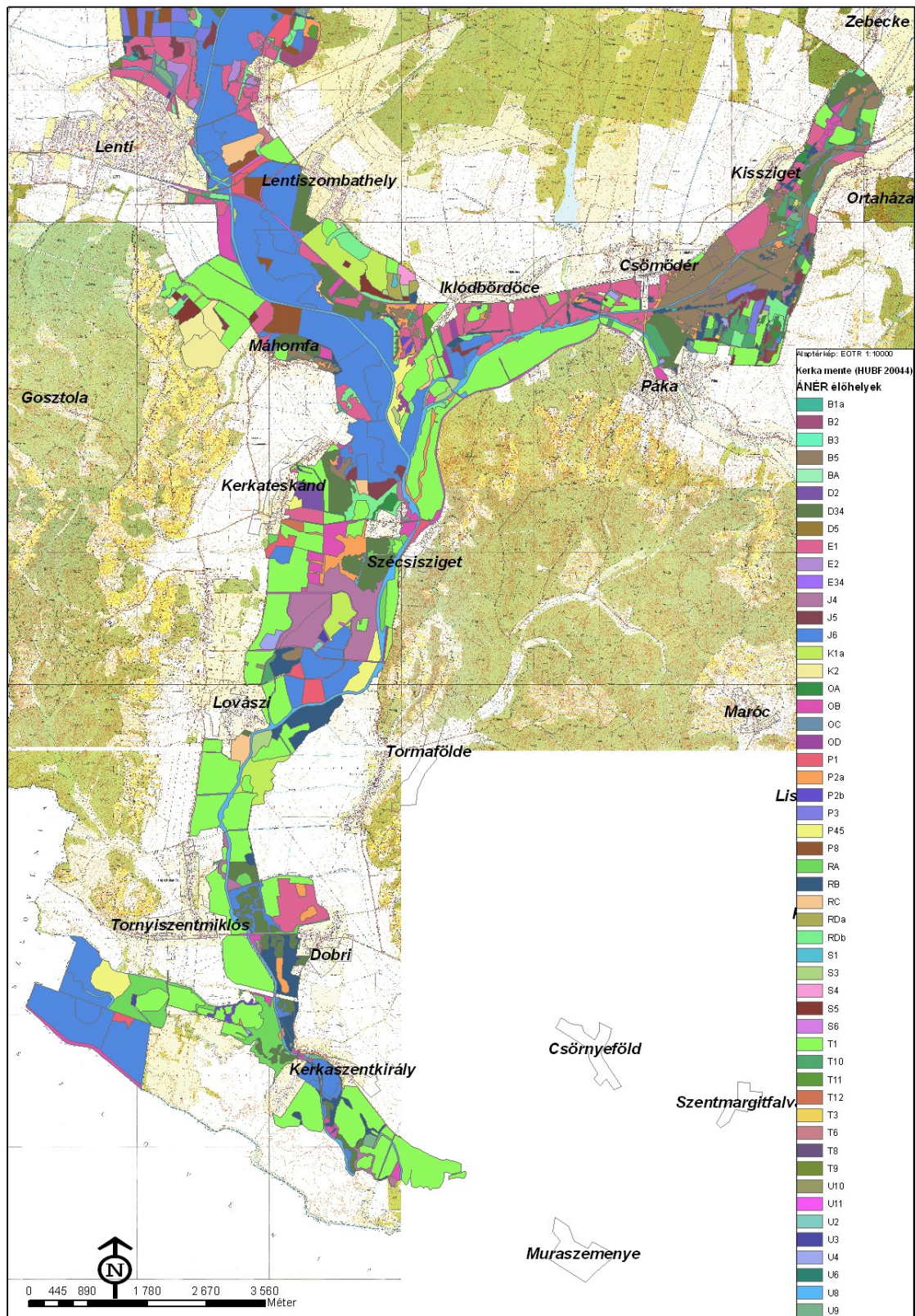
- Almádi L., Szabó I. (1993): Jelentés a Kerka völgyének 1993. évi botanikai kutatásáról (pp: 34) kézirat
- Bölöni, J., Molnár, Zs. és Kun., A 2011: Magyarország élőhelyei – Vegetációtípusok leírása és határozója – ÁNÉR 2011. MTA Ökológiai és Botanikai Kutatóintézete, Vácrátót 439 pp.
- Harka Á., Sallai Z. 2004: Magyarország halfaunája. NIMFEA Természetvédelmi Egyesület, Szarvas, pp. 269.
- Korsós, Z. (1997): Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer VIII. Kételtűek és hüllők. Magyar természettudományi Múzeum, Budapest. ISBN 963 7093 51 6
- Marosi S, Somogyi S. (szerk., 1990) Magyarország kistájainak katasztere I-II. MTA Földrajztudományi Intézet, Budapest.
- Marosi S, Somogyi S. (szerk., 1990) Magyarország kistájainak katasztere I-II. MTA Földrajztudományi Intézet, Budapest.
- Zöld Zala Természetvédő Egyesület (1999): A tervezett Kerka-mente Tájvédelmi Körzet botanikai-ökológiai vizsgálata (pp: 69) kézirat

3. Térképek

3.1. térkép. A tervezési terület átnézetű képe. 2015. 01. 20.

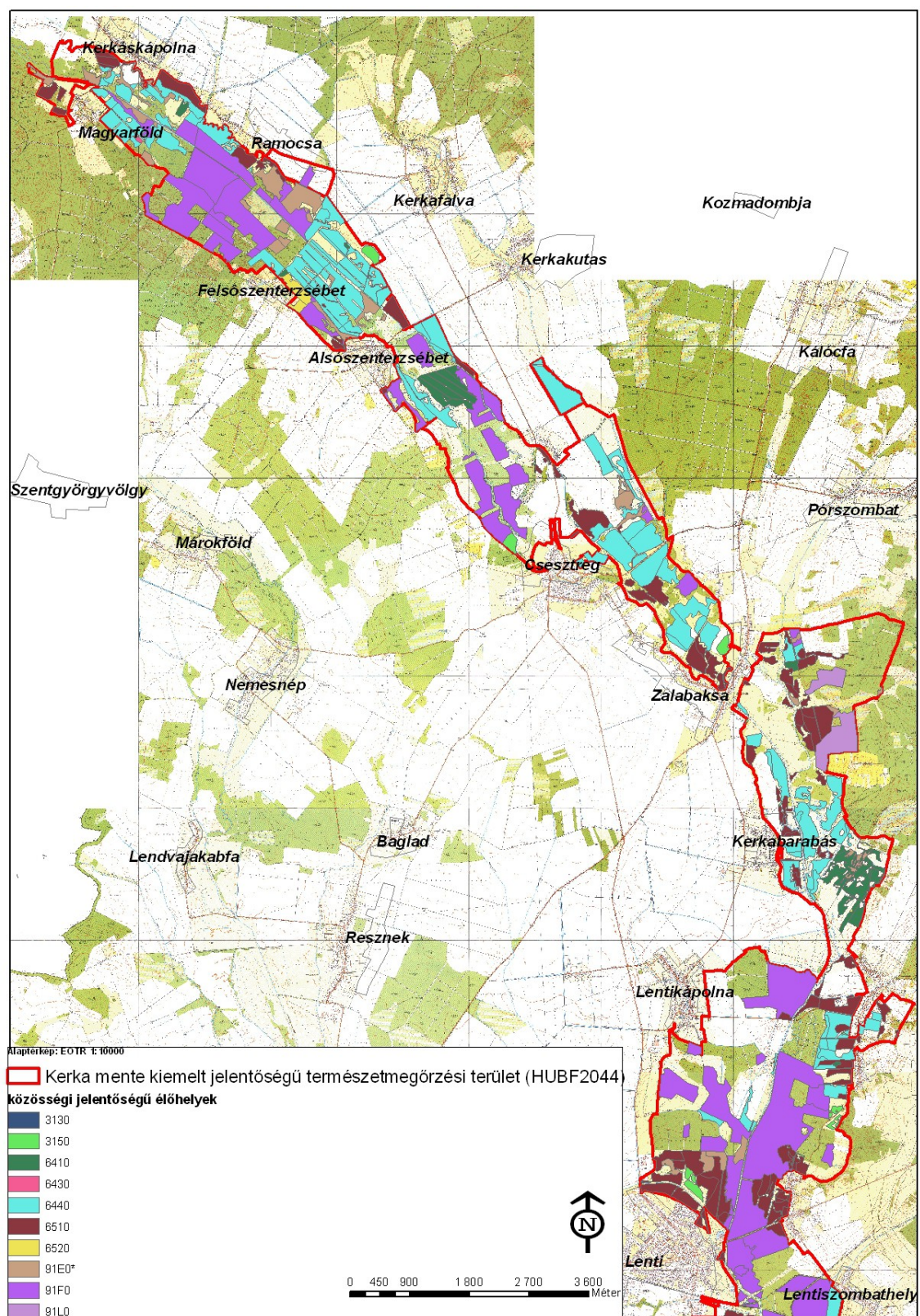

3.3. térkép. A tervezési terület domináns élőhelyei2. Déli rész. 2015. 01. 20.

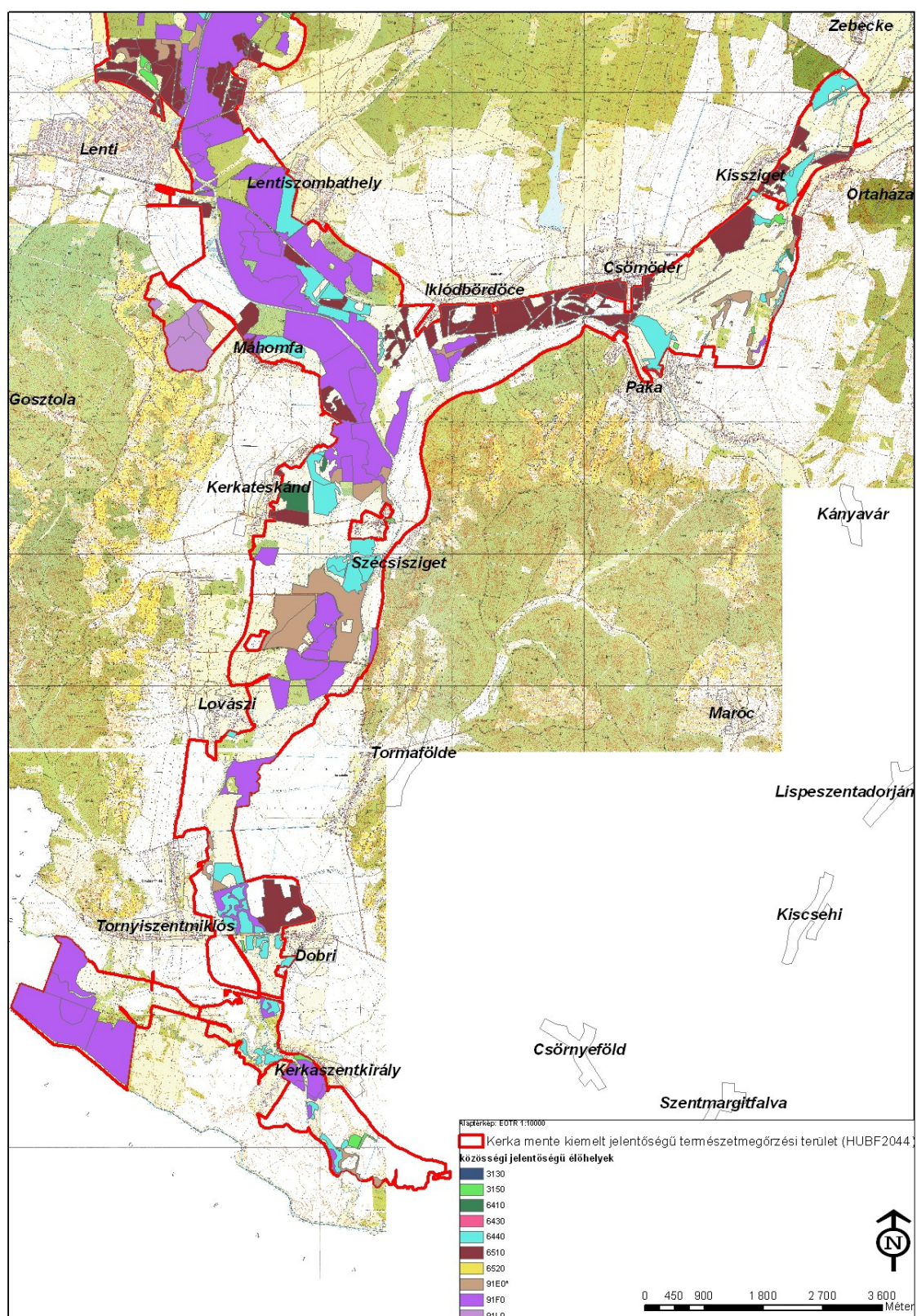
ÁNÉR élőhelyek és kódjaik magyarázata

Élőhely neve	Á-NÉR kód
Nem tűzegképző nádasok	B1a
Harmatkásás, békabuzogányos, pántlikafüves mocsári-vízparti növényzet	B2
Vízparti virágkákás, csetkákás, vízi hídörös, mótelykórós mocsarak	B3
Nem zombékoló magassásrétek	B5
Fragmentális mocsári- és/vagy hínárnövényzet mozaikok álló és folyóvizek partjánál	BA
Kékperjés rétek	D2
Mocsárrétek	D34
Patakparti és lápi magaskórósok	D5
Ártéri és mocsári magaskórósok, árnyas-nyirkos szegélynövényzet	D6
Franciaperjés rétek	E1
Veres csenkeszes rétek	E2
Hegy-dombvidéki sovány gyepek és szőrfűgyepek	E34
Fűz-nyár ártéri erdők	J4
Égerligetek	J5
Keményfás ártéri erdők	J6
Gyertyános-kocsányos tölgyesek	K1a
Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek	K2
Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek	OA
Jellegtelen üde gyepek	OB
Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek	OC
Lágyszárú özönfajok állományai	OD
Őshonos fafajú fiatalosok	P1
Üde és nedves cserjések	P2a
Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések	P2b
Újonnan létrehozott, őshonos vagy idegenhonos fafajú fiatal erdősítés	P3
Fáslegelők, fáskaszálók, legelőerdők, gesztenyeligetek	P45
Vágásterület	P8
Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok	RA
Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők	RB
Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők	RC

Élőhely neve	Á-NÉR kód
Őshonos lombos fafajokkal elegyes fenyves származékerdők	RDa
Őshonos lombos fafajokkal elegyes idegenhonos lombos és vegyes erdők	RDb
Akácültetvények	S1
Egyéb ültetett tájidegen lombos erdők	S3
Ültetett erdei- és feketefenyvesek	S4
Egyéb ültetett tájidegen fenyvesek	S5
Nem őshonos fafajok spontán állományai	S6
Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák	T1
Fiatal parlag és ugar	T10
Csemetekertek, faiskolák, kosárkötő fűz ültetvények	T11
Évelő energianövények ültetvényei	T12
Zöldség- és dísznövénykultúrák, melegházak	T3
Extenzív szántók	T6
Extenzív szőlők és gyümölcsösök	T8
Kiskertek	T9
Tanyák, családi gazdaságok	U10
Út- és vasúthálózat	U11
Kertvárosok, szabadidős létesítmények	U2
Falvak, falu jellegű külvárosok	U3
Telephelyek, roncsterületek és hulladéklerakók	U4
Meddőhányók, földdel fedett hulladéklerakók	U5
Nyitott bányafelületek	U6
Homok-, agyag-, tőzeg- és kavicsbányák, digó- és kubikgödrök, mesterséges löszfalak	U7
Folyóvizek	U8
Állóvizek	U9

3.4. térkép. A tervezési terület közösségi jelentőségű élőhelyei 1. Északi rész. 2015. 01. 20.

3.5. térkép. A tervezési terület közösségi jelentőségű élőhelyei 2. Déli rész. 2015. 01. 20.

Közösségi jelentőségű élőhelyek és kódjaik magyarázata

Élőhelytípus kódja	Élőhelytípus megnevezése
91E0*	Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas köris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)
3260	Alföldről a hegyvidékekig előforduló vízfolyások <i>Ranunculion fluitantis</i> és <i>Callitricho-Batrachion</i> növényzettel
6410	Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (<i>Molinion caeruleae</i>)
6430	Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskórós szegélytársulásai
6440	<i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei
91F0	Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>)
3150	Természetes eutróf tavak <i>Magnopotamion</i> vagy <i>Hydrocharition</i> növényzettel
91L0	Illír gyertyános-tölgyesek (<i>Erythronion-Carpinion</i>)
3130	Oligo-mezotróf állóvizek <i>Littorelletea uniflorae</i> és/vagy <i>Isoeto-Nanojuncetea</i> vegetációval
6520	Hegyi kaszálórét
6510	Sík- és dombvidéki kaszálórét (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)

